

แผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ

จังหวัดสุโขทัย

2566-2570

สำนักงานเกษตรอำเภอกงไกรลาศ

กรมส่งเสริมการเกษตร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ (ฉบับทบทวน) จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางการทำงานส่งเสริมการเกษตรในระยะ ๕ ปี โดยวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และปัจจัยต่างๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อการทำงานส่งเสริมการเกษตร และพิจารณาถึงความเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ซึ่งเป็นแผน ระยะ ๒๐ ปี ระหว่าง พ.ศ.๒๕๖๐ ถึง ๒๕๗๙

แผนพัฒนาการเกษตรอำเภอเกาะลพบุรี จังหวัดสุโขทัย มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ชุมชนและองค์กรส่วนท้องถิ่น ร่วมกันวิเคราะห์ และค้นหาศักยภาพของชุมชนเพื่อมุ่งสู่การพัฒนาการเกษตรของชุมชน ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืนสนองความต้องการของชุมชนในลักษณะบูรณาการในการแก้ไขปัญหา การสร้างมูลค่าของผลผลิตทางการเกษตร และปรับปรุงคุณภาพสินค้าการเกษตร ให้สอดคล้องกับความต้องการพัฒนาจากคนในพื้นที่จริง

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า การดำเนินงานภายใต้แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของภาคการเกษตร ส่งผลให้เกษตรกรอยู่ดีมีสุข และภาคการเกษตรมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป

สำนักงานเกษตรอำเภอเกาะลพบุรี
จังหวัดสุโขทัย
ธันวาคม ๒๕๖๕

สารบัญ

หน้า

คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ค
สารบัญภาพ	ง
บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป	๑
๑.๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๑
๑.๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๑
๑.๑.๒ อาณาเขต	๑
๑.๒.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๒
๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)	๒
๑.๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	๒
๑.๒.๒ สภาพพื้นที่ความลาดชัน	๓
๑.๒.๓ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน	๔
๑.๓ สภาพภูมิอากาศ	๑๐
๑.๓.๑ ลักษณะภูมิอากาศ	๑๐
๑.๓.๒ ฤดูกาล	๑๐
๑.๓.๓ สถิติปริมาณน้ำฝน	๑๐
๑.๓.๔ อุณหภูมิ	๑๑
๑.๔ เส้นทางคมนาคม	๑๒
๑.๔.๑ เส้นทางคมนาคม	๑๒
๑.๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๑๓
๑.๕.๑ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๑๓
๑.๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม	๑๖
๑.๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ	๑๖
๑.๖.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด	๑๗
๑.๖.๓ จำนวนครัวเรือน	๑๘
๑.๖.๔ การศึกษา	๑๙
๑.๖.๕ การสาธารณสุข	๒๐
๑.๖.๖ ศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรม	๒๑
๑.๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)	๒๑
๑.๘ ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ/พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ	๒๓

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ	๒๔
๒.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์	๒๔
๒.๑.๑ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร	๒๔
๒.๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร	๓๔
๒.๑.๓ สินค้าเกษตรที่สำคัญ	๓๘
๒.๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางแก้ไข	๖๖
๒.๓ การจัดทำ TOWS Matrix	๗๑
บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ	๗๓
๓.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า	๗๓
๓.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร	๗๓
๓.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร	๗๔

สารบัญตาราง

ตาราง/เนื้อหา	หน้า
ตารางที่ ๑ แสดงการแบ่งเขตการปกครอง จำแนกรายตำบล อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๒
ตารางที่ ๓ แสดงพื้นที่เขตดินอำเภอองไกรลาศ	๘
ตารางที่ ๔ แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสุโขทัย ณ ราคาคงที่ ปี ๒๕๕๙-๒๕๖๓	๑๗
ตารางที่ ๕ แสดงจำนวนประชากร และจำนวนครัวเรือน อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๑๘
ตารางที่ ๖ แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๒๑
ตารางที่ ๗ แสดงพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของอำเภอองไกรลาศ	๒๓
ตารางที่ ๘ แสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๒๔
ตารางที่ ๙ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๒๕
ตารางที่ ๑๐ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๒๕
ตารางที่ ๑๑ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๒๖
ตารางที่ ๑๒ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรอำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๒๗
ตารางที่ ๑๓ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตรอำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๒๘
ตารางที่ ๑๔ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรอำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๒๙
ตารางที่ ๑๕ แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านอำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๓๐
ตารางที่ ๑๖ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๓๑
ตารางที่ ๑๗ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่ข้าวอำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๓๔
ตารางที่ ๑๘ แสดงทรัพยากรที่ดิน อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๓๔
ตารางที่ ๑๙ แสดงปริมาณการปลูกข้าว อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๔๒
ตารางที่ ๒๐ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๕/๖๖ อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๔๗
ตารางที่ ๒๑ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในการผลิตข้าว อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๔๙
ตารางที่ ๒๒ แสดงปริมาณการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๕๓
ตารางที่ ๒๓ แสดงต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ต่อไร่ ปี ๒๕๖๕ อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๕๕
ตารางที่ ๒๔ แสดง Smart Farmer ต้นแบบ/ Smart Farmer อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๕๗
ตารางที่ ๒๕ แสดงปริมาณการปลูกอ้อยโรงงาน อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๖๑
ตารางที่ ๒๖ แสดงต้นทุนการผลิตอ้อยโรงงาน ต่อไร่ ปี ๒๕๖๕ อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๖๗
ตารางที่ ๒๗ แสดงเกษตรกร ต้นแบบ/ อ้อยโรงงาน อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๖๕
ตารางที่ ๒๘ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๖๖
ตารางที่ ๒๙ แสดงการจัดทำ TOWS Matrix อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๗๑
ตารางที่ ๓๐ สรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๗๕

สารบัญภาพ

ภาพ/เนื้อหา	หน้า
ภาพที่ ๑ แสดงที่ตั้งและอาณาเขตของอำเภอกงไกรลาศ	๑
ภาพที่ ๒ แสดงพื้นที่ป่าไม้ อำเภอกงไกรลาศ	๓
ภาพที่ ๓ แสดงลักษณะภูมิประเทศ อำเภอกงไกรลาศ	๓
ภาพที่ ๔ แสดงกลุ่มชุดดินของอำเภอกงไกรลาศ	๗
ภาพที่ ๕ แสดงกลุ่มชุดดินของอำเภอกงไกรลาศ	๙
ภาพที่ ๖ แสดงปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบ ๖ ปี ตั้งแต่ ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๕	๑๐
ภาพที่ ๗ แสดงค่าอุณหภูมิเฉลี่ยในรอบ ๕ ปี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑- ๒๕๖๕	๑๑
ภาพที่ ๘ แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคม อำเภอกงไกรลาศ	๑๒
ภาพที่ ๙ แผนที่แสดงแหล่งน้ำ อำเภอกงไกรลาศ	๑๕
ภาพที่ ๑๐ แสดงสินเชื่อและภาวะหนี้ของเกษตรกรอำเภอกงไกรลาศ	๑๖
ภาพที่ ๑๑ แสดงจำนวนประชากร คราวเรือน และครัวเรือนเกษตรกรอำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๑๘
ภาพที่ ๑๒ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอกงไกรลาศ	๒๒
ภาพที่ ๑๓ แผนที่แสดงประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอกงไกรลาศ	๒๒
ภาพที่ ๑๔ แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอกงไกรลาศ	๒๓
ภาพที่ ๑๕ แสดงหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๒๔
ภาพที่ ๑๖ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๒๕
ภาพที่ ๑๗ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๒๖
ภาพที่ ๑๘ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๒๖
ภาพที่ ๑๙ แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และเครือข่ายอำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๓๒
ภาพที่ ๒๐ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดิน อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๓๕
ภาพที่ ๒๑ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดิน อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๓๕
ภาพที่ ๒๒ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินอำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๓๖
ภาพที่ ๒๓ แสดงแหล่งน้ำใต้ดิน อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๓๗
ภาพที่ ๒๔ แสดงแหล่งน้ำผิวดิน อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๓๗
ภาพที่ ๒๕ แสดงแหล่งน้ำผิวดิน อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๓๘
ภาพที่ ๒๖ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ)สำหรับการปลูกข้าว อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๓๙
ภาพที่ ๒๗ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว อำเภอกงไกรลาศ	๓๙
ภาพที่ ๒๘ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๔๐
ภาพที่ ๒๙ แสดงการซ้อนทับพื้นที่เขตความเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกจริงของข้าว อำเภอกงไกรลาศ	๔๐

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพ/เนื้อหา	หน้า
ภาพที่ ๓๐ แสดงการเปรียบเทียบพื้นที่เขตความเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกจริงในแต่ละระดับ	๔๑
ภาพที่ ๓๑ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอกงไกรลาศ	๔๑
ภาพที่ ๓๒ แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอกงไกรลาศ	๔๒
ภาพที่ ๓๓ แสดงปริมาณการปลูกข้าว อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๔๓
ภาพที่ ๓๔ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าว อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๔๖
ภาพที่ ๓๕ แสดงวิธีการตลาดซื้อขายข้าวเปลือก อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๔๘
ภาพที่ ๓๖ แสดงแหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรอำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๔๙
ภาพที่ ๓๗ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่มีศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอกงไกรลาศ	๕๐
ภาพที่ ๓๘ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอกงไกรลาศ	๕๐
ภาพที่ ๓๙ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอกงไกรลาศ	๕๑
ภาพที่ ๔๐ แผนที่แสดงการซ้อนทับพื้นที่เขตความเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกจริงของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอกงไกรลาศ	๕๑
ภาพที่ ๔๑ แสดงการเปรียบเทียบพื้นที่เขตความเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกจริงในแต่ละระดับความเหมาะสม	๕๒
ภาพที่ ๔๒ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอกงไกรลาศ	๕๒
ภาพที่ ๔๓ แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอกงไกรลาศ	๕๒
ภาพที่ ๔๔ แสดงปริมาณการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๕๔
ภาพที่ ๔๖ แสดงวิธีการตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ของอำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๕๖
ภาพที่ ๔๗ แสดงแหล่งรับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอกงไกรลาศ	๕๗
ภาพที่ ๔๘ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่มีศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อย อำเภอกงไกรลาศ	๕๘
ภาพที่ ๔๙ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับอ้อย อำเภอกงไกรลาศ	๕๘
ภาพที่ ๕๐ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอกงไกรลาศ	๕๙
ภาพที่ ๕๑ แผนที่แสดงการซ้อนทับพื้นที่เขตความเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกจริงของอ้อยโรงงาน	๕๙
ภาพที่ ๕๒ แสดงการเปรียบเทียบพื้นที่เขตความเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกจริงในแต่ละระดับความเหมาะสม	๖๐
ภาพที่ ๕๓ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอกงไกรลาศ	๖๐
ภาพที่ ๕๔ แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอกงไกรลาศ	๖๑
ภาพที่ ๕๕ แสดงปริมาณการปลูกอ้อยโรงงาน อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๖๑
ภาพที่ ๕๗ แสดงราคาอ้อยที่เกษตรกรขายได้	๖๓
ภาพที่ ๕๘ แสดงวิธีการตลาดอ้อยโรงงาน ของอำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	๖๔
ภาพที่ ๕๙ แสดงแหล่งรับซื้ออ้อยโรงงาน	๖๕

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

๑.๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑.๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

อำเภอองไกรลาศ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัดสุโขทัย ที่ว่าการอำเภอองไกรลาศ ตั้งอยู่หมู่ที่ ๒ ตำบลบ้านกร่าง ริมถนนสิงหวัฒน์ สายที่ ๙ ระหว่างกิโลเมตรที่ ๒๑ ถนนระหว่างสุโขทัย – พิษณุโลก ห่างจากจังหวัดสุโขทัยประมาณ ๒๑ กิโลเมตร และอยู่ห่างจากจังหวัดพิษณุโลกประมาณ ๓๗ กิโลเมตร ด้านยาวของพื้นที่จากทิศตะวันตกถึงทิศตะวันออก ประมาณ ๒๕ กิโลเมตร ด้านกว้างจากทิศเหนือไปจากทิศใต้ ประมาณ ๒๐ กิโลเมตร มีพื้นที่ถือครอง จำนวน ๕๐๒.๓๘ ตารางกิโลเมตร (๓๑๓,๙๘๗.๕๐ ไร่)

๑.๑.๒ อาณาเขต

อำเภอองไกรลาศ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย และอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอศรีมาศ จังหวัดสุโขทัย และอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอเมือง และอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับอำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

ภาพที่ ๑ แสดงที่ตั้งและอาณาเขตของอำเภอองไกรลาศ
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาศ)

๑.๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

การบริหารราชการ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

- การบริหารราชการส่วนภูมิภาค แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๑ อำเภอองไกรลาศ
- การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครองออกเป็น เทศบาลตำบล

จำนวน ๑ แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๑๐ แห่ง

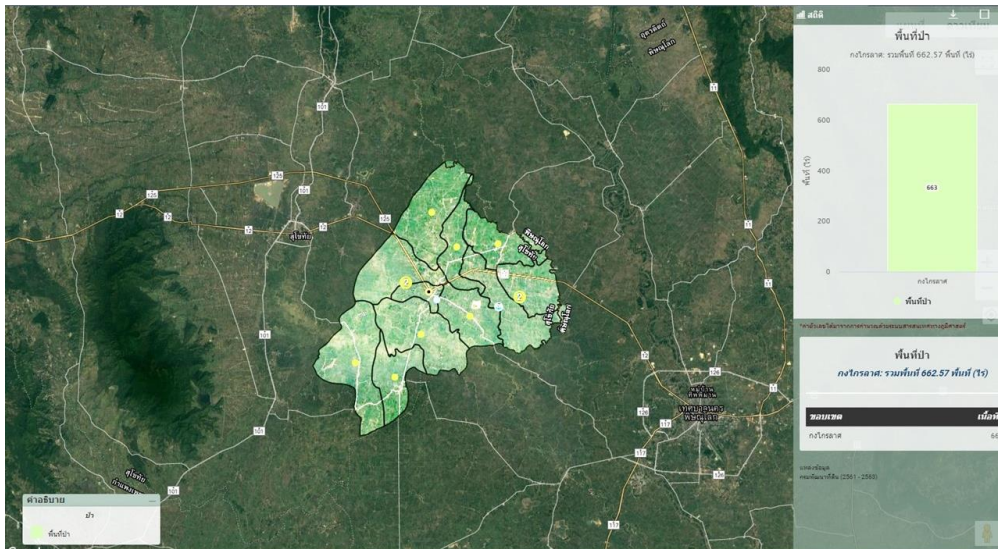
ตารางที่ ๑ แสดงการแบ่งเขตการปกครอง จำแนกรายตำบล อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ตำบล	พื้นที่ ตร.กม.	อบต.	ทม./ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนบ้าน
กง	๗๓.๕๐	๑	-	๑๓	๒,๐๕๗
บ้านกร่าง	๑๓.๓๐	-	๑	๕	๒,๐๔๐
หนองตุม	๔๒.๑๗	๑	-	๘	๑,๘๙๑
ท่าฉนวน	๖๙.๐๑	๑	-	๑๒	๓,๑๕๔
ดงเดือย	๕๙.๘๖	๑	-	๑๑	๒,๐๔๓
ป่าแฝก	๔๘.๕๐	๑	-	๙	๒,๐๐๘
ไกรใน	๕๑.๘๑	๑	-	๑๕	๒,๘๓๘
ไกรกลาง	๓๐.๙๑	๑	-	๘	๑,๔๑๗
ไกรนอก	๔๔.๓๑	๑	-	๘	๑,๗๔๐
บ้านใหม่สุขเกษม	๓๑.๑๙	๑	-	๘	๑,๘๓๘
กกแรต	๓๗.๘๒	๑	-	๑๒	๑,๘๖๔
รวม	๕๐๒.๓๘	๑๐	๑	๑๐๙	๒๒,๘๙๐

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาศ, พ.ศ. ๒๕๖๕)

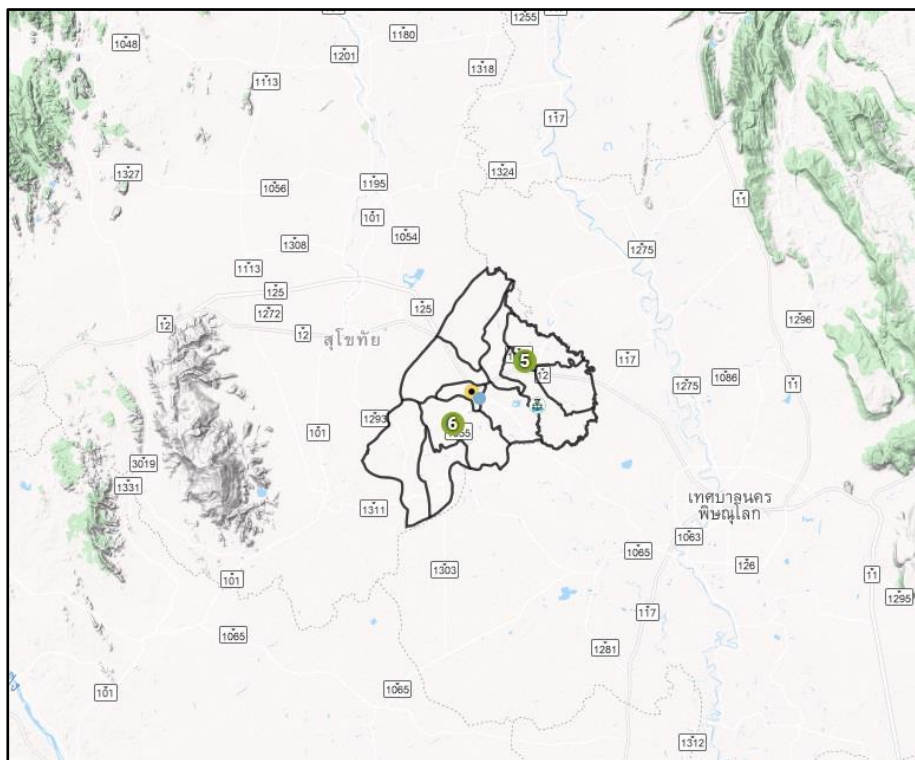
๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

๑.๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม อำเภอองไกรลาศมีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำยม ไหลผ่านตอนกลางของอำเภอองไกรลาศ จากทิศตะวันตกไป ทิศตะวันออก เป็นระยะทางยาวประมาณ ๒๕ กิโลเมตร สภาพพื้นที่ไม่มีเนินเขาหรือภูเขาจึงเหมาะแก่การเกษตรกรรม มีการทำนา ซึ่งบางตำบลสามารถทำได้ปีละ ๒-๓ ครั้ง สำหรับการเพาะปลูกพืชไร่ ส่วนใหญ่ได้แก่ ถั่วเหลือง ถั่วเขียวพืชม้า และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การปลูกพืชผักซึ่งจะปลูกภายหลังจากน้ำลดประมาณเดือน พฤศจิกายนของทุกปี ได้แก่ แตงกวา แตงโม แคนตาลูป มะระ ผักกาดขาวปลี เนื่องจากเป็นที่ราบลุ่มและน้ำท่วมเป็นประจำ จึงเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาตามธรรมชาติได้อย่างดีเยี่ยม จึงทำให้มีปลาชุกชุมในฤดูน้ำหลาก

ภาพที่ ๒ แสดงพื้นที่ป่าไม้ อำเภอกงไกรลาศ
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอกงไกรลาศ , พ.ศ.๒๕๖๕)

๑.๒.๒ สภาพพื้นที่ความลาดชัน อำเภอกงไกรลาศมีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ลุ่มต่ำ และไม่มีภูเขา จึงมีความลาดชันเพียงเล็กน้อยประมาณ ๐.๐๒๔ %

ภาพที่ ๓ แสดงลักษณะภูมิประเทศ อำเภอกงไกรลาศ
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอกงไกรลาศ , พ.ศ.๒๕๖๕)

๑.๒.๓ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน

อำเภอองไกรลาศ มีกลุ่มชุดดินเหมาะสมกับการปลูกพืชจำนวน ๖ กลุ่มชุดดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. กลุ่มชุดดินที่ ๔

ชุดดิน : ประกอบด้วยชุดดินบางมูลนาก (Ban) ชุดดินบางปะอิน (Bin) ชุดดินชัยนาท (Cn) ชุดดินชุมแสง (Cs) ชุดดินพิมาย (Pm) ชุดดินราชบุรี (Rb) ชุดดินสระบุรี (Sb) ชุดดินสิงห์บุรี (Sin) ชุดดินศรีสงคราม (Ss) ชุดดินท่าพล (Tn) ชุดดินท่าเรือ (Tr) หรือดินคล้ายอื่นๆ ที่มีลักษณะและสมบัติจัดอยู่ในกลุ่มชุดดินนี้

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำที่มีอายุน้อย ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

ปัญหา : โครงสร้างแน่นทึบ ดินแห้งแข็งและแตกกระแหง ทำให้ไถพรวนยาก ขาดแคลนน้ำ และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางการจัดการ : ปลูกข้าว ไถพรวนขณะที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสม ไถกลบตอซัง ปล่อยไว้ ๓-๔ สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานโสนอัฟริกันหรือโสนอินเดีย ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ ๕๐-๗๐ วัน ปล่อยทิ้งไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ ๓๕-๔๐ วัน พัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ในช่วงที่ข้าวขาดน้ำหรือทำนาครั้งที่ ๒ หรือใช้ปลูกพืชไร่หรือพืชผักหลังเก็บเกี่ยวข้าว โดยทำร่องแบบเตี้ยปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ปลูกพืชไร่หรือไม้ผล ยกร่องกว้าง ๖-๘ เมตร คูน้ำกว้าง ๑.๐-๑.๕ เมตร ลึก ๐.๕-๑.๐ เมตร ร่องแปลงปลูกอยู่สูงจากระดับน้ำที่เคยท่วม ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือชุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑๕-๒๕ กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

๒. กลุ่มชุดดินที่ ๕

ชุดดิน : ประกอบด้วยชุดดินหางดง (Hd) ชุดดินละงู (Lgu) ชุดดินพาน (Ph) หรือดินคล้ายอื่นๆ ที่มีลักษณะและสมบัติจัดอยู่ในกลุ่มชุดดินนี้

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำ ปฏิกริยาดินเป็นกลางหรือเป็นด่าง การระบายน้ำเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง

ปัญหา : บางพื้นที่ขาดแคลนน้ำ มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางการจัดการ : ปลูกข้าว ไถพรวนขณะที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสม ไถกลบตอซัง ปล่อยไว้ ๓-๔ สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานโสนอัฟริกันหรือโสนอินเดีย ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ ๕๐-๗๐ วัน ปล่อยทิ้งไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ ๓๕-๔๐ วัน พัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ในช่วงที่ข้าวขาดน้ำหรือทำนาครั้งที่ ๒ หรือใช้ปลูกพืชไร่หรือพืชผักหลังเก็บเกี่ยวข้าว โดยทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ปลูกพืชไร่ พืชผักหรือไม้ผล ยกร่องกว้าง ๖-๘ เมตร คูน้ำกว้าง ๑.๐-๑.๕ เมตร ลึก ๐.๕-๑.๐ เมตร ร่องแปลงปลูกอยู่สูงจากระดับน้ำที่เคยท่วม ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือชุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑๕-๒๕ กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

๓. กลุ่มชุดดินที่ ๗

ชุดดิน : ประกอบด้วยชุดดินเดิมบาง (Db) ชุดดินน่าน (Na) ชุดดินนครปฐม (Np) ชุดดินผักกาด (Pat) ชุดดินสุขุทัย (Skt) ชุดดินท่าตูม (Tt) ชุดดินอุตรดิตถ์ (Utt) ชุดดินระโนด (Ran)

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

ปัญหา : โครงสร้างแน่นทึบ ดินแห้งแข็ง ทำให้ไถพรวนยาก ขาดแคลนน้ำ และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางการจัดการ : ปลูกข้าว ไถพรวนขณะที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสม ไถกลบตอซัง ปล่อยไว้ ๓-๔ สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หว่านไสอินทรีย์หรืออินทรีย์ ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ ๕๐-๗๐ วัน ปล่อยทิ้งไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ ๓๕-๔๐ วัน พัฒนาแหล่งน้ำไว้ในช่วงที่ข้าวขาดน้ำหรือทำนาครั้งที่ ๒ หรือใช้ปลูกพืชไร่หรือพืชผักหลังเก็บเกี่ยวข้าว โดยทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ปลูกพืชผักหรือไม้ผล ยกร่องกว้าง ๖-๘ เมตร คูน้ำกว้าง ๑.๐-๑.๕ เมตร ลึก ๐.๕-๑.๐ เมตร ร่องแปลงปลูกอยู่สูงจากระดับน้ำที่เคยท่วม ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือชุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑๕-๒๕ กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

๔. กลุ่มชุดดินที่ ๑๕

ชุดดิน : ประกอบด้วยชุดดินหล่มสัก (La) ชุดดินแม่สาย (Ms) ชุดดินแม่ทะ (Mta) หรือดินคล้ายอื่นๆ ที่มีลักษณะและสมบัติจัดอยู่ในกลุ่มชุดดินนี้

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินทรายแบ่งลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า ปฏิกริยาดินเป็นกลางหรือเป็นด่าง การระบายน้ำเร็วถึงค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง

ปัญหา : หน้าที่ดินแน่นทึบ ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ บางพื้นที่ขาดแคลนน้ำ และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางการจัดการ : ปลูกข้าว ไถกลบตอซัง ปล่อยทิ้งไว้ ๓-๔ สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (ไสอินทรีย์หรืออินทรีย์ ๖-๘ ตัน/ไร่ ไถกลบก่อนออกดอก ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ ๓๕-๔๕ วัน การปักดำข้าวควรเพิ่มจำนวนต้นต่อกอให้มากขึ้น พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในช่วงที่ข้าวขาดน้ำหรือใช้ทำนาครั้งที่ ๒ หรือปลูกพืชไร่ พืชผักหรือพืชตระกูลถั่วหลังเก็บเกี่ยวข้าว โดยทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ปลูกพืชผักหรือไม้ผล ยกร่องกว้าง ๖-๘ เมตร คูน้ำกว้าง ๑.๐-๑.๕ เมตร ลึก ๐.๕-๑.๐ เมตร มีคันดินอัดแน่นล้อมรอบ ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือชุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. พร้อมปรับปรุงหลุมปลูกด้วยอินทรีย์วัตถุ ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒๕-๕๐ กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมี หรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

๕. กลุ่มชุดดินที่ ๒๑

ชุดดิน : ประกอบด้วยชุดดินเพชรบุรี (Pb) ชุดดินสรรพยา (Sa) หรือดินคล้ายอื่นๆ ที่มีลักษณะและสมบัติจัดอยู่ในกลุ่มชุดดินนี้

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินร่วนหยาบลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำในส่วนต่ำของพื้นที่ริมแม่น้ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง การระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

ปัญหา : ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย มีความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำ มักพบปัญหาการขาดแคลนน้ำในฤดูเพาะปลูก และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำให้ความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางการจัดการ : ปลูกข้าว เลือกระยะเวลาปลูกให้เหมาะสมกับฤดูกาล ปรับสภาพพื้นที่ให้ราบเรียบและทำคันดินเพื่อช่วยกักเก็บน้ำ ไถกลบตอซัง ปล่อยไว้ ๓-๔ สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานโสนอัฟริกันหรือโสนอินเดีย ๖-๘ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ ๕๐-๗๐ วัน ปล่อยไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๑๖-๘ ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ ๓๕-๔๕ วัน มีระบบการให้น้ำในช่วงที่ข้าวขาดน้ำ หรือทำนาครั้งที่ ๒ หรือปลูกพืชไร่ พืชผักหรือพืชตระกูลถั่วหลังเก็บเกี่ยวข้าว ทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ปลูกพืชผักหรือไม้ผล ยกร่องกว้าง ๖-๘ เมตร คูน้ำกว้าง ๑.๐-๑.๕ เมตร ลึก ๐.๕-๑.๐ เมตร ทำคันดินอัดแน่นล้อมรอบ เพื่อป้องกันน้ำท่วม ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือชุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒๐-๓๕ กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตามชนิดพืชที่ปลูก เพื่อรักษาความสามารถในการผลิตของดินไม่ให้เสื่อมโทรมลง ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต พัฒนาแหล่งน้ำชลประทานและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

๖. กลุ่มชุดดินที่ ๓๓

ชุดดิน : ประกอบด้วยชุดดินดงยางเอน (Don) ชุดดินกำแพงเพชร (Kp) ชุดดินกำแพงแสน (Ks) ชุดดินลำสนธิ (Ls) ชุดดินน้ำคูก (Nd) ชุดดินธาตุพนม (Tp) ชุดดินตะพานหิน (Tph) หรือดินคล้ายอื่นๆ ที่มีลักษณะและสมบัติจัดอยู่ในกลุ่มชุดดินนี้

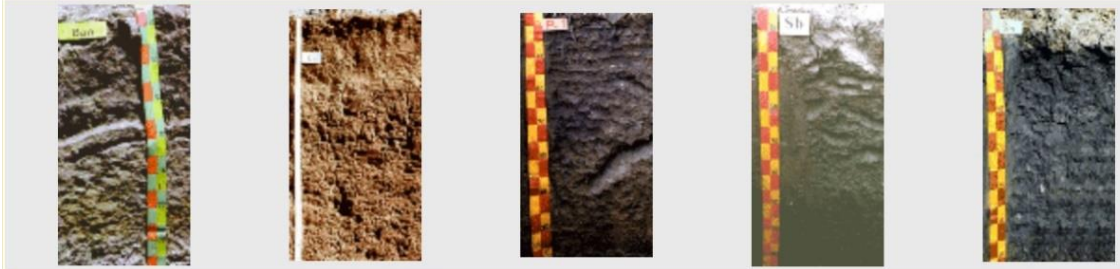
ลักษณะเด่น : กลุ่มดินทรายแบ่งละเอียดหรือดินร่วนละเอียดลึกมากที่เกิดจากตะกอนแม่น้ำหรือตะกอนน้ำพารูปพัด ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

ปัญหา : ดินกลุ่มนี้ไม่ค่อยมีปัญหาในการใช้ประโยชน์ แต่อาจขาดแคลนน้ำในระยะที่ฝนทิ้งช่วงนาน บางพื้นที่อาจพบชั้นดานแข็งที่เกิดจากการเกษตรกรรม

แนวทางการจัดการ : ปลูกพืชไร่หรือพืชผัก ไถพรวนขณะที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสมและที่ความแตกต่างกันในแต่ละปี เพื่อทำลายชั้นดานและป้องกันการเกิดชั้นดาน จัดระบบการปลูกพืชหมุนเวียนให้มีการปลูกพืชบำรุงดินอยู่ด้วย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานเมล็ดถั่วพรี ๘-๑๐ กิโลกรัม/ไร่ เมล็ดถั่วพุ่ม ๖-๘ กิโลกรัม/ไร่ หรือปอเทือง ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบระยะออกดอก ปล่อยไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ มีวัสดุคลุมดิน หรือทำแนวรั้วหญ้าแฝก มีการใช้ปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก เพื่อรักษาความสามารถในการผลิตของดินไว้ไม่ให้เสื่อมโทรมลง พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ปลูกไม้ผล ชุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒๐-๓๕ กิโลกรัม/หลุม มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชคลุมดิน ปลูกพืชแซม ทำแนวรั้วหรือฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตามชนิดพืชที่ปลูก เพื่อรักษาความสามารถในการผลิตของดินไว้ไม่ให้เสื่อมโทรมลง พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในพื้นที่ปลูก

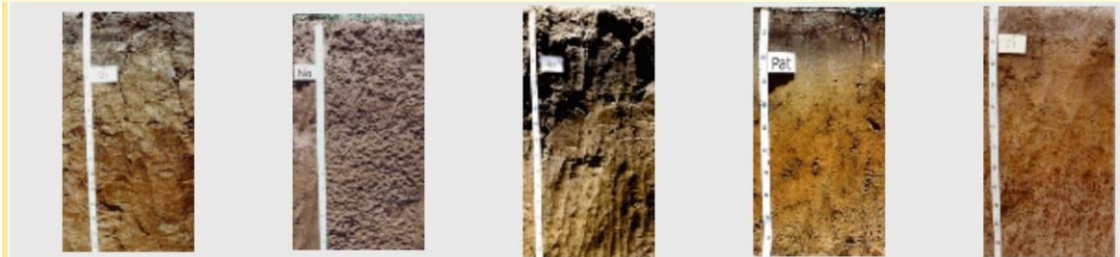
กลุ่มชุดดินที่ 4

กลุ่มชุดดินที่ 15

กลุ่มชุดดินที่ 7

กลุ่มชุดดินที่ 33

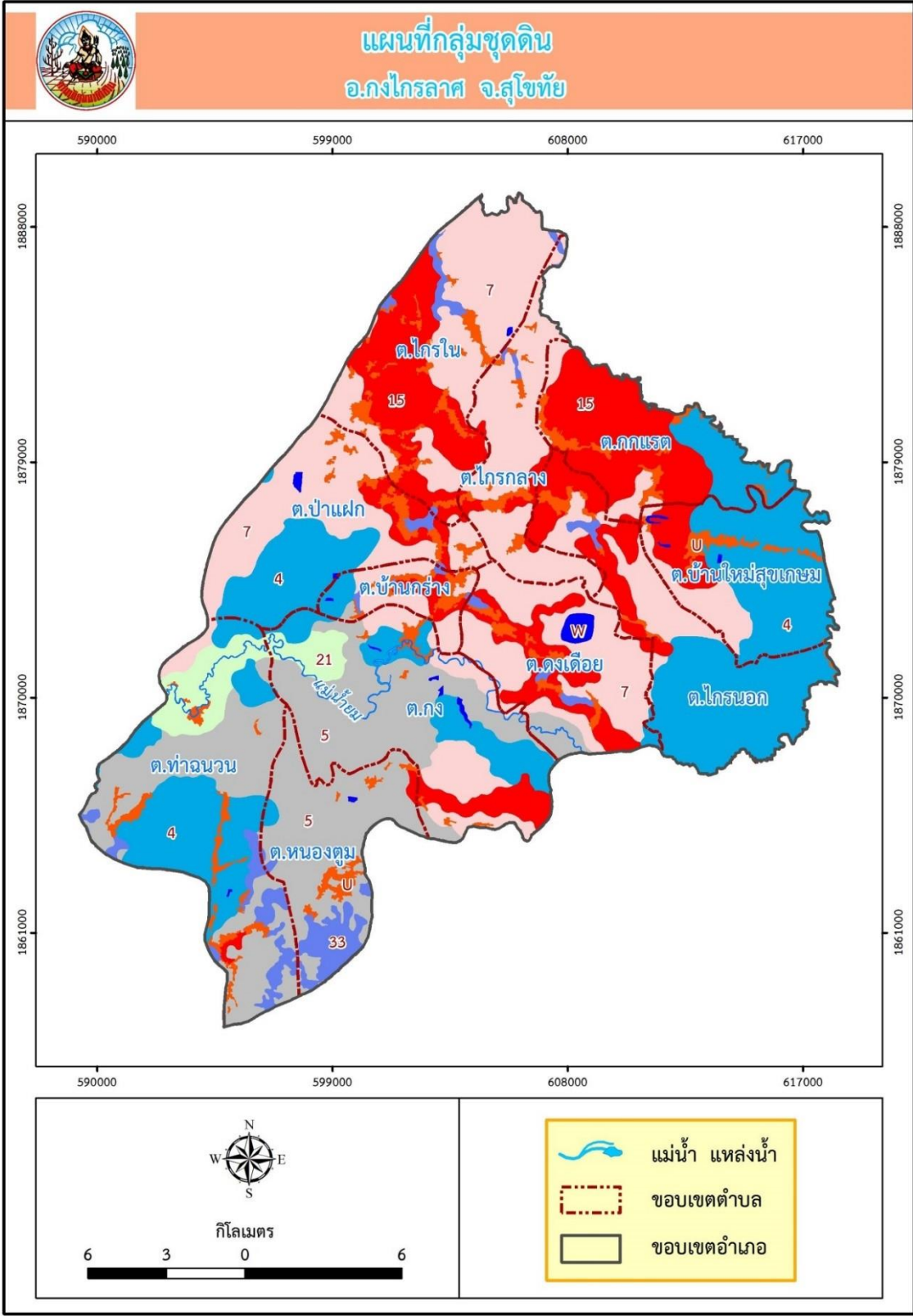

ภาพที่ ๔ แสดงกลุ่มชุดดินของอำเภอกงไกรลาศ
(ที่มา :กรมพัฒนาที่ดิน)

ตารางที่ ๒ แสดงพื้นที่ขุดดินอำเภอองไทรภาค

ตำบล	ขุดดิน/พื้นที่(ไร่)					
	บางระกำ (Brk)	กำแพงเพชร (Kp)	โพทะเล (Plo)	พิษณุโลก (Psl)	สุโขทัย (Skt)	พื้นที่น้ำ (K)
ก๊กแรต	๓,๗๓๒.๓๐๕	๕,๑๓๑.๕๑๒	-	๑๒,๑๘๘.๐๘๑	๐.๕๕๔	-
กิง	๔,๙๙๑.๙๓๙	๓,๒๒๐.๓๓๘	-	๒๘,๗๕๑.๔๖๕	-	๔๘๘.๐๙๙
ไกรกลาง	๑๘๒.๘๘๓	๕,๓๘๑.๙๗๐	-	๔,๔๐๘.๑๙๔	๖,๕๕๑.๒๘๗	-
ไกรนอก	๑๑,๓๙๕.๑๗๕	๗,๑๙๑.๒๔๕	-	๘,๓๐๕.๐๐๓	๑,๖๖๐.๙๘๘	๖.๒๖๐
ไกรใน	๓,๓๗๐.๕๘๖	๑๕,๔๒๑.๗๘๕	-	๗,๒๙๐.๘๐๕	๘,๑๗๐.๔๓๘	-
ดงเดือย	๒,๗๑๐.๒๖๖	๘,๒๙๐.๔๖๓	-	๑๐,๗๗๒.๒๑๕	๑,๔๔๓.๒๐๖	๑๖๖.๖๘๑
ท่าฉนวน	๑๒,๕๖๘.๐๙๑	๗,๘๘๙.๕๖๒	๒,๘๔๓.๘๑๙	๑๘,๖๗๓.๑๙๗	-	๑๖๓.๒๔๑
บ้านกว้าง	๑,๔๗๒.๒๐๘	๔,๓๑๙.๖๔๐	-	๑,๒๙๙.๘๓๘	๔๑.๓๕๘	๕.๓๓๗
บ้านใหม่ สุขเกษม	๘,๑๓๒.๙๖๙	๒,๘๓๙.๘๗๑	-	๑๐,๓๖๔.๘๘๘	-	๑๔๔.๗๒๓
ป่าแฝก	๘,๔๔๙.๕๕๖	๔,๓๙๔.๓๖๘	-	๑๔,๔๒๘.๕๒๒	๘๐๒.๖๓๐	-
หนองตุม	-	๕,๕๑๕.๙๐๗	๒,๓๘๑.๖๔๕	๑๒,๗๕๙.๙๕๙	-	-
ผลรวมทั้งหมด	๕๗,๐๐๕.๗๙๗	๖๙,๕๙๖.๖๖๑	๕,๒๒๕.๔๖๓	๑๒๙,๒๔๒.๑๖๖	๑๘,๖๗๐.๔๖๑	๙๔๔.๓๔๒

(ที่มา : สถานีพัฒนาที่ดินสุโขทัย)

ภาพที่ ๕ แสดงกลุ่มชุดดินของอำเภอกงไกรลาศ
(ที่มา : สถานีพัฒนาที่ดินสุโขทัย)

๑.๓ สภาพภูมิอากาศ

๑.๓.๑ ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศ โดยทั่ว ๆ ไปมีลักษณะ ฤดูร้อน ได้รับอิทธิพลมาจากลมมรสุม ตะวันออกเฉียงเหนือ และตะวันตกเฉียงใต้ พัดผ่านตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม ฤดูฝน ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุม ตะวันออกเฉียงเหนือและตะวันตกเฉียงใต้ตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม และฤดูหนาวได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมจากตะวันออกเฉียงเหนือตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคม

๑.๓.๒ ฤดูกาล

ฤดูกาลเป็นแบบมรสุม มี ๓ ฤดู คือ

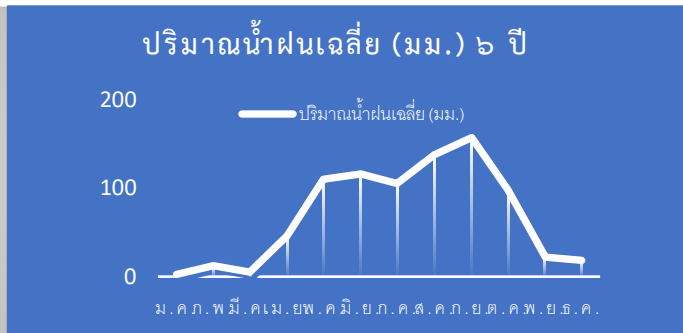
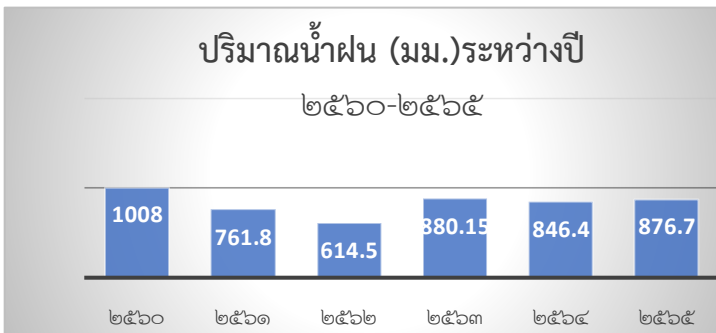
ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม – เดือนมิถุนายน โดยมีอากาศร้อนสูงสุดอยู่ในเดือนเมษายน และพฤษภาคม ปี ๒๕๖๒ มีอุณหภูมิสูงสุดอยู่ที่ ๔๑ องศาเซลเซียส

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคม – เดือนตุลาคม จำนวนปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ในปี ๒๕๖๕ เท่ากับ ๗๓.๐๖ มิลลิเมตรต่อเดือน

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน-เดือนกุมภาพันธ์ อากาศหนาวที่สุดในเดือนมกราคม ปี ๒๕๖๔ มีอุณหภูมิต่ำสุด ๑๔ องศาเซลเซียส

๑.๓.๓ ปริมาณน้ำฝน

อำเภอองไกรลาค จังหวัดสุโขทัย วัดปริมาณน้ำฝนในช่วง ๖ ปี (๒๕๖๐-๒๕๖๕) โดยมีปริมาณน้ำฝนมากที่สุดในปี ๒๕๖๐ วัดได้ ๑,๐๐๘ มิลลิเมตร ส่วนฝนตกน้อยที่สุดเกิดขึ้นในปี ๒๕๖๒ วัดได้ ๖๑๔ มิลลิเมตร ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๖ ปี วัดได้ ๘๓๑.๒๖ มิลลิเมตร โดยปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยน้อยที่สุดเกิดขึ้นในเดือนมกราคม วัดได้ ๒.๕ มิลลิเมตร และปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยมากที่สุดเกิดขึ้นในเดือนกันยายน วัดได้ ๑๕๗.๐๓ มิลลิเมตร

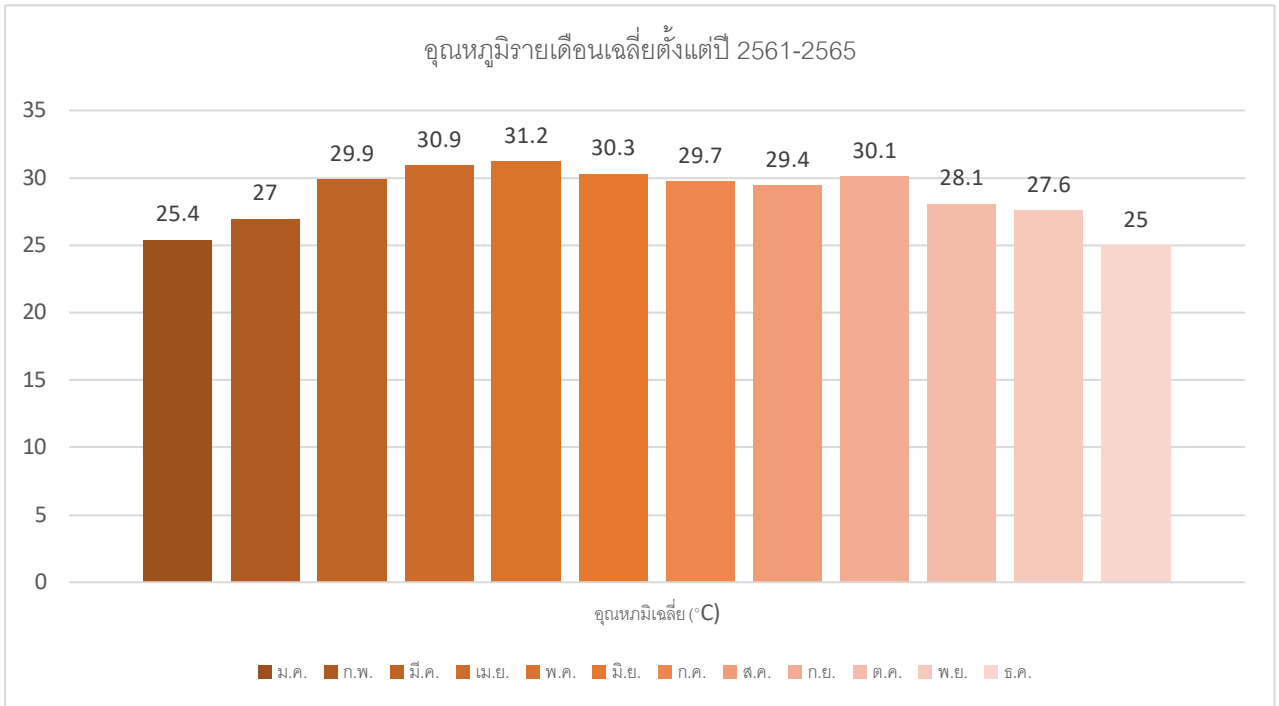

ปริมาณน้ำฝน (มิลลิเมตร) อำเภอองไกรลาค จังหวัดสุโขทัย													
ปี/เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รวม
๒๕๖๕	๑	๒๐	๑๖.๑	๑๗.๖	๑๑๕	๗๙.๗	๑๗๓.๓	๒๒๗	๑๒๖.๕	๘๓.๒	๒.๓	๑๕	๘๗๖.๗
๒๕๖๔	๑.๒	๓.๔	๕.๒	๑๑.๘	๒๔.๕	๕๑.๒	๑๑๗.๕	๑๒๔.๖	๑๕๗	๑๕๙	๙๗	๙๔	๘๔๖.๕๐
๒๕๖๓	-	-	-	๑๗๗.๒	๖๒.๒	๑๖๖.๕	๓๑	๑๒๐	๒๓๑.๔๕	๙๑.๘	-	-	๘๘๐.๑๕
๒๕๖๒	๕.๕	๓.๒	๓.๔	๑๒.๔	๑๗๖	๑๒๖	๑๒๑	๑๒๔	๒๔	๑๑	๕	๓	๖๑๔.๕
๒๕๖๑	-	๓.๒	-	๒๖.๑	๑๒๐.๒	๑๘๖.๘	๓๖.๙	๙๗.๔	๒๐๙.๖	๘๑.๖	-	-	๗๖๑.๘
๒๕๖๐	๗.๓	๔๒.๒	๓.๔	๓๓.๔	๑๖๐.๘	๘๖.๗	๑๕๓.๒	๑๓๕.๓	๑๙๓.๖	๑๖๓.๔	๒๘.๗	-	๑,๐๐๘.๐
เฉลี่ย ๖ ปี	๒.๕	๑๒	๔.๖๘	๔๖.๕๒	๑๐๙.๗๘	๑๑๖.๑๕	๑๐๕.๔๘	๑๓๘.๐๕	๑๕๗.๐๓	๙๘.๓๓	๒๒.๑๗	๑๘.๖๗	๘๓๑.๒๖

ภาพที่ ๖ แสดงปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบ ๖ ปี ตั้งแต่ ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๕ (ที่มา: สถานีฝนอำเภอองไกรลาค, ๒๕๖๕)

๑.๓.๔ อุณหภูมิ

อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย ในปี ๒๕๖๑ ถึง ปี ๒๕๖๕ มีอุณหภูมิเฉลี่ย ๒๘.๘ องศาเซลเซียส โดยปี ๒๕๖๔ มีอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย ๓๖.๕ องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย ๒๐.๗ องศาเซลเซียส และจากการวัดมีวันที่อุณหภูมิสูงที่สุดในเดือนเมษายน และพฤษภาคม ปี ๒๕๖๒ วัดได้ ๔๑ องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดอยู่ในเดือนมกราคม ปี ๒๕๖๔ วัดได้ ๑๔ องศาเซลเซียส

อุณหภูมิ(°C)	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ษ.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	เฉลี่ย	
๒๕๖๑	สูงสุด	๓๖	๓๕	๓๗	๓๙	๓๘	๓๕	๓๕	๓๔	๓๖	๓๕	๓๕	๓๖	๓๕.๙๑
	ต่ำสุด	๑๗	๒๐	๒๒	๒๑	๒๓	๒๔	๒๔	๒๔	๒๔	๑๙	๑๙	๑๗	๒๑.๑๖
๒๕๖๒	สูงสุด	๓๔	๓๗	๓๙	๔๑	๔๑	๓๘	๓๔	๓๔	๓๔	๓๓	๓๒	๓๒	๓๕.๗๕
	ต่ำสุด	๑๗	๒๐	๒๑	๒๔	๒๕	๒๔	๒๔	๒๕	๒๔	๒๓	๑๙	๑๗	๒๑.๙๑
๒๕๖๓	สูงสุด	๓๕	๓๖	๔๐	๔๐	๔๐	๓๙	๓๔	๓๔	๓๕	๓๕	๓๔	๓๔	๓๖.๓๓
	ต่ำสุด	๑๕	๑๕	๒๓	๒๑	๒๓	๒๔	๒๔	๒๔	๓๐	๒๒	๒๙	๑๘	๒๒.๓๓
๒๕๖๔	สูงสุด	๓๕	๓๗	๓๙	๓๙	๓๘	๓๘	๓๗	๓๕	๓๕	๓๕	๓๓	๓๓	๓๖.๕๘
	ต่ำสุด	๑๔	๑๗	๒๑	๒๓	๒๔	๒๓	๒๔	๒๔	๒๓	๑๙	๑๔	๑๔	๒๐.๗๕
๒๕๖๕	สูงสุด	๓๕	๓๗	๓๘	๔๐	๓๗	๓๖	๓๖	๓๕	๓๕	๓๕	๓๕	๓๕	๓๖.๑๗
	ต่ำสุด	๑๖	๑๖	๑๙	๒๑	๒๓	๒๒	๒๔	๒๔	๒๔	๒๑	๑๙	๑๔	๒๐.๒๕

ภาพที่ ๗ แสดงค่าอุณหภูมิเฉลี่ยในรอบ ๕ ปี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑- ๒๕๖๕ (ที่มา: www.accuweather.com)

๑.๔ เส้นทางคมนาคม

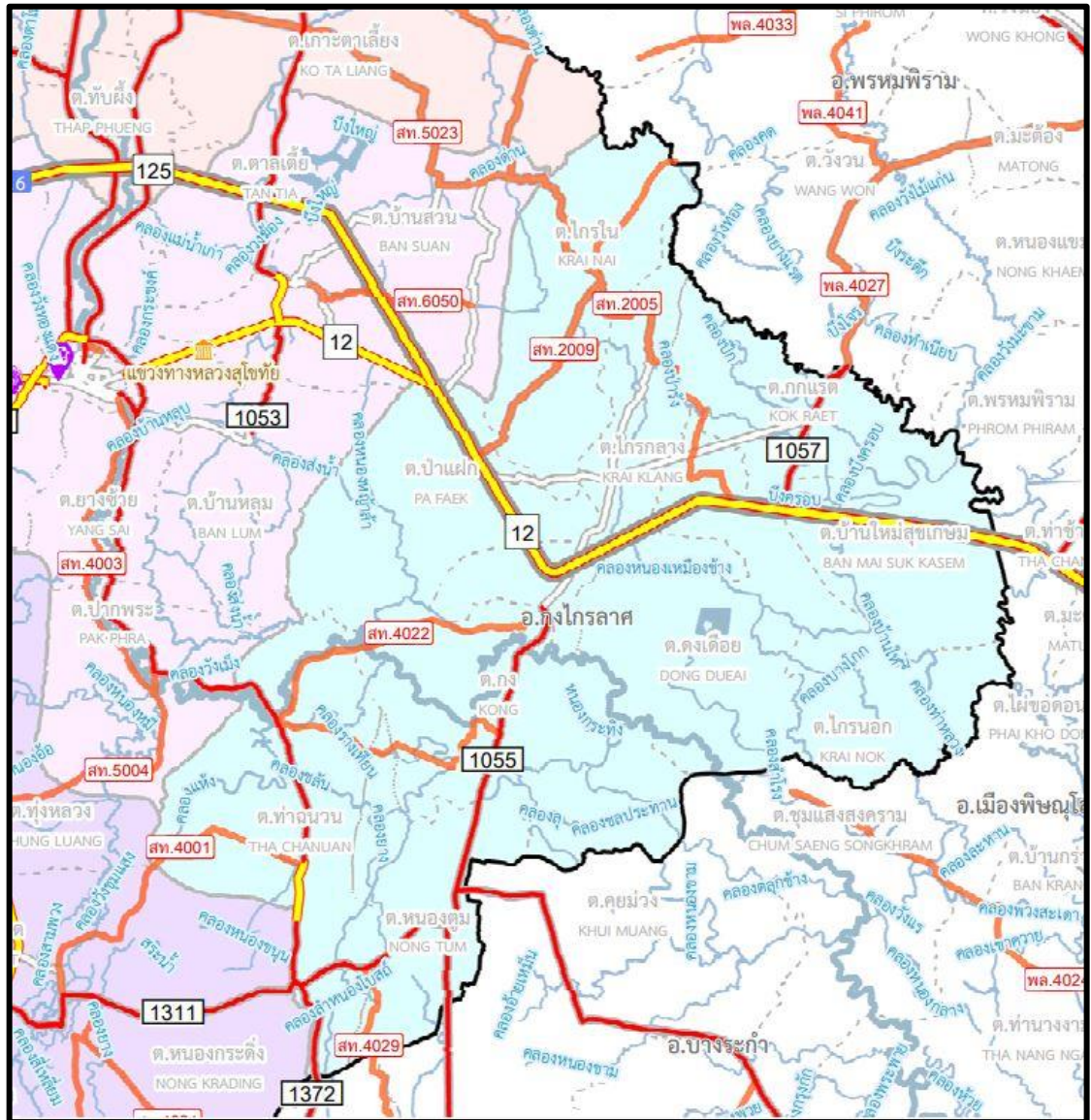
อำเภอองไกรรลาคามีถนนทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงชนบท และทางหลวงท้องถิ่นดังนี้

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๒ ถนนสิงหวัฒน์ (สุโขทัย-พิษณุโลก)

ทางหลวงหมายเลข ๑๐๕๕ กงไกรลาศ - หนองตูม, ๑๐๕๗ กงไกรลาศ - คลองตะเฒ่า,

๑๒๙๓ สุโขทัย - บางระกำ , ๑๓๐๓ ปลายนา - หนองตูม

ทางหลวงชนบทหมายเลข ๒๐๐๕ กงไกรลาศ-ไกรนอก, ๒๐๐๙ แยก ทล.๑๒ - บ้านหนองกระทุ่ม ไกรโน, ๔๐๐๑ และ ๔๐๔๖ ท่าฉนวน, ๔๐๒๒ กง และ ๔๐๒๙ หนองตูม

ภาพที่ ๘ แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคม อำเภอองไกรลาศ

(ที่มา: <http://giportal.mot.go.th/tools/home/index.html>, ๒๕๖๕)

๑.๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

๑.๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ

อำเภอองไกรลาศ มีแม่น้ำยม ไหลผ่านจากทิศตะวันตกไปทิศตะวันออกเป็นระยะทางประมาณ ๒๕ กิโลเมตร แต่ในระยะ ๓-๔ ปี ที่ผ่านมา มีการสูบน้ำจากแม่น้ำยมไปใช้เพื่อการเกษตรเป็นจำนวนมาก ทำให้ช่วงปลายเดือน กุมภาพันธ์ ถึง เมษายน น้ำในแม่น้ำยมแห้งขอด มีน้ำขังเป็นช่วง ๆ ของแม่น้ำเท่านั้น นอกจากนี้ ยังมีคลองที่สำคัญที่สามารถเก็บน้ำ ในช่วงฤดูฝนได้บ้างคือ คลองเหมืองช้าง ซึ่งไหลผ่านตำบลไกรใน ไกรกลาง ดงเดือย คลองวังทองไหลผ่านตำบลกกแรต และตำบลบ้านใหม่สุขเกษม อำเภอองไกรลาศ มีระดับน้ำใต้ดินไม่ลึกมากนัก เกษตรกรนิยมเจาะบ่อบาดาล เพื่อน้ำน้ำใต้ดินมาใช้เพื่อทำการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง

โดยสามารถแบ่งแหล่งน้ำในเขตพื้นที่ต่างๆ ดังนี้

๑. เขตเทศบาลตำบลองไกรลาศ ประกอบไปด้วย

- คลอง ๑ แห่ง ได้แก่ คลอง ๓๒ ไค้ง
- หนอง ๓ แห่ง ได้แก่ หนองปักกะเปียน หนองชุมดิน หนองข่าหย่าง
- สระ ๓ แห่ง ได้แก่ สระหลวง ม.๑๐ ต.กง สระหลวง หมู่ ๙ ต.กง และสระเทศบาล

๒. เขตองค์การบริหารส่วนตำบลกกแรต ประกอบไปด้วย

- แม่น้ำ ๑ สาย ได้แก่ แม่น้ำยมสายเก่า
- คลอง ๑๑ แห่ง ได้แก่ คลองท้ายวัง คลองพร้าวหรือวังวัว คลองหนองหวาย คลองแขวน คลองท่าพลาย

คลองหนองดิน คลองขุด คลองปลากด คลองเหมืองยาง คลองแก่งหลวง คลองกกแรต

- หนอง ๒ แห่ง ได้แก่ หนองมาบไม้แดง หนองพญา
- บึง ๓ แห่ง ได้แก่ บึงปรึก

๓. เขตองค์การบริหารส่วนตำบลกง ประกอบไปด้วย

- แม่น้ำ ๑ สาย ได้แก่ แม่น้ำยม
- คลอง ๓๒ แห่ง ได้แก่ คลองย่าละมาน คลองบางสนิม คลองขมื่น คลองหนองกราวน้อย คลองเนินยอ

คลองมาบชุมแสง คลองขุด คลองท่าลาด คลองลักเกตู คลองตะบก คลองวังคาง คลองยายโน้ม คลองหนองถ้ำ คลองถ้ำ
เม่น-ถ้ำยาง คลองหนองยาว คลองคำ คลองตลุกช้าง คลองหนองง่าม คลองไม้เตียบ คลองทะเล คลองถ้ำไม้ไผ่ คลองกำ
แบก คลองอ้ายหลัว คลองชันโพลง คลอง ๓๒ ไค้ง คลองยูคา คลองนาข้าวเบา คลองหนองแดง คลองหนองแดงน้อย คลอง
ตาข่าย คลองริมถนนลาดยาง ม. ๔ ต.กง - ม.๓,๔,๕ ต.บ้านกร่าง

- หนอง ๒๘ แห่ง ได้แก่ หนองตะพัง หนองกระทิง หนองสีดา หนองหม้อแกง หนองแดง หนองจิกเอน
หนองกราว หนองสองห้อง หนองกราวน้อย หนองผักตบยาว หนองกระดี่ หนองผักตบบน หนองตาราง หนองสีหวด หนอง
ถ้ำ หนองชุมแสงโพลง หนองยาว หนองบอน หนองวังโพธิ์ หนองหอย หนองกอ หนองตลุกขี้ยาย หนองลูกวัว หนองแดง
ใหญ่ หนองแดงน้อย หนองเงิน หนองใหญ่

๔. เขตองค์การบริหารส่วนตำบลไกรกลาง ประกอบไปด้วย

- คลอง ๘ แห่ง ได้แก่ คลองเหมืองช้าง คลองวัดโบสถ์ คลองเรียงคลองทราย คลองเทพ คลองหนอง
หลอด คลองเฉลิมพระเกียรติ คลองยางโพน คลองตาเกียะ

๕.เขตองค์การบริหารส่วนตำบลไกรนอก ประกอบไปด้วย

- คลอง ๑๕ แห่ง ได้แก่ คลองหลังโรงเรียนวัดโบสถ์ คลองลู ม.๑ คลองตาฝั่ง คลองพิน้ำ คลองลู ม.๔
คลองหนองหญ้าปล้อง คลองเหมืองช้าง คลองหนองยาว คลองไม้ปากหวาน คลองไค้ตันจิกเอน คลองเกตู คลองหนอง
หลวง คลองอ้ายด้วน คลองถ้ำ คลองหมื่นเพชร

๖.เขตองค์การบริหารส่วนตำบลไกรโน ประกอบไปด้วย

- แม่น้ำ ๑ สาย ได้แก่ แม่น้ำยมสายเก่า
- คลอง ๘ แห่ง ได้แก่ คลองทราย คลองมาบกระปรุง คลองเหมืองช้าง คลองน้ำจืด คลองอีเกื้อต คลองหนองมะเกลือ คลองเทพี คลองเสาเถียร

- บึง ๑ แห่ง ได้แก่ คลองบึงบอน
- ลำมาบ ๑ แห่ง ได้แก่ คลองมาบหว่า

๗. เขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่สุขเกษม ประกอบไปด้วย

- คลอง ๗ แห่ง ได้แก่ คลองก่อนแก่นม.๒ คลองก่อนแก่นม.๓ คลองก่อนแก่นม.๔ คลองก่อนแก่นม.๕
คลองปลากรด คลองหนองเงิน คลองน้อย

- หนอง ๕ แห่ง ได้แก่ หนองไต้ หนองแปบ หนองเสื่อ หนองกรด หนองดิน
- บึง ๓ แห่ง ได้แก่ บึงครอบ บึงอ้อ บึงซ่าย

๘. เขตองค์การบริหารส่วนตำบลป่าแฝก ประกอบไปด้วย

- คลอง ๒๓ แห่ง ได้แก่ คลองกลาง คลองเหมืองช้าง คลองตามน คลองหนองไธ้ช่วงที่ ๑ คลองหนองไธ้ช่วงที่ ๒ คลองระหัน คลองหนองบัว คลองหนองอีเตี้ยบ คลองหนองแดง คลองตาข่าย คลองหนองตาจันทร์ คลองมาบขนาง คลองกระทุ่มเตี้ย คลองตาเนา คลอง ก.ส.ช. คลองหนองเต่า คลองตาซุ้ม คลองหนองขามช่วงที่ ๑ คลองหนองขามช่วงที่ ๒ คลองบ้านไผ่วงห้อง คลองมาบอีจาด คลองหนองกาสลัก คลองบ้านเสาหิน

- สระ ๑ แห่ง ได้แก่ สระทุ่งตะพังยาง

๙. เขตองค์การบริหารส่วนตำบลดงเดือย ประกอบไปด้วย

- คลอง ๘ แห่ง ได้แก่ คลองตาแจ้ว คลองดงเดือย คลองหนองรี คลองบ้านใหม่ คลองเหมืองช้าง คลองยายนี้ คลองไส้ไก่เข้าหนองบึงมูล คลองใหม่
- หนอง ๑๘ แห่ง ได้แก่ หนองลูกปลา หนองกุ่มบาน หนองทางควาย หนองสำโรงไต้ หนองหมาน่า หนองตาเซ็ด หนองบึงมูล หนองรี หนองบังคูก หนองนกแขวก หนองสำโรงเหนือ หนองบัวใหญ่ หนองปรือพนม หนองช้างเล็ก หนองช้างใหญ่ หนองปู หนองสนามบินเก่า หนองบอน

๑๐. เขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าฉนวน ประกอบไปด้วย

- แม่น้ำ ๑ สาย ได้แก่ แม่น้ำยม
- คลอง ๓๓ แห่ง ได้แก่ คลองกรด คลองวังผลาญ คลองตลิ่งชัน คลองสะพานมา คลองสะเกตู คลองหนองบัว คลองยาง คลองวังน้ำเย็น คลองแห้ง คลองสามเขา คลองวัดพุทธ คลองหนองลาวตาย คลองข่อมตาล คลองหนองปากบาง คลองน้ำเรื่อ คลองลานม่วง คลองหนองโป่งนก(เสือกินหมู) คลองไธ้ขอด คลองกรุงไกร คลองหนองกบ คลองท่าลาด คลองหนองปลาหมอ คลองบ้านนายหมูน คลองขมิ้น คลองชลิ้น คลองช่อย(วังจั่ว) คลอง อีเปื่อย คลองปากบาง คลองหนองขุ่น คลองวังถ้ำ คลองน้ำหัก คลองขนุน คลองหนองตบเต่า

- หนอง ๘ แห่ง ได้แก่ หนองขุ่น หนองโป่งนก หนองน้ำเรื่อ หนองกบ หนองกรุงไกร หนองข่อมตาล หนองแม่ลอน หนองพลัม

๑.๕.๒ โครงการชลประทาน

๑. โครงการบางระกำโมเดล (พิชฌุโลก) ผันน้ำชลประทานมาให้เขตอำเภอองไกรลาค จังหวัดสุโขทัย ได้แก่ ตำบลบ้านใหม่สุขเกษม, ตำบลกกแรต, ตำบลดงเตื่อย, ตำบลไกรกลาง และบางส่วนของตำบลไกรนอก

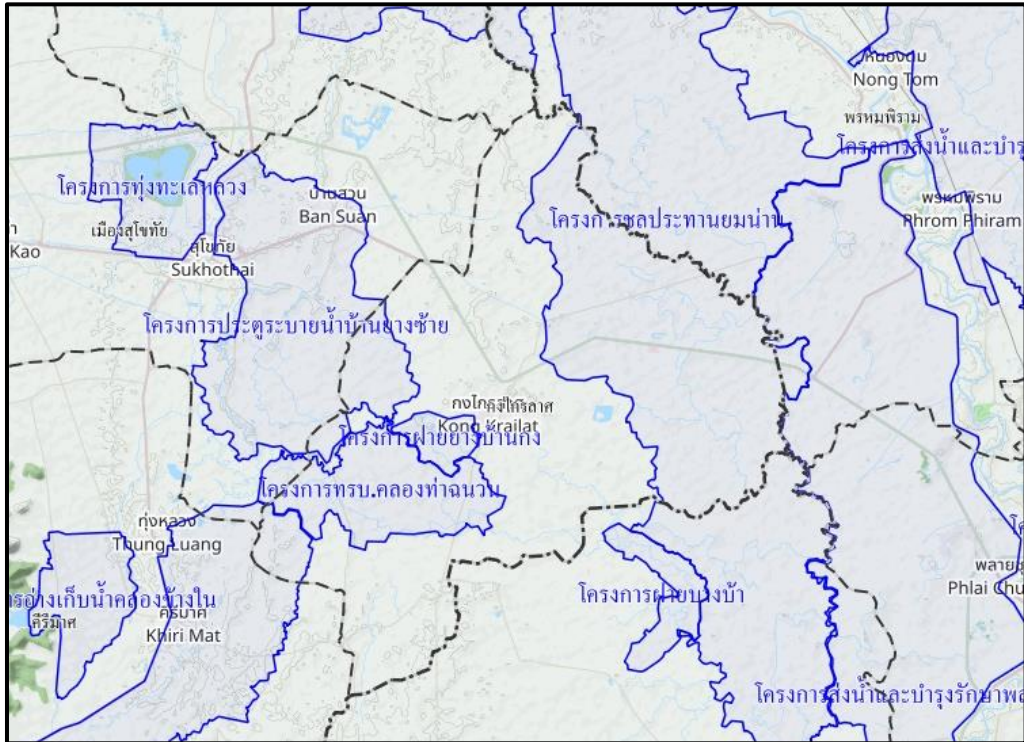
๒. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาสุโขทัย

๓. โครงการชลประทานยมม่าน

๔. โครงการประตุน้ำบ้านยางซ้าย

๕. โครงการฝายยางบ้านกง

๖. โครงการ ทรบ.คลองท่าฉนวน

ภาพที่ ๙ แผนที่แสดงแหล่งน้ำ อำเภอองไกรลาค
(ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาค, ๒๕๖๕)

๑.๖ สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

๑.๖.๑ โครงสร้างเศรษฐกิจที่สำคัญ

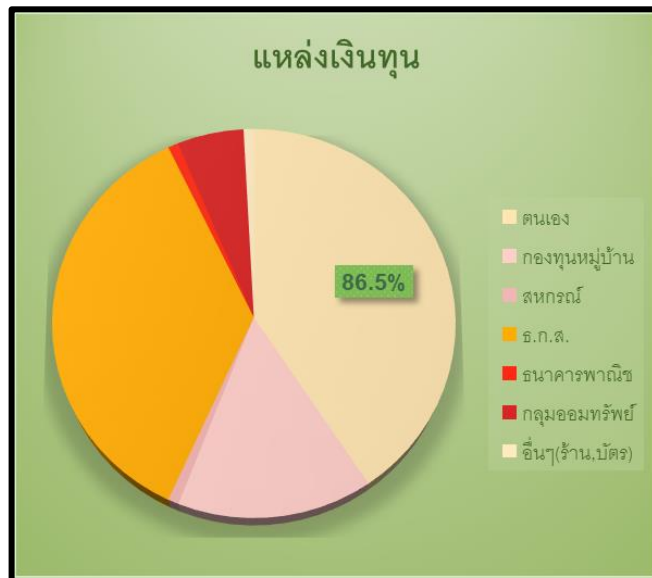
เกษตรกรส่วนใหญ่จะมีการประกอบอาชีพด้านการเกษตรที่มีความหลากหลายอาชีพ การใช้แรงงานในการประกอบอาชีพการเกษตรจึงมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นกลุ่มอาชีพหลักที่สำคัญ ดังนี้

- ๑) กลุ่มพัฒนาและส่งเสริมการผลิตข้าว พืชผัก และไม้ผล
- ๒) กลุ่มพัฒนาและส่งเสริมการผลิตด้านประมง เช่น ปลาหมอชมพู และปลาอื่นๆ
- ๓) กลุ่มพัฒนาและส่งเสริมการผลิตสัตว์ เช่น โค กระบือ ไก่
- ๔) รายได้ของครัวเรือนเกษตรกร

เกษตรกรร้อยละ ๔๗.๘๕ มีรายได้น้อยกว่า ๖๐,๐๐๐ บาทต่อปี รองลงมาร้อยละ ๓๓.๔๒ มีรายได้ระหว่าง ๖๐,๐๐๐ - ๑๑๙,๙๙๙ บาทต่อปี ร้อยละ ๙.๖๒ มีรายได้ระหว่าง ๑๘๐,๐๐๐ - ๔๙๙,๙๙๙ บาท ร้อยละ ๘.๓๕ มีรายได้ระหว่าง ๑๒๐,๐๐๐ - ๑๗๙,๙๙๙ บาท ร้อยละ ๐.๕๑ มีรายได้ระหว่าง ๕๐๐,๐๐๐ - ๙๙๙,๙๙๙ บาท และร้อยละ ๐.๒๕ เกษตรกรมีรายได้ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป

๕) สินเชื่อและภาระหนี้ของเกษตรกร

เกษตรกร ร้อยละ ๘๖.๕ มีแหล่งเงินทุนจากทุนของตนเอง รองลงมา ร้อยละ ๗๖.๗ มีแหล่งเงินทุนจาก ธ.ก.ส. ร้อยละ ๓๒.๕ มีแหล่งเงินทุนจากกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ ๑๑.๗ มีแหล่งเงินทุนจากกลุ่มออมทรัพย์ และร้อยละ ๑.๘ มีแหล่งเงินทุนจากสหกรณ์ ธนาคารพาณิชย์ แหล่งอื่นๆ ได้แก่ ร้านค้า และบัตรเครดิต ในส่วนของหนี้สินเกษตรกรร้อยละ ๓๖.๗๖ มีหนี้สินน้อยกว่า ๖๐,๐๐๐ บาท รองลงมาร้อยละ ๒๔.๑๑ มีหนี้สินระหว่าง ๑๘๐,๐๐๐ - ๔๙๙,๙๙๙ บาท ร้อยละ ๒๒.๑๓ มีหนี้สินระหว่าง ๖๐,๐๐๐ - ๑๑๙,๙๙๙ บาท ร้อยละ ๗.๙๑ มีหนี้สินระหว่าง ๑๒๐,๐๐๐ - ๑๗๙,๙๙๙ บาท ร้อยละ ๗.๑๑ มีหนี้สินระหว่าง ๕๐๐,๐๐๐ - ๙๙๙,๙๙๙ บาท และเกษตรกรร้อยละ ๑.๙๘ มีหนี้สิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป

**หมายเหตุ เกษตรกรหนึ่งรายใช้สินเชื่อจากหลายแหล่ง
 ภาพที่ ๑๐ แสดงสินเชื่อและภาระหนี้ของเกษตรกรอำเภอองไกรลาค
 (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาค)

๑.๖.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสุโขทัย/ผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อหัว

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Product : GPP) ณ ราคาประจำปี

ในปีพ.ศ. ๒๕๖๓ เท่ากับ ๔๘,๙๑๑ ล้านบาท

ผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อหัว (Per Capita GPP) ณ ราคาประจำปี ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ มีรายได้ต่อคน
ต่อปีเท่ากับ ๘๐,๒๐๖ บาท

ตารางที่ ๔ แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสุโขทัย ณ ราคาคงที่ ปี ๒๕๕๙-๒๕๖๓

(ล้านบาท) รายการ	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓
ภาคเกษตร	๑๖,๑๐๒	๑๘,๐๓๐	๑๙,๑๒๗	๑๗,๘๙๒	๑๖,๓๐๔
สาขาเกษตรกรรม ป่าไม้ และประมง	๑๖,๑๐๒	๑๘,๐๓๐	๑๙,๑๒๗	๑๗,๘๙๒	๑๖,๓๐๔
ภาคนอกเกษตร	๓๐,๘๐๙	๓๑,๕๕๒	๓๓,๐๕๓	๓๓,๔๐๐	๓๒,๖๐๗
ภาคอุตสาหกรรม	๖,๓๔๓	๕,๗๒๔	๖,๑๕๕	๖,๓๑๘	๕,๓๒๙
สาขาการทอเหมืองแร่และเหมืองหิน	๗๘๔	๖๑๙	๕๔๘	๕๗๘	๔๔๖
สาขาการผลิตอุตสาหกรรม	๔,๘๖๙	๔,๓๗๐	๔,๘๖๒	๔,๙๔๖	๔,๐๐๙
สาขาการไฟฟ้า ก๊าซ และระบบปรับอากาศ	๕๔๓	๕๕๒	๕๐๑	๕๖๑	๖๐๘
การประปาและการจัดการของเสีย	๑๔๗	๑๘๔	๒๔๔	๒๓๓	๒๖๖
ภาคบริการ	๒๔,๕๔๐	๒๕,๘๒๘	๒๖,๘๙๘	๒๗,๐๘๒	๒๗,๒๗๘
สาขาการก่อสร้าง	๑,๙๙๐	๑,๙๘๓	๒,๒๓๖	๒,๒๐๖	๒,๕๘๘
สาขาการขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์	๖,๔๘๙	๖,๙๙๓	๗,๔๐๒	๗,๒๙๗	๖,๙๐๒
สาขาการขนส่ง และสถานที่เก็บสินค้า	๕๔๐	๖๔๒	๗๒๔	๙๐๙	๙๑๗
สาขาที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	๓๔๐	๓๗๕	๔๒๕	๔๗๔	๓๒๕
ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	๒๖๐	๒๙๙	๓๓๘	๔๑๐	๓๘๗
สาขาการเงิน และประกันภัย	๓,๓๒๘	๓,๔๘๒	๓,๖๐๕	๓,๗๗๕	๓,๘๒๙
สาขาบริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า และบริการทางธุรกิจ	๒,๓๓๙	๒,๔๖๔	๒,๖๒๙	๒,๓๘๙	๒,๕๖๒
กิจกรรมวิชาชีพวิทยาศาสตร์และ กิจกรรมทางวิชาการ	๔	๓	๕	๑๖	๑๗
กิจกรรมการบริหารและบริการสนับสนุนอื่นๆ	๙๐	๙๙	๑๐๗	๑๒๑	๔๙
สาขาการบริหารราชการแผ่นดินและการป้องกันประเทศ รวมทั้ง การประกันสังคมภาคบังคับ	๑,๗๕๖	๑,๗๙๕	๑,๙๔๑	๒,๐๒๑	๒,๐๘๔
สาขาการศึกษา	๕,๐๖๑	๕,๑๘๕	๔,๙๕๑	๔,๘๕๓	๔,๙๔๑
สาขาการบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	๑,๖๘๖	๑,๘๑๖	๑,๙๒๘	๑,๙๗๘	๒,๐๖๔
ศิลปะความบันเทิงและนันทนาการ	๑๒๔	๑๔๖	๑๖๘	๑๙๙	๑๗๘
กิจกรรมการบริการด้านอื่นๆ	๕๓๒	๕๓๕	๔๓๙	๔๓๓	๔๓๖
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP)	๔๖,๙๑๑	๔๙,๕๘๒	๕๒,๑๘๐	๕๑,๒๙๒	๔๘,๙๑๑
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว (บาท)	๗๖,๒๑๕	๘๐,๖๐๓	๘๕,๐๗๔	๘๓,๘๖๓	๘๐,๒๐๖
จำนวนประชากร (๑,๐๐๐ คน)	๖๑๖	๖๑๕	๖๑๓	๖๑๒	๖๑๐

(ที่มา : สำนักงานคลังจังหวัดสุโขทัย, พ.ศ.๒๕๖๕)

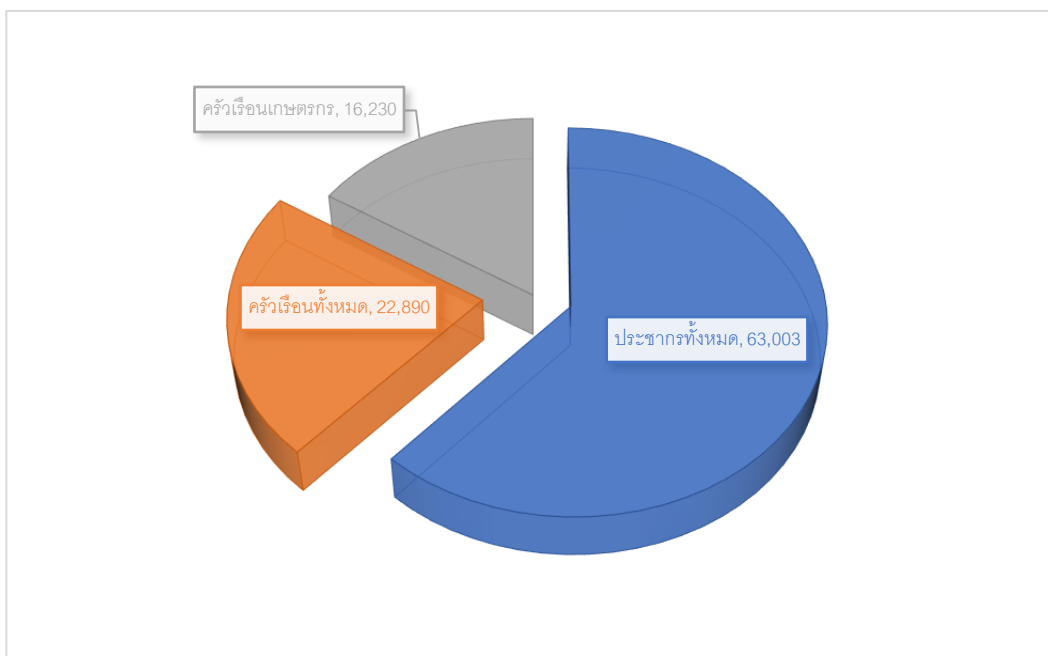
๑.๖.๓ จำนวนครัวเรือน

อำเภอองไกรลาศ มีประชากรรวมทั้งสิ้น ๖๓,๐๐๓ คน จำแนกเป็นชาย ๓๐,๖๑๔ คน หญิง ๓๒,๓๘๙ คน ประชากรส่วนใหญ่ของอำเภอจะนับถือศาสนาพุทธ

ตารางที่ ๕ แสดงจำนวนประชากร และจำนวนครัวเรือน อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ที่	ตำบล	ครัวเรือนทั้งหมด	ครัวเรือนเกษตรกร	ประชากร		
				ชาย	หญิง	รวม
๑	กง	๒,๐๕๗	๑,๕๒๙	๒,๗๕๙	๒,๘๘๘	๕,๖๔๗
๒	บ้านกร่าง	๒,๐๔๐	๓๘๔	๑,๙๖๒	๒,๐๙๕	๔,๐๕๗
๓	หนองตุม	๑,๘๙๑	๑,๑๔๘	๒,๗๘๔	๒,๘๐๗	๕,๕๙๑
๔	ท่าฉนวน	๓,๑๕๔	๑,๙๘๒	๔,๘๘๑	๕,๐๐๖	๙,๘๘๗
๕	ป่าแฝก	๒,๐๐๘	๙๗๙	๒,๘๕๔	๓,๑๘๓	๖,๐๓๗
๖	ไกรใน	๒,๘๓๘	๑,๙๑๒	๓,๘๖๕	๔,๒๐๒	๘,๐๖๗
๗	บ้านใหม่สุขเกษม	๑,๘๓๘	๑,๐๙๓	๒,๒๕๘	๒,๓๔๐	๔,๕๙๘
๘	ไกรนอก	๑,๗๔๐	๑,๓๔๗	๒,๐๔๕	๒,๒๔๔	๔,๒๘๙
๙	ไกรกลาง	๑,๔๑๗	๙๐๗	๑,๗๕๗	๑,๙๙๖	๓,๗๖๓
๑๐	กกแรต	๑,๘๖๔	๑,๑๘๘	๒,๕๓๐	๒,๕๒๒	๕,๐๕๒
๑๑	ดงเดือย	๒,๐๔๓	๑,๒๐๔	๒,๙๑๙	๓,๑๐๖	๖,๐๒๕
รวม		๒๒,๘๙๐	๑๖,๒๓๐	๓๐,๖๑๔	๓๒,๓๘๙	๖๓,๐๐๓

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาศ, ๒๕๖๕

ภาพที่ ๑๑ แสดงจำนวนประชากร ครัวเรือน และครัวเรือนเกษตรกรอำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย (ที่มา: กรมการปกครอง, พ.ศ.๒๕๖๕)

๑.๖.๔ การศึกษา

ในเขตพื้นที่อำเภอองไกรลาคประกอบด้วย

๑) โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน ๓ แห่ง ได้แก่

- โรงเรียนองไกรลาควิทยา ตำบลไกรกลาง
- โรงเรียนไกรในวิทยาคม รัชมงคตลภีเชก ตำบลไกรใน
- โรงเรียนหนองตุมวิทยา ตำบลหนองตุม

๒) ระดับประถมศึกษาในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลองไกรลาค ๒ แห่ง ได้แก่

- โรงเรียนอนุบาลองไกรลาค ตำบลบ้านกร่าง
- โรงเรียนบ้านงราษฎรอุทิศ ตำบลอง

๓) ระดับอนุบาล - ประถมศึกษา จำนวน ๓๘ แห่ง ได้แก่

- โรงเรียนบ้านคลองตะเข้ ตำบลกกแรต
- โรงเรียนวัดกกแรต ตำบลกกแรต
- โรงเรียนวัดปรักรัก ตำบลกกแรต
- โรงเรียนบ้านบางสนิม ตำบลอง
- โรงเรียนบ้านหนองสามพญา ตำบลอง
- โรงเรียนบ้านประคู้เฒ่า ตำบลอง
- โรงเรียนวัดสงฆาราม ตำบลอง
- โรงเรียนบ้านโพธิ์หอม ตำบลดงเตี้ย
- โรงเรียนบ้านยางแดน ตำบลดงเตี้ย
- โรงเรียนบ้านดงเตี้ย ตำบลดงเตี้ย
- โรงเรียนวัดดงยาง ตำบลดงเตี้ย
- โรงเรียนบ้านดอนสำโรง ตำบลดงเตี้ย
- โรงเรียนวัดท่าฉนวน ตำบลท่าฉนวน
- โรงเรียนบ้านน้ำเรือ ตำบลท่าฉนวน
- โรงเรียนวัดทางตลาด ตำบลท่าฉนวน
- โรงเรียนบ้านหนองบัว(จิตพิณิจประชาสรรค์) ตำบลท่าฉนวน
- โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง ตำบลบ้านกร่าง
- โรงเรียนบ้านใหม่โพธิ์ทอง ตำบลบ้านใหม่สุขเกษม
- โรงเรียนบ้านใหม่สุขเกษม ตำบลบ้านใหม่สุขเกษม
- โรงเรียนบ้านข่อยสองนาง ตำบลป่าแฝก
- โรงเรียนวัดทุ่ง ตำบลป่าแฝก
- โรงเรียนวัดเต่าทอง ตำบลป่าแฝก
- โรงเรียนวัดใหม่ไทยบำรุง ตำบลป่าแฝก
- โรงเรียนบ้านหนองตุม ตำบลหนองตุม
- โรงเรียนบ้านเกาะนอก(ประชานุเคราะห์) ตำบลหนองตุม
- โรงเรียนวัดดอนสักมิตรภาพที่ ๒๓๑ ตำบลไกรกลาง
- โรงเรียนวัดศรีเมือง ตำบลไกรกลาง
- โรงเรียนบ้านป่าสัก ตำบลไกรกลาง

- โรงเรียนวัดโบสถ์	ตำบลไกรนอก
- โรงเรียนวัดคู้ยาง	ตำบลไกรนอก
- โรงเรียนบ้านโป่งแค	ตำบลไกรนอก
- โรงเรียนวัดเสาหิน	ตำบลไกรใน
- โรงเรียนบ้านหนองเสาเสียว	ตำบลไกรใน
- โรงเรียนบ้านปามะม่วง	ตำบลไกรใน
- โรงเรียนบ้านวังขัวญ	ตำบลไกรใน
- โรงเรียนบ้านหนองบัว	ตำบลไกรใน
- โรงเรียนบ้านหนองมะเกลือ	ตำบลไกรใน
- โรงเรียนบ้านหนองกระทุ่ม	ตำบลไกรใน

๑.๖.๕ การสาธารณสุข

๑. สถานพยาบาลของรัฐ ประกอบด้วย

- ๑) โรงพยาบาลก่งไกรลาศ
- ๒) รพ.สต. ไกรกลาง
- ๓) รพ.สต. ไกรกลาง (บ้านหนองหลอด)
- ๔) รพ.สต.กกแรต
- ๕) รพ.สต.กกแรต (บ้านปรักรัก)
- ๖) รพ.สต.ไกรนอก
- ๗) รพ.สต.บ้านใหม่สุขเกษม
- ๘) รพ.สต.กง
- ๙) รพ.สต.กง (บ้านประดู่เฒ่า)
- ๑๐) รพ.สต.ดงเตี้ย
- ๑๑) รพ.สต.ท่าฉนวน
- ๑๒) รพ.สต. ท่าฉนวน (บ้านน้ำเรือ)
- ๑๓) รพ.สต.หนองตุม
- ๑๔) รพ.สต.ไกรใน (หนองกระทุ่ม)
- ๑๕) รพ.สต.ไกรใน (หนองบัว)
- ๑๕) รพ.สต.ป่าแฝก

๒. สถานพยาบาลของเอกชน ประกอบด้วย

- ๑) ร้านขายยาแผนปัจจุบัน จำนวน ๖ แห่ง
- ๒) คลินิก จำนวน ๘ แห่ง

๓. จำนวนบุคลากรทางการแพทย์

- ๑) แพทย์ จำนวน ๑๐ คน
- ๒) ทันตแพทย์ จำนวน ๕ คน
- ๓) เภสัชกร จำนวน ๖ คน
- ๔) พยาบาล จำนวน ๔๓ คน
- ๕) เจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน ๕๔ คน
- ๖) อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) จำนวน ๑,๔๑๗ คน

๑.๖.๖ ศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรม

๑. การนับถือศาสนา

๑) ศาสนา ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประมาณ ๙๙.๘๗ % และ ศาสนาอื่นๆ ประมาณ ๐.๒๓ %

๒. วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ

๑) งานเทศกาลกินปลาและของดีอำเภอกงไกรลาศ

๒) งานประเพณีแข่งเรือ

๓) ตลาดริมยม ๒๔๗๙

๔) งานเพ็ญเดือน ๔

๕) ประเพณีไทยดำรำแคน

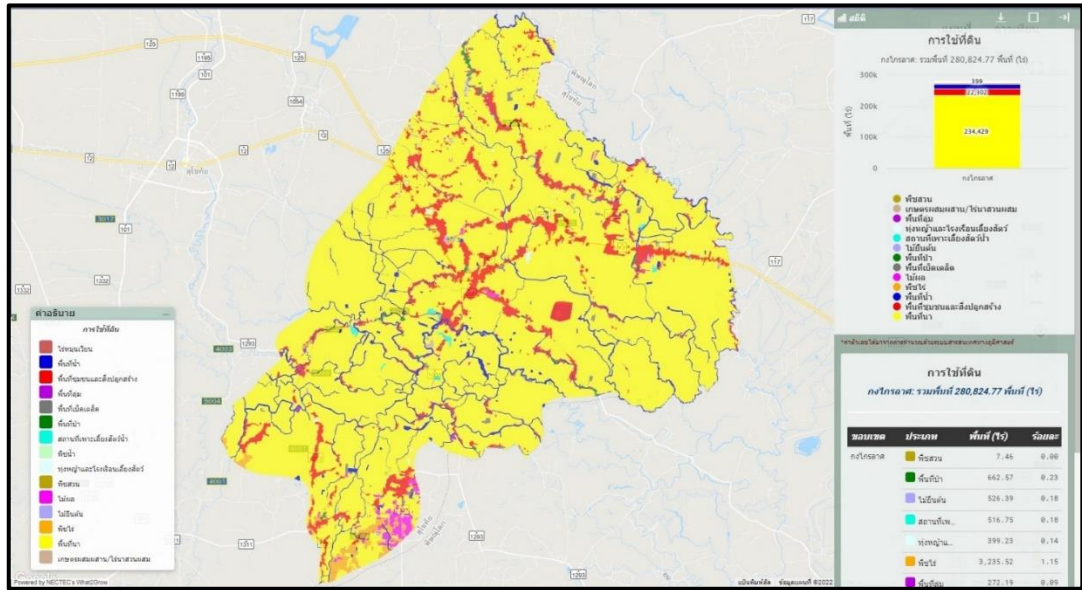
๖) การแสดงเพลงฉ่อย

๑.๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

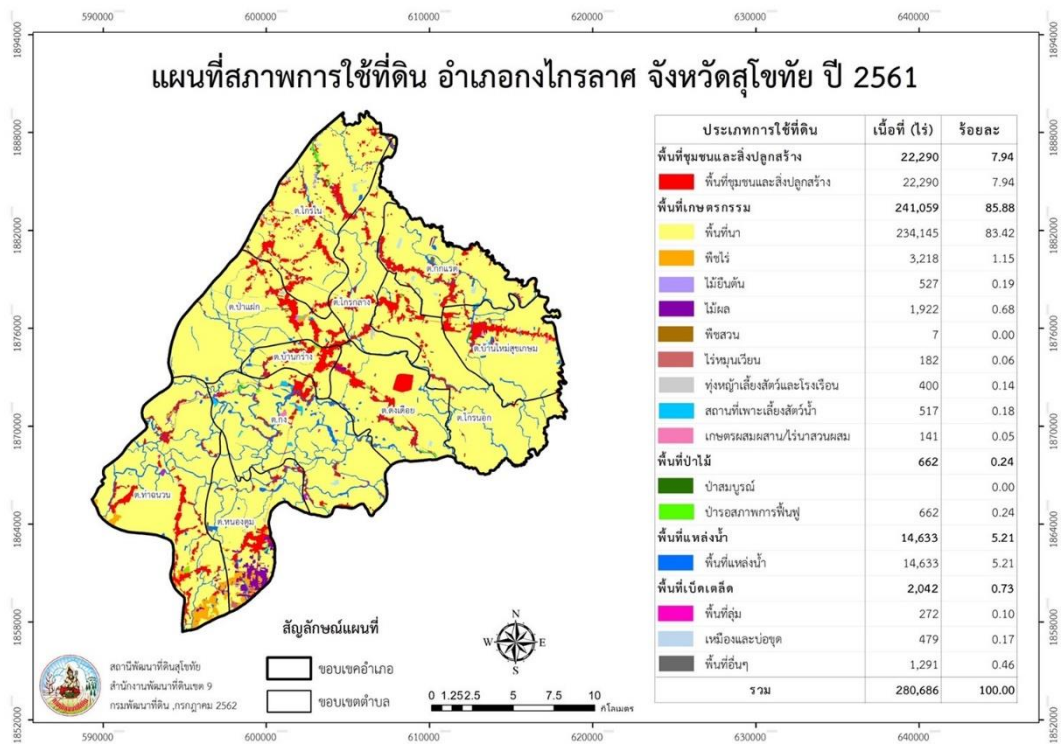
อำเภอกงไกรลาศมีการใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว รองลงมาเป็นพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง และพื้นที่น้ำ ดังนี้

ตารางที่ ๖ แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่ป่า	๖๖๒	๐.๒๔
พืชไร่	๓,๒๑๘	๑.๑๕
พื้นที่น้ำ	๑๔,๖๓๓	๕.๒๑
ไม้ยืนต้น	๕๒๗	๐.๑๙
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๒๒,๒๙๐	๗.๙๔
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๒,๐๔๒	๐.๗๓
ไม้ผล	๑,๙๒๒	๐.๖๘
ทุ่งหญ้าและโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	๔๐๐	๐.๑๔
พืชสวน	๗	๐.๐๐
พื้นที่นา	๒๓๔,๑๔๕	๘๒.๔๒
พื้นที่ลุ่ม	๒๗๒	๐.๑๐
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๕๑๗	๐.๑๘
เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	๑๔๑	๐.๐๕

ภาพที่ ๑๒ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอกงไกรลาศ
ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>

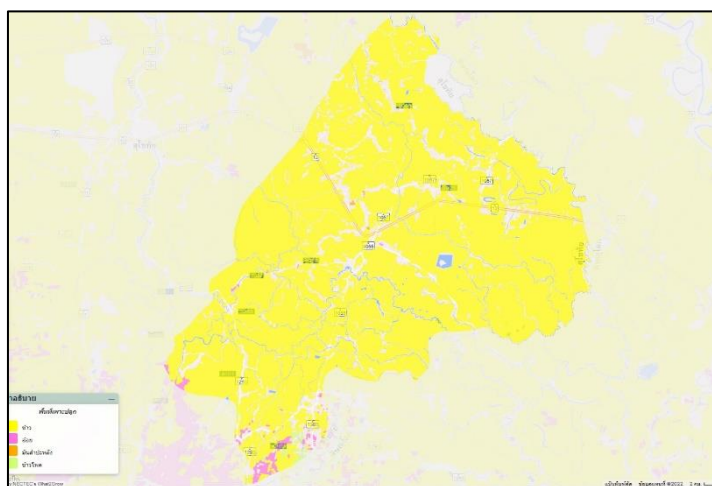
ภาพที่ ๑๓ แผนที่แสดงประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอกงไกรลาศ
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน)

๑.๘ ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ/ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

อำเภอองไกรลาค พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ ข้าว มีพื้นที่ปลูกมากที่สุดจำนวน ๑๗๕,๒๗๑.๖๓ ไร่ รองลงมา คือ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีพื้นที่ปลูกจำนวน ๗,๘๒๕.๔๔ ไร่ และพืชอื่นๆ มีพื้นที่ปลูกจำนวน ๒,๔๗๖.๗๘ ไร่ ตารางที่ ๗ แสดงพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของอำเภอองไกรลาค

ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร อำเภอองไกรลาค จังหวัดสุโขทัย					
ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	ข้าว (ไร่)	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ไร่)	พืชอื่นๆ (ไร่)	รวมพื้นที่การเกษตร ทั้งหมด (ไร่)
กง	๔๕,๙๓๗.๕	๒๖,๒๖๖.๔๕	๑๐.๗๕	๔๓.๒๕	๒๖,๓๒๐.๔๕
บ้านกร่าง	๘,๓๑๒.๕	๔,๕๑๐.๕๐	-	๔๑.๗๕	๔,๕๕๒.๒๕
หนองตุม	๒๖,๓๕๖.๒๕	๑๒,๗๔๙.๔๔	๕,๐๗๐.๐๒	๑,๓๓๗.๖	๑๙,๑๓๗.๐๖
ท่าฉนวน	๔๓,๑๓๑.๒๕	๓๐,๒๗๑.๒๘	๒,๖๕๓.๖๗	๖๑๗.๕	๓๓,๕๔๒.๕๕
ป่าแฝก	๓๐,๓๑๒.๕	๑๐,๘๑๓.๑๑	๑๐.๐๐	๕๔.๖๘	๑๐,๘๗๗.๗๙
ไกรใน	๓๒,๓๘๑.๒๕	๒๙,๒๔๙.๒๔	๗๙.๗๕	๒๑๑.๗๕	๒๙,๕๔๐.๗๔
บ้านใหม่ฯ	๑๙,๔๙๓.๗๕	๑๖,๒๙๖.๐๘	-	๖๕.๕๐	๑๖,๓๖๑.๕๘
ไกรนอก	๒๗,๖๙๓.๗๕	๑๙,๒๗๑.๓๑	-	๑๕.๒๕	๑๙,๒๘๖.๕๖
ไกรกลาง	๑๙,๓๑๘.๗๕	๑๑,๑๙๕.๙๑	-	๒๒.๒๕	๑๑,๙๓๐.๘๔
กกแรต	๒๓,๖๓๗.๕	๑๕,๓๙๗.๓๖	๑.๒๕	๕๒.๒๕	๑๕,๔๕๐.๘๖
ดงเดือย	๓๗,๔๑๒.๕	๑๙,๑๗๕.๓๕	-	๓๕	๑๙,๒๑๐.๓๕
รวม	๓๑๓,๙๘๗.๕๐	๑๙๕,๑๙๖.๐๓	๗,๘๒๕.๔๔	๒,๔๗๖.๗๘	๒๐๕,๔๙๘.๒๕

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาค, พ.ศ.๒๕๖๕

ภาพที่ ๑๔ แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอองไกรลาค (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาค, ๒๕๖๕)

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ

๒.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์

๒.๑.๑ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

๑) เกษตรกร

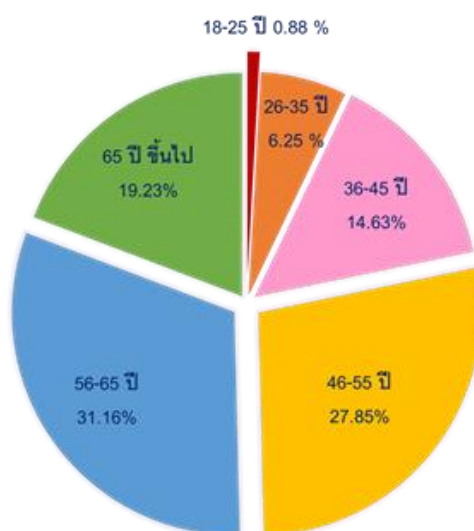
(๑) ครุฑเรือนเกษตรกร

อำเภอองไกรลาค มีครุฑเรือนเกษตรกร จำนวน ๑๐,๗๖๗ ครุฑเรือน โดยหัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกร ร้อยละ ๓๑.๑๖ มีอายุระหว่าง ๕๖-๖๕ ปี จำนวน ๓,๓๕๕ ครุฑเรือน รองลงมา ร้อยละ ๒๗.๘๕ มีอายุระหว่าง ๔๖-๕๕ ปี จำนวน ๒,๙๙๙ ครุฑเรือน ร้อยละ ๑๙.๒๓ มีอายุ ๖๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๒,๐๗๐ ครุฑเรือน ร้อยละ ๑๔.๖๓ มีอายุระหว่าง ๓๖-๔๕ ปี จำนวน ๑,๕๗๕ ครุฑเรือน รองลงมา ร้อยละ ๖.๒๕ มีอายุระหว่าง ๒๖-๓๕ ปี จำนวน ๖๗๓ ครุฑเรือน และร้อยละ ๐.๘๘ มีอายุระหว่าง ๑๘-๒๕ ปี จำนวน ๙๕ ครุฑเรือน ตามลำดับ

ตารางที่ ๘ แสดงหัวหน้าครุฑเรือนจำแนกตามอายุ อำเภอองไกรลาค จังหวัดสุโขทัย

ช่วงอายุ (ปี)	ครุฑเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๒,๐๗๐	๑๙.๒๓
๕๖ - ๖๕ ปี	๓,๓๕๕	๓๑.๑๖
๔๖ - ๕๕ ปี	๒,๙๙๙	๒๗.๘๕
๓๖ - ๔๕ ปี	๑,๕๗๕	๑๔.๖๓
๒๖ - ๓๕ ปี	๖๗๓	๖.๒๕
๑๘ - ๒๕ ปี	๙๕	๐.๘๘
รวม	๑๐,๗๖๗	๑๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาค, พ.ศ. ๒๕๖๕

ภาพที่ ๑๕ แสดงหัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ อำเภอองไกรลาค จังหวัดสุโขทัย

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาค)

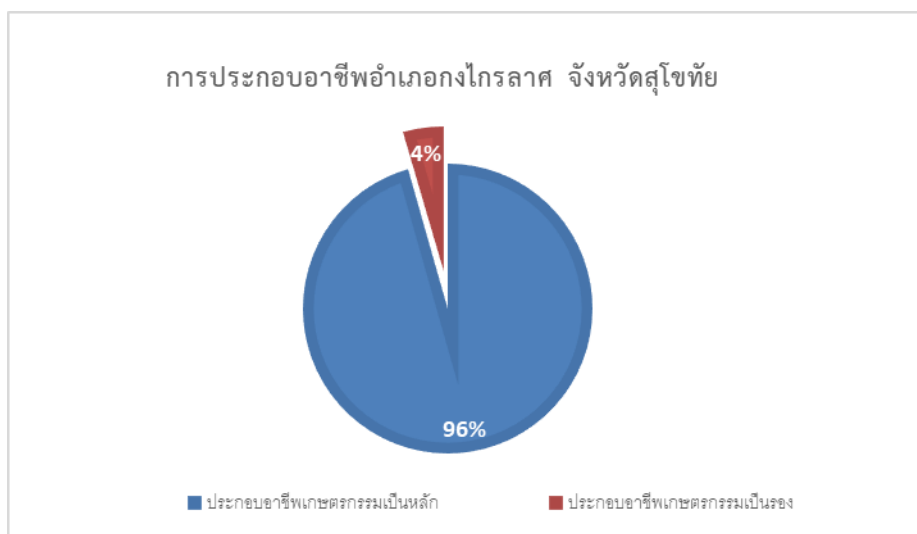
(๒) ลักษณะการประกอบอาชีพ

อำเภอองไกรลาศ มีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก จำนวน ๑๐,๙๘๖ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๕๘ และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง จำนวน ๕๐๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๔.๔๒ %

ตารางที่ ๙ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๑๐,๙๘๖	๙๕.๕๘
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๕๐๘	๔.๔๒

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาศ, พ.ศ. ๒๕๖๕

ภาพที่ ๑๖ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาศ)

(๓) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรอำเภอองไกรลาศ ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นเจ้าของ จำนวน ๗,๐๔๗ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๒๙ รองลงมาคืออื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี) จำนวน ๔,๒๕๖ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๐๑ และเช่า จำนวน ๑๙๖ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑.๗๐ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๐ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	๗,๐๔๗	๖๑.๒๙
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๔,๒๕๖	๓๗.๐๑
เช่า	๑๙๖	๑.๗๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาศ, พ.ศ.๒๕๖๕

ภาพที่ ๑๗ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน อำเภอองไกรลาค จังหวัดสุโขทัย
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาค)

(๔) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

เกษตรกรอำเภอองไกรลาค มีการถือครองที่ดินแบบเอกสารสิทธิ์ประเภทโฉนด จำนวน ๕,๙๒๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๗๖ รองลงมาคือเอกสารสิทธิ์ประเภท ส.ป.ก. จำนวน ๙๔๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๒ และเอกสารสิทธิ์ประเภทไม่มีเอกสารสิทธิ์หรืออื่นๆ จำนวน ๗๕๗ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๐ ตามลำดับ ตารางที่ ๑๑ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอองไกรลาค จังหวัดสุโขทัย

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรองของหน่วยงาน	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	
๕,๙๒๕	๙๔๘	๑๘๒	๗๕๗	๗,๘๑๒

ที่มา : ทะเบียนเกษตรกรสำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาค, ๒๕๖๕)

ภาพที่ ๑๘ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอองไกรลาค จังหวัดสุโขทัย
(ที่มา : ทะเบียนเกษตรกร,สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาค,๒๕๖๕)

๒. องค์กรและสถาบันเกษตรกร

(๒.๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

อำเภอองไกรลาค มีกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ๖ กลุ่ม มีสมาชิก ๖๐ ราย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ๘ กลุ่ม สมาชิก ๘๔ ราย กลุ่มยุวเกษตรกร ๘ กลุ่ม สมาชิก ๙๙ ราย วิสาหกิจชุมชน ๑๓๒ แห่ง สมาชิก ๑,๕๓๘ ราย สหกรณ์จำนวน ๗ แห่ง สมาชิก ๒,๒๙๒ ราย และกลุ่มเกษตรกร - กลุ่ม สมาชิก - ราย

ตารางที่ ๑๒ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรอำเภอองไกรลาค จังหวัดสุโขทัย

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
กง	๑	๑๐	-	-	๑	๑๕	๖	๖๒	๑	-	-	-
บ้านกร่าง	-	-	-	-	-	-	๒	๓๒	๑	-	-	-
ไกรนอก	๑	๑๐	๑	๑๔	๑	๑๐	๘	๑๑๐		-	-	-
ไกรกลาง	-	-	-	-			๑๐	๑๒๓	๑	-	-	-
ไกรใน	-	-	๑	๑๐	๒	๒๘	๔๖	๕๓๒	-	-	-	-
ดงเตี้ย	๑	๑๐	๑	๑๐	๑	๑๐	๗	๖๙	-	-	-	-
ป่าแฝก	๑	๑๐	๑	๑๐	๑	๑๖	๑๔	๑๖๒	๑	-	-	-
กกแรต	๑	๑๐	๑	๑๐	๑	๑๐	๖	๘๙	-	-	-	-
ท่าฉนวน	-	-	๑	๑๐	๑	๑๐	๑๓	๑๔๖	๑	-	-	-
หนองตุม	๑	๑๐	๑	๑๐			๑๓	๑๓๗	๑	-	-	-
บ้านใหม่สุขเกษม	-	-	๑	๑๐			๗	๘๕	๑	-	-	-
รวม	๖	๖๐	๘	๘๔	๘	๙๙	๑๓๒	๑,๕๓๘	๗	๒,๒๙๒	-	-

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาค, ๒๕๖๕)

๓. ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

อำเภอองไกรลาค มีแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร มีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ๑ ศูนย์ และศพก. เครือข่าย ๑๒ ศูนย์ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ๓ ศูนย์ ศูนย์จัดการดินและปุ๋ย ๓ ศูนย์ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ๑๑ ศูนย์ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ๑๑ ศูนย์ และศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน ๓ ศูนย์

ตารางที่ ๑๓ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตรอำเภอองไกรลาค จังหวัดสุโขทัย

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศดปช.	ศบกด.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปฎิรูป	
กง	-	๑	-	๑	๑	๑	-	-	๑
บ้านกร่าง	-	๑	-	-	๑	๑	-	-	-
ไกรนอก	๑	-	๑	๑	๑	๑	-	-	๑
ไกรกลาง	-	๑	-	-	๑	๑	-	-	๑
ไกรใน	-	๒	๑	๑	๑	๑	-	-	-
ดงเดือย	-	๑	-	-	๑	๑	-	-	-
ป่าแฝก	-	๑	-	-	๑	๑	-	-	-
กกแรต	-	๒	-	-	๑	๑	-	-	-
ท่าฉนวน	-	๑	๑	-	๑	๑	-	-	-
หนองคูม	-	๑	๑	-	๑	๑	-	-	-
บ้านใหม่สุขเกษม	-	๑	-	-	๑	๑	-	-	-
รวม	๑	๑๒	๔	๓	๑๑	๑๑	-	-	๓

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาค ,๒๕๖๕)

(๑) อาสาสมัครเกษตร

อำเภอองไกรลาค มีอาสาสมัครเกษตร จำนวน ๒๖๔ คน โดยมีเกษตรกรหมู่บ้านจำนวนมากที่สุด จำนวน ๑๕ ราย รองลงมาคือหมอดินอาสา ๙๑ ราย และอาสาปศุสัตว์ ๓๒ ราย ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม อาสาเกษตรบางรายทำหน้าที่อาสามากกว่า ๑ หน้าที่

ตารางที่ ๑๔ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรอำเภอองไกรลาค จังหวัดสุโขทัย

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบัญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏิบัติที่ดิน
กง	-	-	๒	๒	๑๔	๑๔	๑	-	-
บ้านกร่าง	๑	๓	-	๕	๕	๗	-	-	-
ไกรนอก	๑	-	-	๑	๘	๑๒	๑	-	-
ไกรกลาง	-	๔	๔	-	๙	๑๒	-	-	-
ไกรใน	๑	๑	๒	๓	๑๖	๒๒	๓	-	-
ดงเดือย	-	-	๕	๒	๑๒	๑๗	๑	-	-
ป่าแฝก	-	๑	-	๘	๙	๑๒	๑	๑	-
กกแรต	-	-	-	๒	๑๒	๒๐	๑	-	-
ท่าฉนวน	-	-	-	๔	๑๒	๑๗	-	-	-
หนองต๋ม	-	-	-	๖	๙	๑๒	-	-	-
บ้านใหม่สุขเกษม	๒	๑	๑	-	๘	๑๔	๒	-	-
รวม	๕	๙	๑๔	๓๓	๑๑๔	๑๕๙	๑๐	๑	-

(ที่มา : <https://asa-center.doae.go.th/> กรมส่งเสริมการเกษตร), ๒๕๖๕

(๒) ประชาชนชาวบ้าน

อำเภอองไกรลาศ มีประชาชนชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกประชาชนชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถีของประชาชนแต่ละคน ซึ่งในอำเภอองไกรลาศ มีประชาชนชาวบ้านจำนวน ๓ คน

ตารางที่ ๑๕ แสดงข้อมูลประชาชนชาวบ้านอำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ตำบล	จำนวน (ราย)	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่
ไกรกลาง	๑	นายทองคำ เข้มทองคำ	หมู่ที่ ๓ ตำบลไกรกลาง อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย
ป่าแฝก	๑	นายสุทิน ทองเอี่ยม	หมู่ที่ ๓ ตำบลป่าแฝก อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย
ไกรนอก	๑	นางกฐิน แสงมี	หมู่ที่ ๘ ตำบลไกรนอก อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาศ, ๒๕๖๕)

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ชื่อ : ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอองไกรลาศ

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ : นางกฐิน แสงมี

บ้านเลขที่ ๔๕/๒ บ้านวังไผ่สูง หมู่ ๘ ตำบลไกรนอก อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

สถานการณ์ของพื้นที่ : ตำบลไกรนอกมีพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตชลประทาน เกษตรกรสามารถทำนาได้อย่างต่อเนื่องแต่ไม่ได้คำนึงถึงต้นทุนการผลิต การใช้น้ำอย่างมีคุณค่า ทำให้ได้ผลผลิตน้อยและประสบปัญหาขาดทุน
แนวทางการพัฒนา : มีการวางแผนการผลิต เน้นการผลิตแบบคุณภาพ และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า
จุดเด่นของศูนย์เรียนรู้ : การทำไร่นาสวนผสม การทำนาลดต้นทุน การปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่ปลอดสารพิษ และการแปรรูป

หลักสูตรเรียนรู้ : ๑. การประกอบอาชีพเกษตรกรรมตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่

๒. การลดต้นทุนการประกอบอาชีพเกษตร

๓. การแปรรูปสินค้าเกษตร

หลักสูตรบังคับ

๑. เศรษฐกิจพอเพียง

๒. เกษตรทฤษฎีใหม่

๓. เกษตรผสมผสาน

หลักสูตรเสริม

๑. การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า

๒. องค์กรเกษตรกร

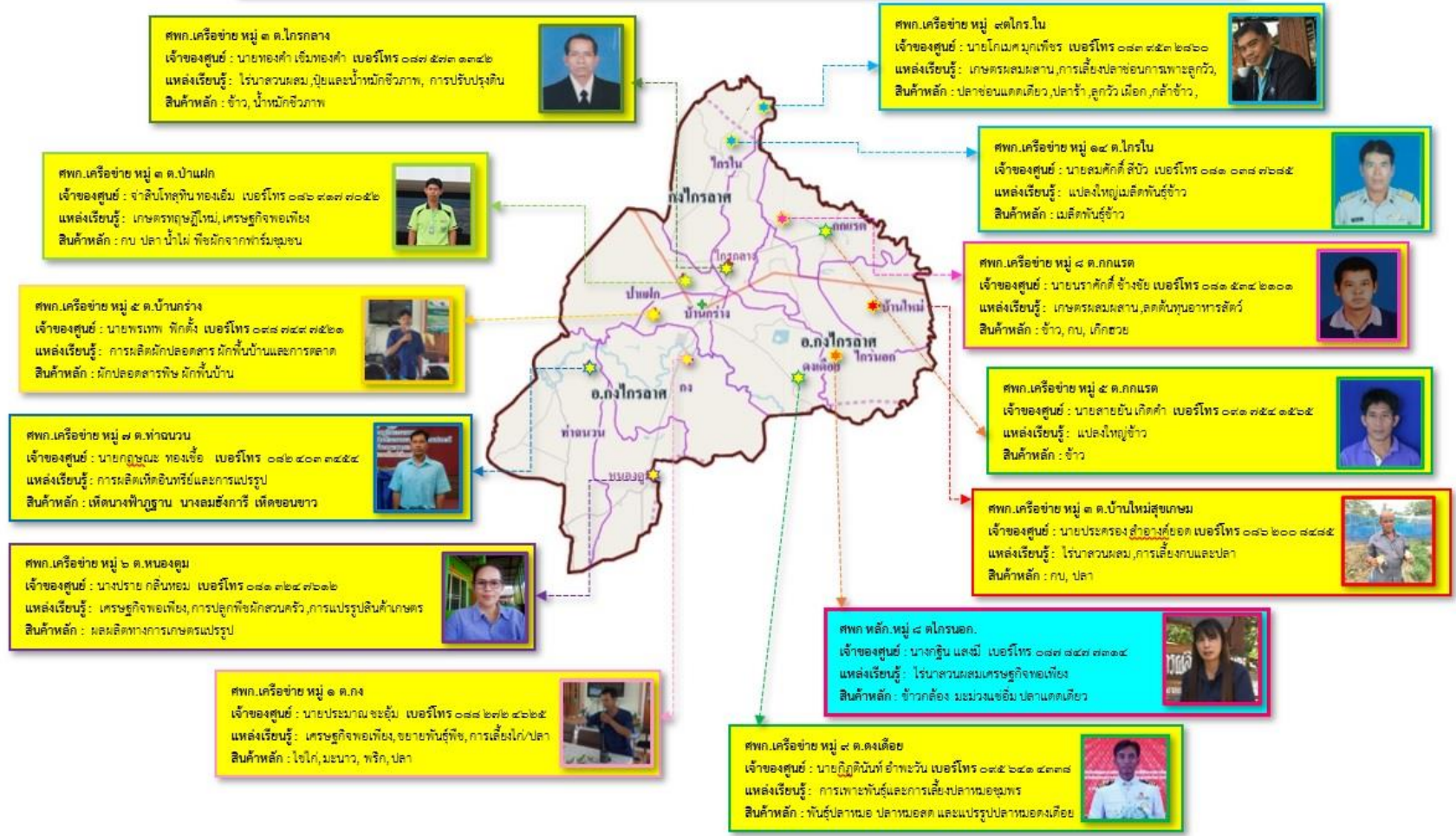
ศูนย์เครือข่าย จำนวน ๑๒ ศูนย์

ตารางที่ ๑๖ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอองไกรลาค จังหวัดสุโขทัย

แบบสรุปข้อมูล						
ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอองไกรลาค จังหวัดสุโขทัย						
ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์ ประธานศูนย์เครือข่าย
			หมู่	ตำบล		
๑	ศพก.เครือข่ายตำบลป่าแฝก	เกษตรผสมผสาน ทฤษฎีใหม่	๓	ป่าแฝก	จำสิบโทสุทิน ทองเอี่ยม	๐๘๖ ๙๑๗ ๗๐๕๒
๒	ศพก.เครือข่ายตำบลท่าฉนวน	เห็นดินทรีย์	๗	ท่าฉนวน	นายกฤษณะ ทองเชื้อ	๐๙๐ ๙๖๐ ๒๔๕๗
๓	ศพก.เครือข่ายตำบลกง	เกษตรผสมผสาน	๑	กง	นายประมาณ ชะอุ่ม	๐๘๘ ๒๗๒ ๔๖๒๕
๔	ศพก.เครือข่ายตำบลบ้านกร่าง	เศรษฐกิจพอเพียง	๕	บ้านกร่าง	นายพรเทพ พิภคตั้ง	๐๘๘ ๗๔๙ ๗๕๒๑
๕	ศพก.เครือข่ายตำบลกกแรต	เกษตรผสมผสาน ทฤษฎีใหม่	๘	กกแรต	นายนราศักดิ์ ช้างชัย	๐๘๑ ๕๓๔ ๒๑๐๑
๖	ศพก.เครือข่ายตำบลบ้านใหม่สุขเกษม	เกษตรผสมผสาน ทฤษฎีใหม่	๓	บ้านใหม่สุขเกษม	นายประครอง สำอางค์ยอด	๐๘๖ ๒๐๐ ๘๔๘๕
๗	ศพก.เครือข่ายตำบลไกรกลาง	การทำนาและน้ำหมักชีวภาพ	๓	ไกรกลาง	นายทองคำ เข้มทองคำ	๐๘๖ ๕๗๓ ๑๓๔๒
๘	ศพก.เครือข่ายหมู่ ๙ ตำบลไกรโน	เกษตรผสมผสาน ทฤษฎีใหม่	๙	ไกรโน	นายโกเมศ มุกเพชร	๐๘๓ ๙๕๓ ๒๘๖๐
๙	ศพก.เครือข่ายหมู่ ๑๔ ตำบลไกรโน	แปลงใหญ่เมล็ดพันธุ์ข้าว	๑๔	ไกรโน	นายสมศักดิ์ ศรีบัว	๐๘๑ ๐๓๘ ๗๖๘๕
๑๐	ศพก.เครือข่ายตำบลหนองตุม	เศรษฐกิจพอเพียงและการแปรรูป	๖	หนองตุม	นางปราย กลิ่นหอม	๐๘๑ ๓๒๔ ๗๖๑๒
๑๑	ศพก.เครือข่ายหมู่ ๕ ตำบลกกแรต	แปลงใหญ่ข้าว	๕	กกแรต	นายสายยัน เกิดคำ	๐๙๑ ๗๕๔ ๑๕๖๕
๑๒	ศพก.เครือข่ายหมู่ ๙ ตำบลดงเดือย	ปลาหมอดงเดือย	๙	ดงเดือย	นายกัญตินันท์ อัมพะวัน	๐๙๕ ๖๔๑ ๔๓๓๘

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาค, พ.ศ. ๒๕๖๕

เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (.ศพก) อำเภอองครักษ์ จังหวัดสุโขทัย

ภาพที่ ๑๙ แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และเครือข่ายอำเภอองครักษ์ จังหวัดสุโขทัย

(๔) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่

อำเภอ กงไกรลาศ มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ๔ กลุ่ม ได้แก่

๑. แปลงใหญ่เมล็ดพันธุ์ข้าวบ้านแปลงกุ ตำบลไกรโน อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย
จำนวนสมาชิก ๓๑ ราย จำนวนพื้นที่ ๔๕๖ ไร่
๒. แปลงใหญ่ข้าวบ้านหนองตะแบกใต้ ตำบลไกรโน อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย
จำนวนสมาชิก ๓๕ ราย จำนวนพื้นที่ ๕๘๔ ไร่
๓. แปลงใหญ่ข้าวตำบลกกแรต อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย จำนวนสมาชิก ๔๒ ราย
จำนวนพื้นที่ ๖๗๙ ไร่
๔. แปลงใหญ่ปลาหมอบชุมพร ตำบลดงเดือย อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย จำนวนสมาชิก
๔๑ ราย จำนวนพื้นที่ ๖๐.๒๕ ไร่

แผนการผลิตรายกลุ่มของแปลงใหญ่ข้าวอำเภอกงไกรลาศ

ที่อยู่ อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

กิจกรรมผลิตข้าว

- เป้าหมายการดำเนินงานลดต้นทุนการผลิต จาก ๔,๐๘๐ บาท/ต่อไร่ เป็น ๓,๖๗๒ บาท (๑๐.%)
- เป้าหมายผลผลิต เพิ่มผลผลิต จาก ๗๐๐ กก./ไร่ เป็น ๘๐๕ กก./ไร่ (๑๕ %)
- เป้าหมายรายได้ ๓,๐๑๐ บาท/ไร่
- ประมาณการระบาย ๓,๖๗๒, บาท/ไร่

กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

๑. การลดต้นทุนการผลิตและพัฒนาคุณภาพสินค้า คุณภาพมาตรฐาน GAP
๒. การพัฒนาองค์ความรู้วิชาการ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การบริหารจัดการแปลงปลูก
๓. รวมกลุ่มซื้อปัจจัยการผลิต
๔. การบริหารจัดการด้านการตลาด การเชื่อมโยงตลาดและการบริหารจัดการกลุ่ม
๕. ลดการเผาตอซังข้าว ส่งเสริมการไถกลบตอซัง

ตารางที่ ๑๗ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่ข้าวอำเภอองไกรลาค จังหวัดสุโขทัย

กิจกรรม	เดือน												ประมาณการรายจ่าย	ประมาณการรายได้	
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.			
๑.การเตรียมดิน - ไถตะ - ไถแปร		←→						←→						๒๕๐	
๒.พันธุ์				←→							←→			๓๕๐	
๓.ปลูก	→			←→							←→			๕๐	
๔. ฉีดยาคุม				←→							←→			๑๕๐	
๕. ใส่ปุ๋ย ครั้ง ๑	→				←→							→		๓๖๐	
๖. ใส่ปุ๋ยครั้ง ๒	←→					←→								๓๔๐	
๗. ให้น้ำ	←→												→	๘๐๐	
๘. สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช	→				←→									๒๐๐	
๙. การเก็บเกี่ยว		←→											←→	๔๕๐	
๑๐. ค่าเช่า	←→													๘๐๐	
๑๑.ขนส่ง		←→											←→	๘๐	
๑๒. จำหน่าย															๖,๖๘๒
รวมปลูกข้าว														๔,๐๘๐	

๒.๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

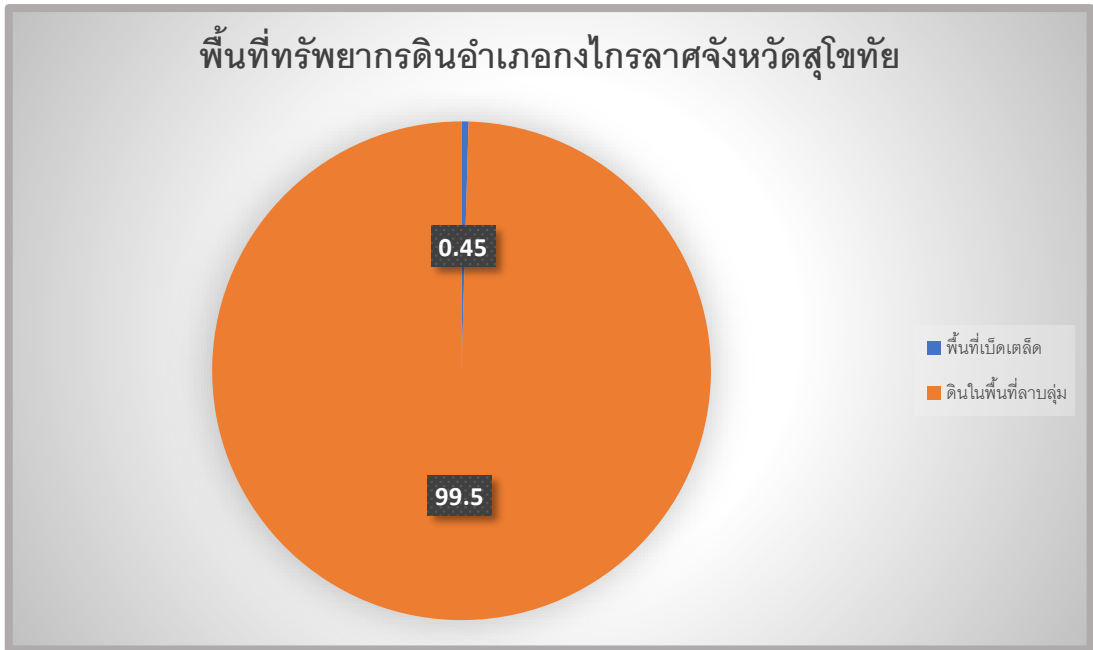
๑) ทรัพยากรที่ดิน

อำเภอองไกรลาค มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม ๒๕๙,๐๗๖ ไร่ บางพื้นที่ลุ่มต่ำ และกลายเป็นพื้นที่รองรับน้ำหลากจึงถูกจัดให้เข้าร่วมโครงการบางระกำโมเดล ซึ่งจะสามารถปลูกข้าวนาปีได้ก่อนที่อื่นๆ ในช่วงเดือนเมษายน - ตุลาคม ดินในพื้นที่ดอนในเขตดินแห้ง ๙,๐๘๒ ไร่ และ พื้นที่เบ็ดเตล็ด ๒,๖๗๗ ไร่

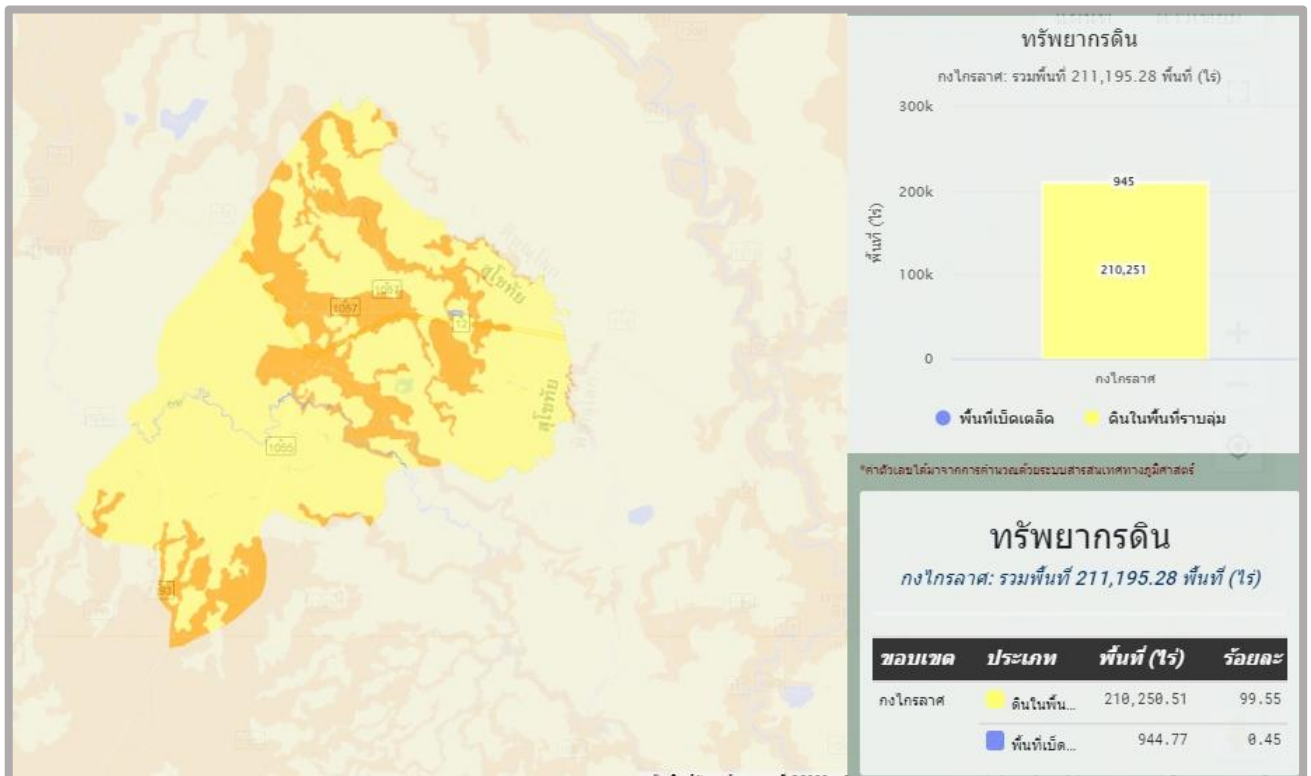
ตารางที่ ๑๘ แสดงทรัพยากรที่ดิน อำเภอองไกรลาค จังหวัดสุโขทัย

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
ดินในพื้นที่ลาดชันสูง	-	-
ดินในพื้นที่ดอนในเขตดินแห้ง	-	-
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๙๔๕	๐.๔๕
กลุ่มชุดดินผสม	-	-
ดินในพื้นที่ราบลุ่ม	๒๑๐,๒๕๑	๙๙.๕

(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๖๔)

ภาพที่ ๒๐ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดิน อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน,๒๕๖๕)

ภาพที่ ๒๑ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดิน อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย
(ที่มา : สถานีพัฒนาที่ดินสุโขทัย,๒๕๖๕)

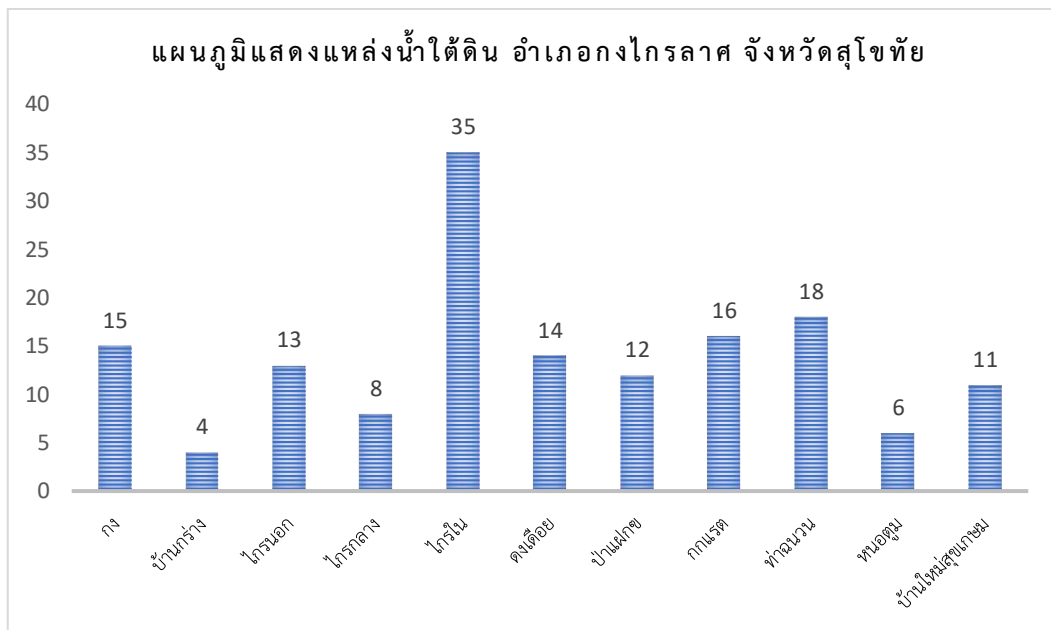
๒) ทรัพยากรน้ำ

อำเภอองไกรลาค เป็นพื้นที่อาศัยน้ำฝนในการทำการเกษตรเป็นหลัก ประมาณ ๖๐ % ของพื้นที่ทั้งหมด นอกจากนี้ยังมีแหล่งน้ำอื่นๆ ที่ใช้ในการเกษตรดังนี้

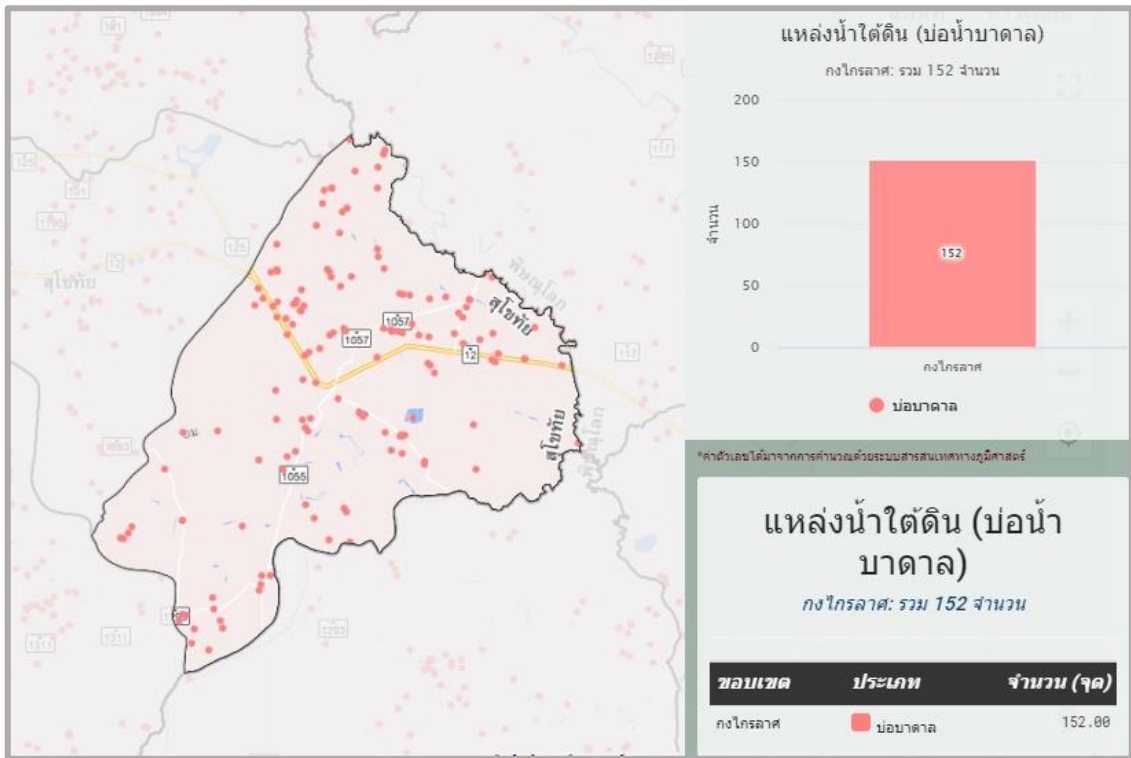
- แหล่งน้ำใต้ดิน (บ่อบาดาล)

อำเภอองไกรลาค จังหวัดสุโขทัย รวมทั้งสิ้น ๑๕๒ บ่อ แยกรายตำบลได้ดังนี้

๑. ตำบลกง	จำนวน ๑๕ บ่อ
๒. ตำบลบ้านกว้าง	จำนวน ๔ บ่อ
๓. ตำบลไกรนอก	จำนวน ๑๓ บ่อ
๔. ตำบลไกรกลาง	จำนวน ๘ บ่อ
๕. ตำบลไกรใน	จำนวน ๓๕ บ่อ
๖. ตำบลดงเดือย	จำนวน ๑๔ บ่อ
๗. ตำบลตำบลป่าแฝก	จำนวน ๑๒ บ่อ
๘. ตำบลตำบลกกแรต	จำนวน ๑๖ บ่อ
๙. ตำบลท่าฉนวน	จำนวน ๑๘ บ่อ
๑๐. ตำบลตำบลหนองตุม	จำนวน ๖ บ่อ
๑๑. ตำบลบ้านใหม่สุขเกษม	จำนวน ๑๑ บ่อ

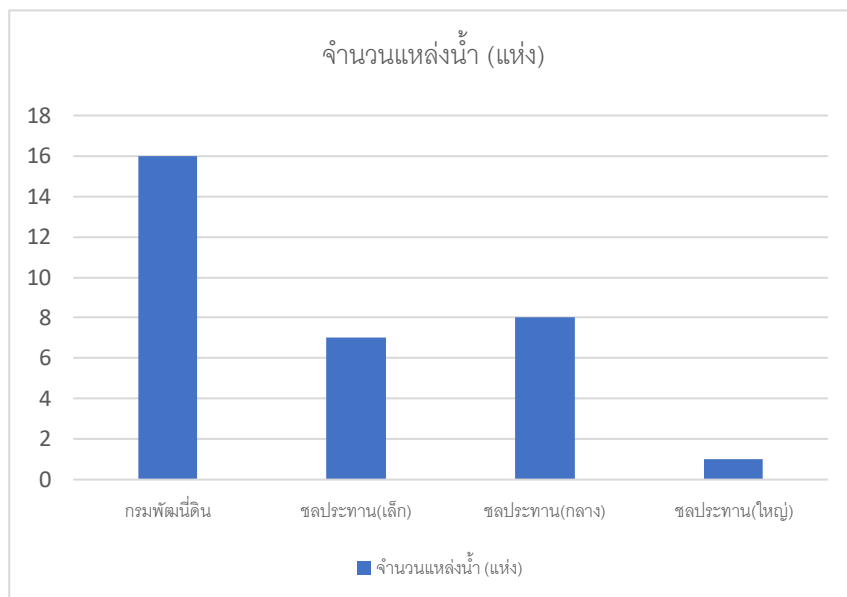

ภาพที่ ๒๒ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินอำเภอองไกรลาค จังหวัดสุโขทัย (ที่มา: กรมทรัพยากรน้ำบาดาล, ๒๕๖๕)

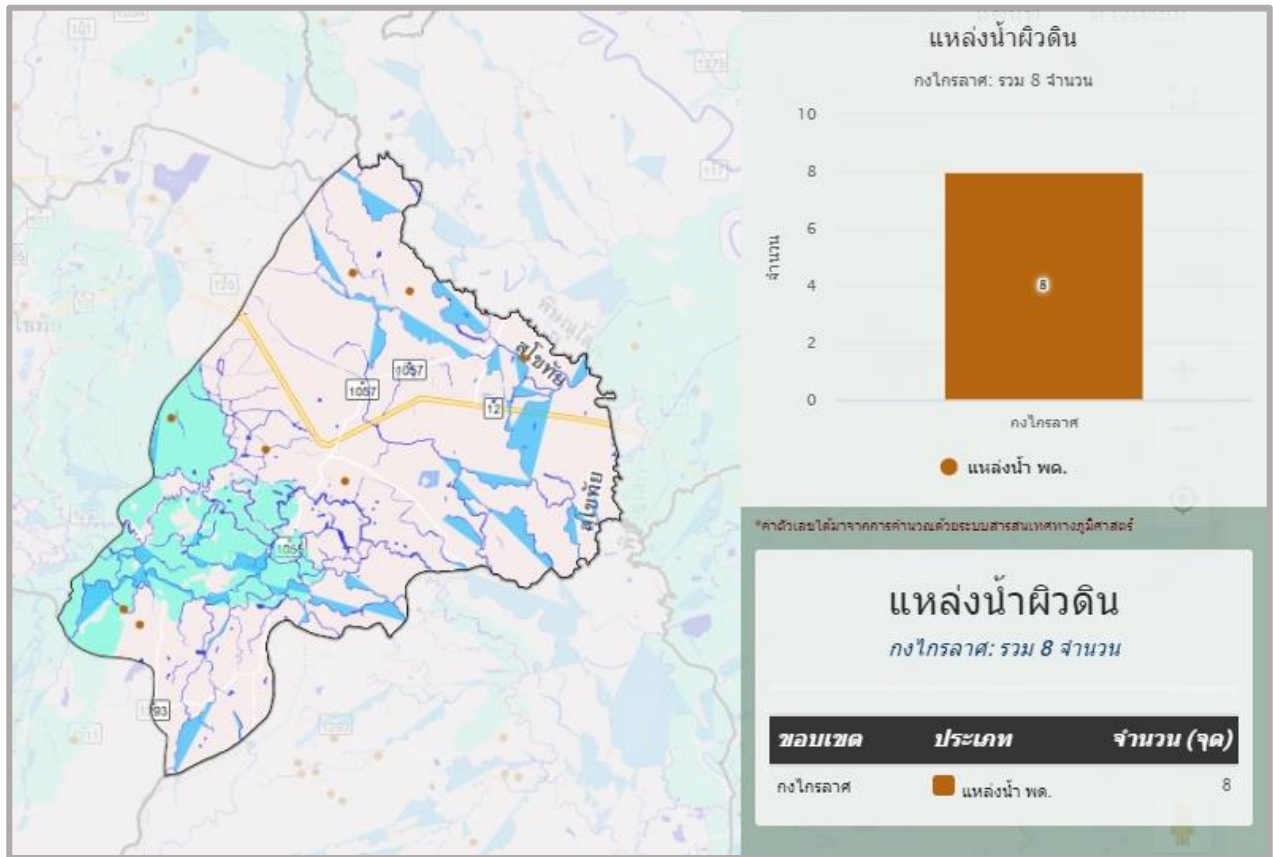

ภาพที่ ๒๓ แสดงแหล่งน้ำใต้ดิน อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย
 (ที่มา:กรมทรัพยากรน้ำบาดาล, ๒๕๖๕)

- แหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่ น้ำในแม่น้ำลำคลอง ทะเลสาบ และในพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นน้ำจืด ปกติน้ำผิวดินจะได้รับการเติมจากฝน อำเภอกงไกรลาศ มีแหล่งน้ำผิวดินที่ใช้ทำการเกษตรดังนี้ แหล่งน้ำจากกรมพัฒนาที่ดิน จำนวน ๑๖ แห่ง โครงการชลประทานขนาดเล็ก จำนวน ๗ แห่ง โครงการชลประทานขนาดกลาง จำนวน ๘ แห่ง และโครงการชลประทานใหญ่ จำนวน ๑ แห่ง

ภาพที่ ๒๔ แสดงแหล่งน้ำผิวดิน อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย
 (ที่มา:กรมชลประทาน, ๒๕๖๕)

ภาพที่ ๒๕ แสดงแหล่งน้ำผิวดิน อำเภอกองโกรลาค จังหวัดสุโขทัย
(ที่มา:กรมชลประทาน, ๒๕๖๕)

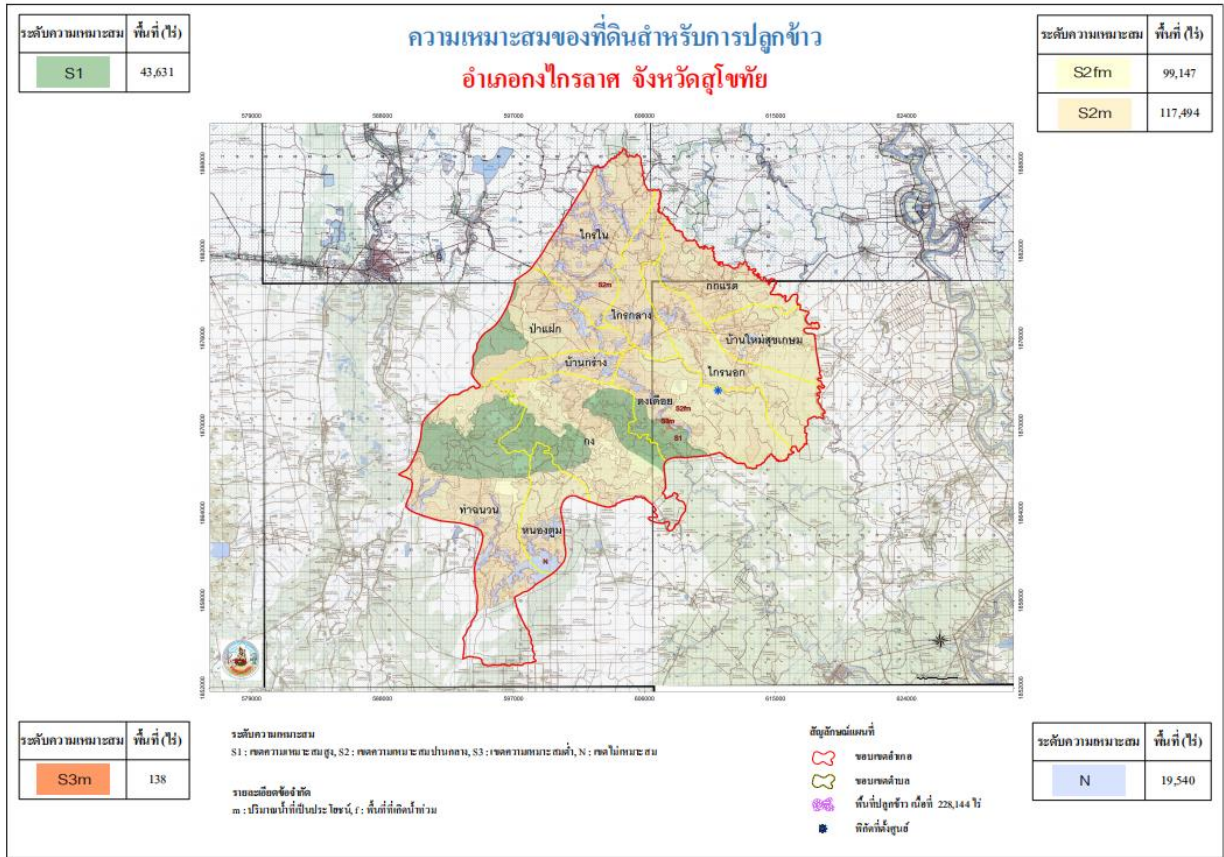
๒.๑.๓ สีนค้ำเกษตรกรที่สำคัญ

ชนิดสินค้ำ ข้าว

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

อำเภอกองโกรลาค มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าวทั้งหมด จำนวน ๒๘๐,๖๘๕ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๒) จำนวน ๑๒๓,๕๘๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๗๕, (S๑) จำนวน ๑๑๐,๔๑๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๑๓ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๒๖๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๑๑ ตามลำดับ

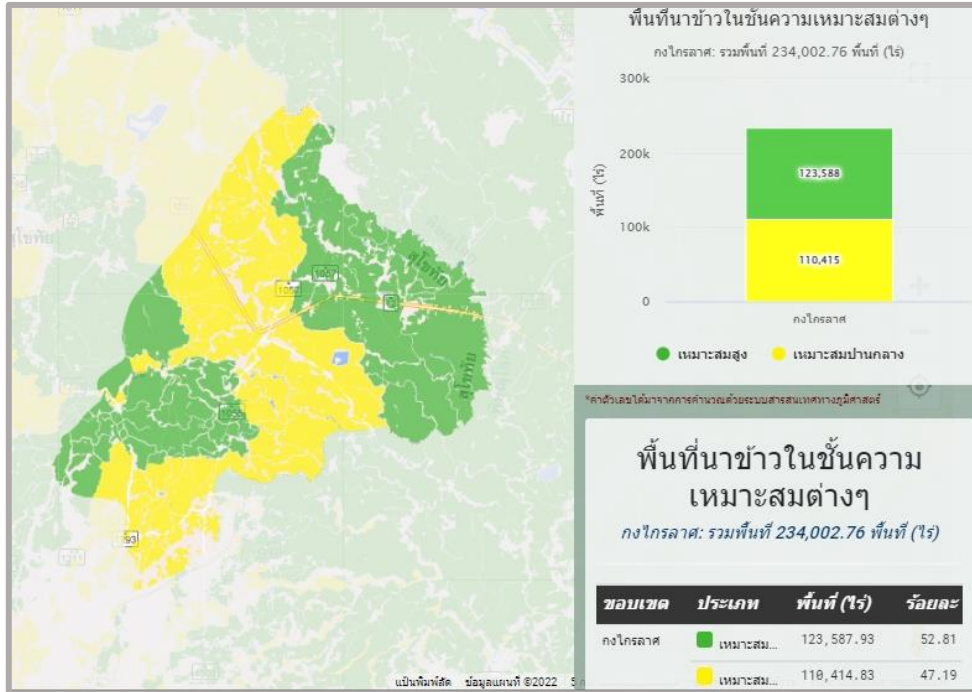
ภาพที่ ๒๖ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ)สำหรับการปลูกข้าว อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย (ที่มา : สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดสุโขทัย กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๖๕)

ภาพที่ ๒๗ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว อำเภอองไกรลาศ (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาศ, พ.ศ. ๒๕๖๕)

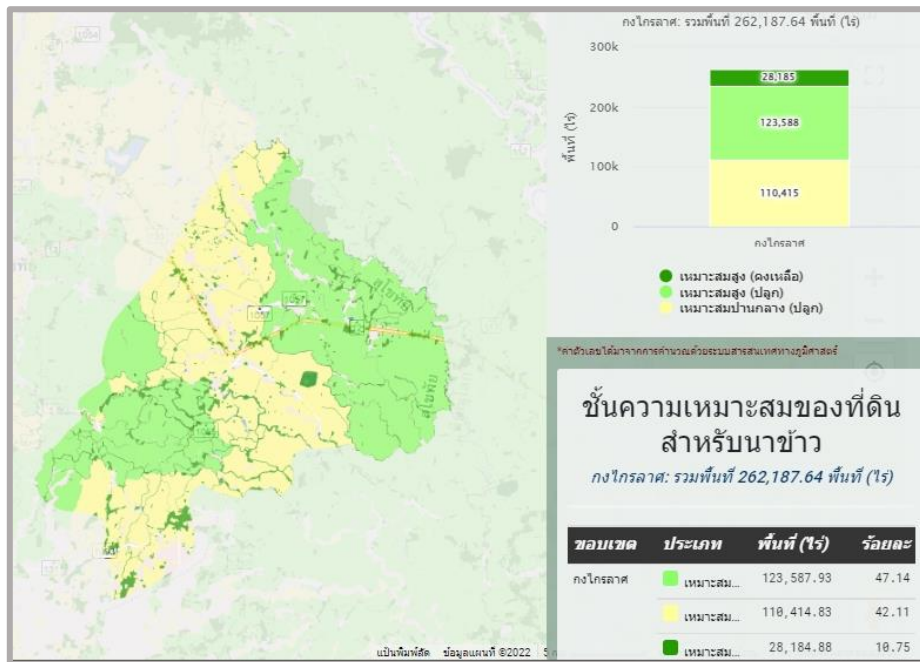
(๒) พื้นที่ปลูกข้าว

อำเภอองไกรลาค จังหวัดสุโขทัย มีพื้นที่ปลูกข้าว จำนวน ๒๓๔,๐๐๒.๗๖ ไร่ โดยปลูกมากที่สุดคือ ตำบลท่าฉนวน จำนวน ๓๔,๒๙๓ ไร่ รองลงมาคือตำบลลก จำนวน ๓๑,๒๗๔ ไร่ และตำบลไกรโน จำนวน ๒๘,๕๙๑ ไร่ ตามลำดับ

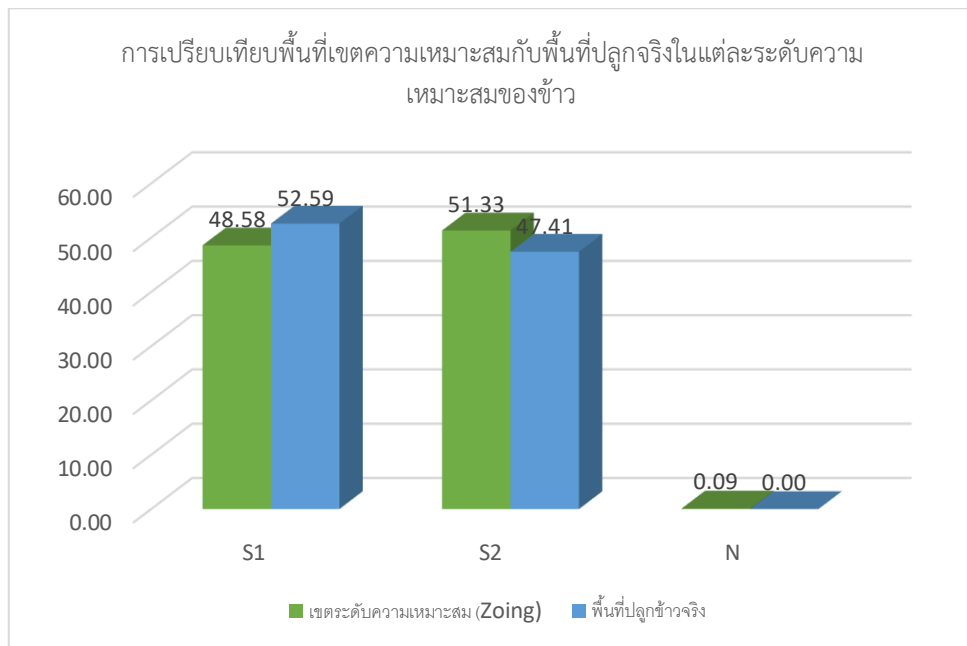

ภาพที่ ๒๘ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอองไกรลาค จังหวัดสุโขทัย (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาค, ๒๕๖๕)

(๓) การซ้อนทับพื้นที่เขตความเหมาะสมสำหรับปลูกพืชกับพื้นที่ปลูกจริง

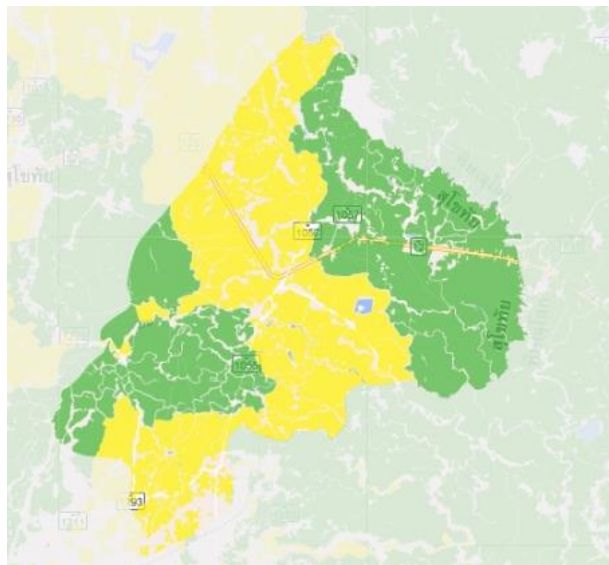
ภาพที่ ๒๙ แสดงการซ้อนทับพื้นที่เขตความเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกจริงของข้าว อำเภอองไกรลาค (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาค, ๒๕๖๕)

ภาพที่ ๓๐ แสดงการเปรียบเทียบพื้นที่เขตความเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกจริงในแต่ละระดับความเหมาะสมของข้าว อำเภอกงไกรลาศ (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอกงไกรลาศ, ๒๕๖๕)

(๔) พื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม

อำเภอกงไกรลาศ มีพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม จำนวน ๒๖๒,๑๘๔.๖๔ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๑๕๑,๗๗๒.๘๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๘๙ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๑๑๐,๔๑๔.๘๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๑๑

ภาพที่ ๓๑ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอกงไกรลาศ (ที่มา : ข้อมูลจากสำนักงานเกษตรอำเภอกงไกรลาศ, พ.ศ.๒๕๖๕)

ภาพที่ ๓๒ แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอองเกรลาศ
(ที่มา : ข้อมูลจากสำนักงานเกษตรอำเภอองเกรลาศ, พ.ศ.๒๕๖๕)

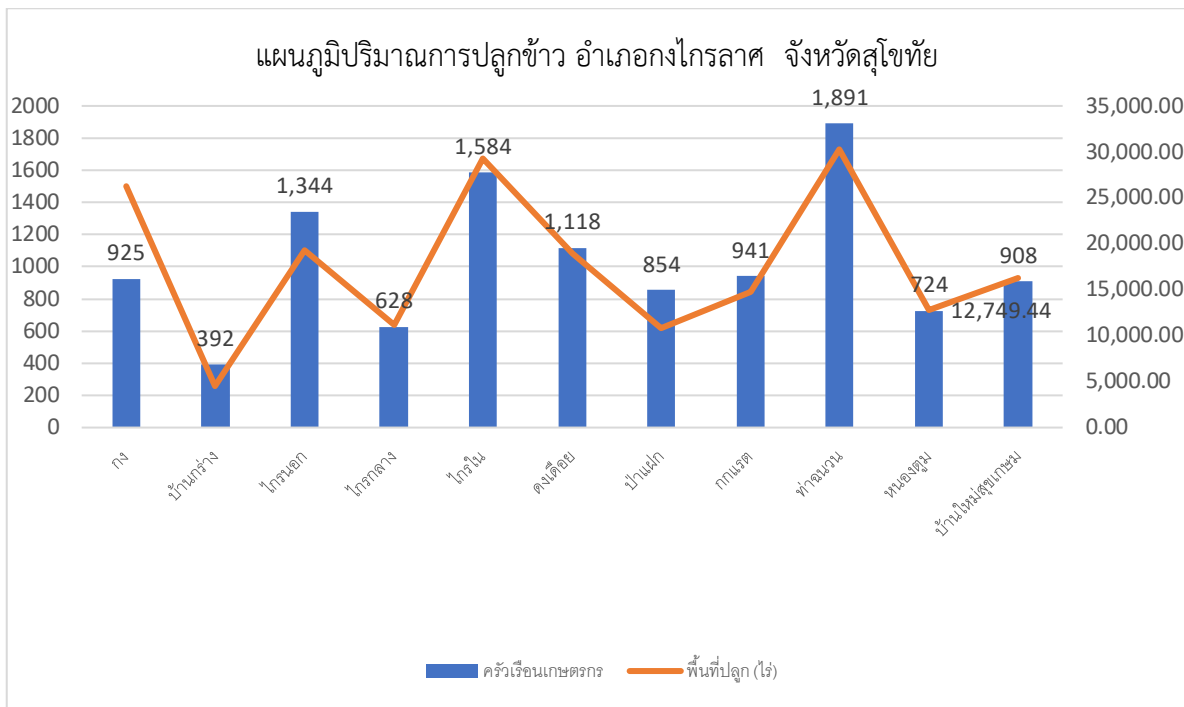
๒) ปริมาณการผลิตข้าว

อำเภอองเกรลาศ มีพื้นที่การปลูกข้าว จำนวน ๑๙๔,๒๕๙.๖๙ ไร่ ๑๑,๓๐๙ ครัวเรือน โดยมีพื้นที่ปลูกมากตำบลท่าฉนวน จำนวน ๓๐,๒๗๑.๒๘ ไร่, เกษตรกร ๑,๘๘๑ ครัวเรือน รองลงมาคือตำบลไกรใน จำนวน ๒๙,๒๔๙.๒๔ ไร่ เกษตรกร ๑,๕๘๔ ครัวเรือน และตามลำดับตำบลลง จำนวน ๒๖,๒๖๖.๔๕ ไร่, เกษตรกร ๙๒๕ ครัวเรือน

ตารางที่ ๑๙ แสดงปริมาณการปลูกข้าว อำเภอองเกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ตำบล	ครัวเรือน เกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อ ไร่ (ตัน)
กง	๙๒๕	๒๖,๒๖๖.๔๕	๒๖,๒๖๖.๔๕	๒๐,๓๗๗.๗๗	๗๗๕.๘๑
บ้านกร่าง	๓๙๒	๔,๕๑๐.๕๐	๔,๕๑๐.๕๐	๓,๔๔๑.๙๒	๗๖๓.๐๙
ไกรนอก	๑,๓๔๔	๑๙,๒๗๑.๓๑	๑๙,๒๗๑.๓๑	๑๕,๐๕๒.๔๓	๗๘๑.๐๘
ไกรกลาง	๖๒๘	๑๑,๑๙๕.๙๑	๑๑,๑๙๕.๙๑	๘,๔๙๕.๕๗	๗๕๘.๘๑
ไกรใน	๑,๕๘๔	๒๙,๒๔๙.๒๔	๒๙,๒๔๙.๒๔	๒๒,๑๕๕.๑๓	๗๕๗.๔๖
ดงเดือย	๑,๑๑๘	๑๘,๙๖๙.๘๖	๑๘,๙๖๙.๘๖	๑๔,๖๘๓.๖๒	๗๗๔.๐๕
ป่าแฝก	๘๕๔	๑๐,๘๑๓.๑๑	๑๐,๘๑๓.๑๑	๘,๑๕๓.๙๕	๗๕๔.๐๘
กกแรต	๙๔๑	๑๔,๗๖๔.๖๑	๑๔,๗๖๔.๖๑	๑๑,๑๗๓.๘๖	๗๕๖.๘๐
ท่าฉนวน	๑,๘๘๑	๓๐,๒๗๑.๒๘	๓๐,๒๗๑.๒๘	๒๑,๗๑๙.๓๔	๗๑๗.๔๙
หนองตุม	๗๒๔	๑๒,๗๔๙.๔๔	๑๒,๗๔๙.๔๔	๙,๘๒๕.๓๖	๗๗๐.๖๕
บ้านใหม่สุขเกษม	๙๐๘	๑๖,๒๙๖.๐๘	๑๖,๒๙๖.๐๘	๑๒,๗๕๑.๖๘	๗๘๒.๕๐
รวม	๑๑,๓๐๙	๑๙๔,๒๕๙.๖๙	๑๙๔,๒๕๙.๖๙	๑๔๗,๘๓๐.๖๓	๗๖๑.๑๘

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองเกรลาศ , พ.ศ.๒๕๖๕

ภาพที่ ๓๓ แสดงปริมาณการปลูกข้าว อำเภอองไทรลราช จังหวัดสุโขทัย (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไทรลราช,๒๕๖๕)

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

(๑) การใช้พันธุ์ดี

การใช้พันธุ์ดี ควรเป็นพันธุ์ข้าวที่บริสุทธิ์ มีความงอกไม่ต่ำกว่า ๘๐% ส่วนใหญ่ที่เกษตรกรใช้พันธุ์ พิชณโลก ๒, สุพรรณบุรี ๑, กข ๓๑, กข ๔๗, กข ๕๗ และกข ๗๑ เป็นต้น อัตราการใช้ ๒๐ กก./ไร่

(๒) การเตรียมดิน

การเตรียมดินควรทำการไถตะ ๑ ครั้ง และไถแปร เพื่อให้ดินแตกละเอียดพอสมควรอีก ๒ ครั้ง แล้วคราดเอาหญ้าออก สำหรับในพื้นที่ที่เป็นดินเหนียว การคราดครั้งสุดท้าย จะต้องทำให้ดินแตกเป็นเทือกโคลนด้วย เพราะจะทำให้ต้นข้าวเจริญเติบโต และตั้งตัวได้รวดเร็ว รากจะเดินหาอาหารได้สะดวก ขณะที่กำลังปักดำ ระดับน้ำในนาควรมีประมาณ ๕ เซนติเมตร เพื่อจะได้ช่วยประคองไม่ให้ต้นพับ หลังจากที่ได้ไถตะ และเก็บวัชพืชออกแล้ว เพราะเป็นดินทราย มีอินทรีย์วัตถุต่ำและดินตกตะกอนเร็ว ทำให้ดินเกาะตัวเป็นพื้นแข็ง หลังจากการไถแล้วหนึ่งวัน จนทำให้ยากแก่การปักดำ การที่จะปรับปรุงดิน ให้เหมาะกับการปลูกข้าว นั้น การไถกลบตอซังและฟางข้าวทุกครั้งหลังการเกี่ยวข้าว และทำนาครั้งต่อไป ควบคู่กับการหมักดินด้วยน้ำหมักชีวภาพ ๕ ลิตร ต่อไร่ เพื่อเพิ่มจุลินทรีย์ในดินช่วยย่อยสลายเศษข้าวและวัชพืชลดลง การใช้น้ำหมักจะกระตุ้นวัชพืชและข้าววัชพืชให้งอกก่อนทำเทือก ควรปรับที่นาให้สม่ำเสมอเพื่อประโยชน์ของการใช้น้ำควบคุมวัชพืชอย่างมีประสิทธิภาพพลที่ได้รับ ดินมีความอุดมสมบูรณ์ ข้าวตอบสนองต่อการใช้ปุ๋ยเคมีต้นข้าวแข็งแรงลดปัญหาวัชพืชและข้าววัชพืช

(๓) การปลูก

การทำนาหว่านน้ำตมที่จะให้ได้ผลดีนั้น จะต้องปรับพื้นที่นาให้สม่ำเสมอ มีคันนาล้อมรอบ และสามารถควบคุมน้ำได้ การเตรียมดินก็ปฏิบัติเช่นเดียวกับการเตรียมดินในนาดำ หลังการเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว

ควรปล่อยให้เมล็ดข้าวที่ร่วงหล่นในนามีเวลางอกเป็นต้นข้าว เพื่อลดปัญหาข้าวเรื้อ หรือข้าววัชพืชในนา แล้วจึงไถตะ แล้วปล่อยน้ำเข้าพอให้ดินชุ่มอยู่เสมอ ประมาณ ๕-๑๐ วัน เพื่อให้เมล็ดวัชพืช งอกขึ้นมาเป็นต้นอ่อนเสียก่อน จึงปล่อย น้ำเข้านา แล้วทำการไถแปรและคราด หรือใช้ลูกทุบ จะช่วยทำลายวัชพืชได้ หากทำเช่นนี้ ๑-๒ ครั้ง หรือมากกว่านั้น โดยทิ้งระยะห่างกันประมาณ ๔-๕ วัน หลังจากไถตะไถแปร และคราดเสร็จเรียบร้อยแล้ว ชังน้ำไว้ประมาณ ๓ สัปดาห์ เพื่อให้ลูกหญ้าที่เป็นวัชพืชน้ำ เช่น ผักตบชวา ขาเขียด หัวทรงกระเทียม ผักปอดและกกเล็ก เป็นต้น งอกเสียก่อน จึง คราดให้ละเอียดอีกครั้งหนึ่ง ลูกหญ้าจะหลุดลอยไปติดคันนาได้ทางลม ก็จะสามารถข้อนออกได้หมด เป็นการทำลาย วัชพืชวิธีหนึ่ง เมื่อคราดแล้วจึงระบายน้ำออกและปรับเทือกให้สม่ำเสมอ สำหรับผู้ใช้ลูกทุบหรืออีหลุก ย่ำฟางข้าวให้ จมลงไปดินแทนการไถ หลังจากย่ำแล้วควรเอาน้ำแช่ไว้ ให้ฟางเน่าเปื่อยจนหมดความร้อนเสียก่อน อย่างน้อย ๓ อาทิตย์ แล้วจึงย่ำใหม่ เพราะแก๊สที่เกิดจากการเน่าเปื่อยของฟางจะเป็นอันตรายต่อต้นข้าว จะทำให้รากข้าวดำไม่ สามารถหาอาหารได้ หลังจากนั้นจึงระบายน้ำออกเพื่อปรับเทือก

(๔) ระบบการให้น้ำ

น้ำในนาหลังจากปลูกข้าวแล้ว ควรควบคุมระดับน้ำให้อยู่ประมาณ ๕ เซนติเมตร เพราะน้ำใน ระดับนี้ เพียงพอต่อความต้องการของต้นข้าว เพื่อคุมวัชพืชไม่ให้งอกมาแย่งปุ๋ย และยังสามารถละลายปุ๋ยที่เข้มข้นให้ เจือจาง กระจายได้พอเหมาะไปทั่วแปลง แต่หากน้ำมีมากเกินไปจะทำให้ปุ๋ยเจือจาง ระบายไปกับน้ำเมื่อถูก แสงแดด และเมื่อต้นข้าวออกรวงได้แล้วประมาณ ๒ สัปดาห์ จะต้องไขน้ำออกจากนา ให้หมด เพื่อทำให้เมล็ดแก่ พร้อมที่จะเก็บเกี่ยวได้ใน ขณะที่ดินนานั้นแห้ง ทำให้สะดวกแก่การเข้าไปเก็บเกี่ยว การขาดน้ำในระยะการเจริญเติบโต ของข้าว นอกจากจะทำให้ต้นข้าวไม่เจริญเติบโตแล้ว ยังทำให้ เกิดมีวัชพืชจำนวนมากด้วย

(๕) การดูแลรักษา

การทำนาหว่านน้ำตม จะต้องมีการดูแลให้ต้นข้าวงอกดีโดยพิจารณาถึง

๔.๑ พันธุ์ข้าว การใช้พันธุ์ข้าวนาปีซึ่งมีลำต้นสูง ควรจะทำการหว่านข้าวให้ล่า ให้อายุข้าวจาก หว่านถึงออกดอกประมาณ ๗๐-๘๐ วัน เนื่องจากความยาวแสงจะลดลง จะทำให้ต้นข้าวเตี้ยลง เนื่องจากถูกจำกัดเวลา ในการเจริญเติบโตทางต้นและทางใบ ทำให้ต้นข้าวแข็งแรงและไม่ล้มง่าย สำหรับข้าวที่ไม่ไวแสงหรือข้าวนาปรังไม่มี ปัญหา เพียงแต่จะระยะให้เก็บเกี่ยวในระยะฝนทิ้งช่วง หรือหมดฝน หรือหลีกเลี่ยงไม่ให้ข้าวบางพันธุ์ เช่น ปทุมธานี ๑ ออกดอกในฤดูหนาวเป็นต้น

๔.๒ ระดับน้ำ การจะผลผลิตข้าวให้ได้ผลผลิตสูงการควบคุมระดับน้ำเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะ ตั้งแต่เริ่มหว่านจนข้าวแตกกอ ระดับน้ำไม่ควรเกิน ๕ เซนติเมตร เมื่อข้าวแตกกอเต็มที่ ระดับน้ำอาจเพิ่มสูงขึ้นได้ เพื่อ จะได้ไม่ต้องสูบน้ำบ่อยๆ แต่ไม่ควรเกิน ๑๐ เซนติเมตร เพราะถ้าระดับน้ำสูงจะทำให้ต้นข้าวที่แตกกอเต็มที่แล้ว เพิ่ม ความสูงของต้น และความยาวของใบ โดยไม่ได้ประโยชน์อะไร เป็นเหตุให้ต้นข้าวล้ม เกิดการทำลายของโรคและแมลง ได้ง่าย

(๖) การใส่ปุ๋ย

การใส่ปุ๋ยเป็นอาหารพืชที่ต้นข้าวต้องการมากสำหรับ การเจริญเติบโต โดยเฉพาะดินนา ที่ม ีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ จะต้องมีการใส่ปุ๋ยในดินนั้น เพื่อต้นข้าวจะได้แข็งแรง แตกกอมาก และให้ผลผลิตสูง ควรใส่ปุ๋ย ทั้งในแปลงกล้า และแปลงปักดำ ตลอดถึงพื้นที่นาที่ปลูกแบบหว่าน ธาตุอาหารที่ต้นข้าวต้องการปุ๋ยมาก ได้แก่ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม เพราะ ฉะนั้น ปุ๋ยข้าวจะต้องมีธาตุเหล่านี้จำนวนมาก การใส่ ปุ๋ยควรแบ่ง ออกเป็น ๒ ครั้ง คือ ครั้งแรก ก่อนตก กล้า ปัก ดำ ซึ่งเรียกว่าปุ๋ยรองพื้น ให้ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ปริมาณ ๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมี ๑๖-๒๐-๐ สำหรับดินเหนียว หรือ ๑๖-๑๖-๘ สำหรับดินทราย ปริมาณ ๑๕ กิโลกรัมต่อไร่ และครั้งที่ ๒ ก่อนออกรวง ซึ่งเรียกว่า ปุ๋ยแต่งหน้า ให้ใส่ปุ๋ยยูเรีย ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่

(๗) การเก็บเกี่ยว

เมล็ดข้าวที่นวดฝัดทำความสะอาดแล้วควรตากให้มีความชื้นประมาณ ๑๔% จึงนำเข้าเก็บในยุ้งฉาง ยุ้งฉางที่ดีควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

๑. อยู่ในสภาพที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก การใช้ลวดตาข่ายกันให้มีร่องระบายอากาศกลาง ยุ้งฉางจะช่วยให้การถ่ายเทอากาศดียิ่งขึ้น คุณภาพเมล็ดข้าวจะคงสภาพดีอยู่นาน
๒. อยู่ใกล้บริเวณบ้านและติดถนน สามารถขนส่งได้สะดวก
๓. เมล็ดข้าวที่จะเก็บไว้ทำพันธุ์ ต้องแยกจากเมล็ดข้าวบริโภค โดยอาจบรรจุกระสอบ มีป้ายบอกวันบรรจุและชื่อพันธุ์แยกไว้ส่วนใดส่วนหนึ่งในยุ้งฉาง เพื่อสะดวกในการขนย้ายไปปลูก
๔. ก่อนนำข้าวเข้าเก็บรักษา ควรตรวจสภาพยุ้งฉางทุกครั้ง ทั้งเรื่องความสะอาดและสภาพของยุ้งฉาง ซึ่งอาจมีร่องรอยของหนูกัดแทะจนทำให้หนูสามารถรอดเข้าไปจิกกินข้าวได้ รุหรือร่องต่าง ๆ ที่ปิดไม่สนิทเหล่านี้ต้องได้รับการซ่อมแซมให้เรียบร้อยก่อน

(๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

ระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวข้าวมีความสำคัญต่อคุณภาพของข้าวเป็นอย่างมาก คือถ้าเก็บเกี่ยวเร็วเกินไป จะทำให้ได้เมล็ดข้าวที่มีน้ำหนักรวม เพราะมีการสะสมแป้งไม่เต็มที่ คุณภาพสีของเมล็ดต่ำเนื่องจากเมล็ดยังมีสีเขียว อ่อน และหักป่นง่าย แต่ถ้าเก็บเกี่ยวช้าเกินไปจะทำให้เกิดปัญหาข้าวร่วงหล่นในนาเพราะข้าวแห้งกรอบ นก หนู และแมลงเข้าทำลาย คุณภาพสีไม่ดี เพราะเมล็ดแตกร้าว เมล็ดงอกในนา เป็นต้น ดังนั้นระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวข้าวจึงมีความสำคัญมากเพราะส่งผลต่อคุณภาพข้าวที่เก็บเกี่ยวได้ แต่เนื่องจากชาวนาส่วนใหญ่มีพื้นที่นาจำนวนมากและแรงงานในภาคการเกษตรลดลงจึงทำให้ชาวนาจำเป็นต้องใช้เครื่องจักรกลมาช่วยในการเก็บเกี่ยวเพื่อให้สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ทันเวลา ปัจจุบันเครื่องเก็บเกี่ยวข้าวที่มีพัฒนาในปัจจุบันมีอยู่ ๓ แบบหลักๆ คือ เครื่องเกี่ยววางราย เครื่องเกี่ยวนวดแบบรูด และเครื่องเกี่ยวนวด ใช้ได้ดีกับข้าวที่กล้าต้นตั้งตรงหรือต้นล้มไม่มากและดินอยู่ในสภาพแห้งแต่มีค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษาสูงประมาณ ๗.๒๘-๑๓.๒๕% ของราคาแรกซื้อ นอกจากนี้ยังเกี่ยวได้ฟางยาวทำให้มัดฟ่อนและนวดยาก การเก็บรวบรวมเพื่อมัดฟ่อนทำได้ลำบาก ต้องทำงานยุ่งยากหลายขั้นตอน ส่วนเครื่องเกี่ยวนวดแบบรูด เป็นเครื่องที่เก็บเกี่ยวโดยไม่ตัดลำต้น แต่จะรูดเอาเมล็ดพืชออกจากรวงในขณะที่ลำต้นอยู่ในพื้นที่ มีการทำงานสองขั้นตอน คือ การรูดเมล็ดและรวบรวม และการนวดพร้อมทำความสะอาดข้าวโดยเครื่องนวดข้าว ข้อดีคือเครื่องสามารถรูดเมล็ดได้เกือบทั้งหมด (๙๙.๘๕%) ปริมาณฟางและสิ่งเจือปนที่เข้าไปในเครื่องน้อย แต่มีข้อเสียคืออุปกรณ์ที่ทำหน้าที่รวบรวมเมล็ดทำหน้าที่ได้ไม่ดี จึงทำให้มีการสูญเสียเนื่องจากเมล็ดร่วงหล่นมากถึง ๒๓.๔๕%และที่นิยมใช้มากที่สุดในปัจจุบันคือ เครื่องเกี่ยวนวด ซึ่งเป็นเครื่องจักรที่มีการรวมขั้นตอนของการเกี่ยวนวดและทำความสะอาดไว้ในเครื่องเดียวกัน มีการทำงานเบ็ดเสร็จในตัวเอง

(๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู

สภาพอากาศในแต่ละปีมักจะมีแตกต่างกัน ส่งผลให้การระบาดของโรคและแมลงในแต่ละปีไม่แน่นอนตามไปด้วย โดยทั่วไปแล้ว ข้าวที่ปลูกในพื้นที่สูงมักจะถูกคัดเลือกพันธุ์โดยธรรมชาติ ซึ่งทำให้ได้พันธุ์ที่มีความต้านทานต่อโรคและแมลงของแต่ละท้องถิ่น โรคที่สำคัญของข้าวที่สูง ได้แก่ โรคไหม้ โรคใบวง แต่ไม่พบการระบาดของรุนแรงทุกปีส่วนแมลงที่สำคัญ ได้แก่ เพลี้ยกระโดดหลังขาว และเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ดูดกินน้ำเลี้ยงจากต้นข้าว ซึ่งจะระบาดในช่วงกลางเดือนสิงหาคมถึงต้นเดือนกันยายน ความรุนแรงของแต่ละปีจะต่างกันตามสภาพอากาศ หากความกดอากาศสูงหรือมวลอากาศหนาวแผ่ปกคลุมพื้นที่ในช่วงปลายเดือนสิงหาคมการระบาดมักจะไม่รุนแรง หากมีการระบาดในข้าวนา ข้าวจะถูกทำลายในระยะแตกกอแต่จะสามารถฟื้นตัวได้ ส่วนในข้าวไร่ การระบาดของเพลี้ยกระโดดหลังขาวจะตรงกับระยะข้าวสร้างรวงหรือตั้งท้อง ทำให้ข้าวไร่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของแมลงดังกล่าวมากกว่าข้าวนาที่สูง ซึ่งอาจถึงขั้นทำให้ไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้เลย การป้องกันทำได้โดยใช้พันธุ์ที่มีความต้านทานหรือ

ปลูกให้เร็วขึ้นกว่าเวลาปกติ ซึ่งเป็นการหลีกเลี่ยงการระบาดของแมลงได้ หรือปลูกพืชที่มีกลิ่นฉุนบริเวณแปลงนา เพื่อไล่แมลง เช่น ดาวเรือง ตะไคร้หอม การป้องกันโดยคลุมเมล็ดพันธุ์กับหนอนตายเป็นยากป่น สามารถป้องกันมดและแมลงใต้ดินได้ แต่เกษตรกรนิยมปลูกโดยใช้เมล็ดพันธุ์เพิ่มขึ้นเพื่อป้องกันความเสียหาย

๔) ปฏิทินการเพาะปลูกข้าว

เกษตรกรในอำเภอองไกรลาค มีการปลูกข้าว ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าว												
ข้าวนาปี												
-ช่วงการปลูก				←	←	←	←	←	←	←	←	←
-ช่วงการเก็บเกี่ยว								▽	▽			▽
ข้าวนาปรัง												
-ช่วงการปลูก	←	←	←	←	←	←	←	←	←	←	←	←
-ช่วงการเก็บเกี่ยว			▽	▽							△	△

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาค, ๒๕๖๔)

สัญลักษณ์ ←→ ช่วงฤดูปลูก △ ปลูกสูงสุด
 ←→ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว ▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๓๔ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าว อำเภอองไกรลาค จังหวัดสุโขทัย

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาค, ๒๕๖๕)

๕) ต้นทุนการผลิตข้าว

อำเภอองไกรลาศ ต้นทุนการผลิตข้าว โดยพื้นที่ในเขตชลประทานมีต้นทุนข้าว เป็นเงิน ๕,๒๐๐ บาท และพื้นที่นอกเขตชลประทานมีต้นทุนข้าว เป็นเงิน ๔,๘๐๐ บาท

ตารางที่ ๒๐ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๕/๖๖ อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

รายการ	ในเขตชลประทาน		นอกเขตชลประทาน		หมายเหตุ	
	บาท	สต.	บาท	สต.		
ค่าวัสดุ						
ค่าเมล็ดพันธุ์	๖๕๐		๖๕๐			
ค่าหว่านไร่ละ	๖๐		๖๐			
ปุ๋ยเคมี						
-สูตร ๑๖-๒๐-๐	๕๖๕		๕๖๕			
-สูตร ๔๖-๐-๐	๖๗๕		๖๗๕			
ค่าอื่น ๆ						
-ค่าฮอร์โมนอาหารเสริม	๑๘๐		๑๘๐			
-ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช	๒๐๐		๒๐๐			
-ค่าสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	๒๐๐		๓๐๐			
-ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	๕๐๐		๘๐๐			
ค่าแรงงานจ้าง						
-ค่าไถ	๔๕๐		๔๕๐			
-ค่าหว่านปุ๋ย ๒ ครั้ง	๑๒๐		๑๒๐			
-ค่าฉีดสารเคมีวัชพืช	๑๐๐		๑๐๐			
-ค่าฉีดสารเคมีศัตรูพืช ๒ ครั้ง	๑๐๐		๑๐๐			
-ค่ารถเกี่ยว	๕๐๐		๕๐๐			
-ค่าเช่าที่นา	๕๐๐		๕๐๐			
รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	๔,๘๐๐		๕,๒๐๐			
ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ (กก./ไร่)	๗๕๓		๘๐๐			
รายได้ที่ขายได้ (บาท/กก.)	๘	๐๐	๘	๒๐		
รายได้ต่อไร่	๖,๐๒๔	๐๐	๖,๕๖๐	๐๐		
กำไรสุทธิ	๑,๒๒๔	๐๐	๑,๓๖๐	๐๐		

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาศ , ๒๕๖๕)

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

สถานการณ์ราคาข้าวของอำเภอองไกรลาศ ราคาข้าวอยู่ในภาวะทรงตัวถึงราคาลดลง ขึ้นอยู่กับคุณภาพ ผลผลิต และปริมาณผลผลิตที่ออกสู่ตลาด และสภาพอากาศ ซึ่งถ้าอากาศครึ้มฝนตกราคาข้าวจะถูก ซึ่งข้าวเปลือกส่วนใหญ่เมื่อเก็บเกี่ยวแล้วจะนำไปขายที่ท่าข้าวเลยไม่มีการตากข้าว เนื่องจากเกษตรกรไม่มีลานตากข้าว ทำให้คุณภาพของข้าวตกต่ำลง

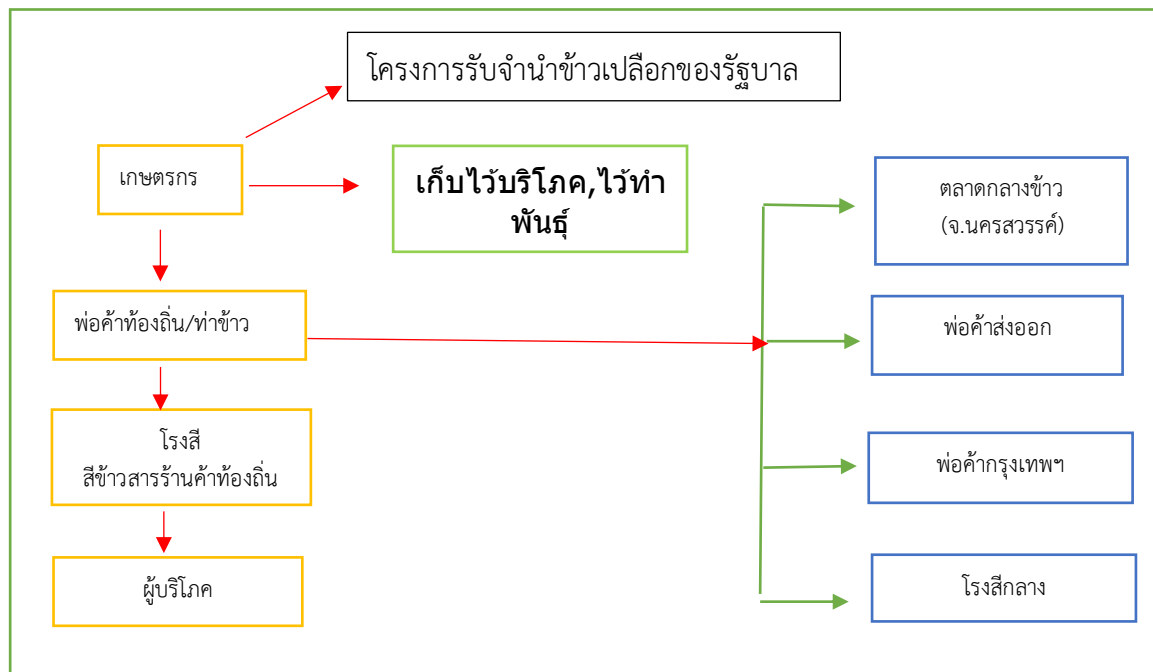
(๑) วิธีการตลาด

ผลผลิตข้าวเปลือกที่เกษตรกรผลิตได้ประมาณ ๙๐ % เกษตรกรจะนำผลผลิตไปจำหน่ายให้กับพ่อค้าและท่าข้าวท้องถิ่น มีบางส่วนที่เกษตรกรเก็บไว้บริโภคในครัวเรือนและเกษตรกรบางรายก็จะเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลที่เปิดดำเนินการ

๑.๑ ระดับไร่นา เกษตรกรนำข้าวเปลือกไปขายให้กับท่าข้าวที่จะรับซื้อ มีพ่อค้ามารับซื้อและเข้าร่วมโครงการฯของรัฐบาล

๑.๒ ระดับท้องถิ่น จุดที่พ่อค้าที่ท่าข้าวรับซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกร นำข้าวเปลือกที่ซื้อไปขายให้กับพ่อค้าท้องถิ่นที่มีโกดังเก็บข้าวเปลือกเพื่อนำส่งขายในตลาดกลางกรุงเทพฯ บางส่วนสีเป็นข้าวสารจำหน่าย

๑.๓ ระดับภูมิภาค เป็นการซื้อขายระหว่างพ่อค้าในระดับท้องถิ่นจะนำข้าวเปลือกไปขายที่ตลาดกลางอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ หรือโรงสีในภาคกลาง

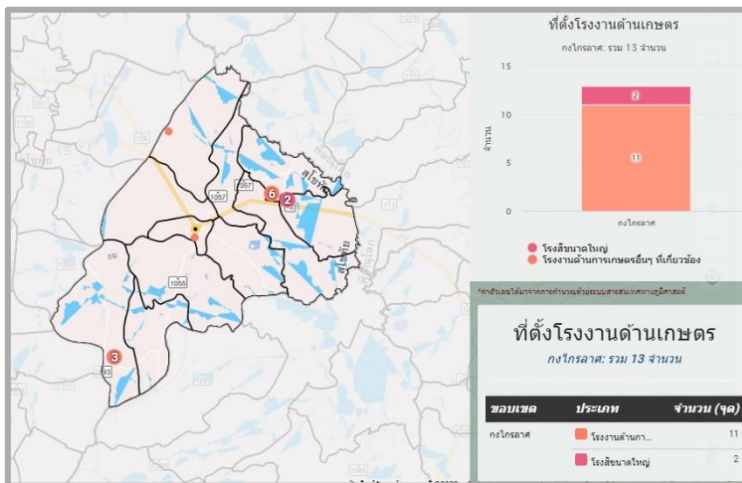

ภาพที่ ๓๕ แสดงวิธีการตลาดซื้อขายข้าวเปลือก อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาศ,๒๕๖๕)

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

อำเภอองไกรลาค จังหวัดสุโขทัย มีแหล่งรับซื้อผลผลิต จำนวน ๔ แห่ง และ โรงงานแปรรูป จำนวน ๑๓ แห่ง ดังนี้

- แหล่งรับซื้อผลผลิต จำนวน ๔ แห่ง ได้แก่ สหกรณ์การเกษตร จำนวน ๓ แห่ง และลานตาก และแหล่งรับซื้อทางเกษตร ๑ แห่ง
- โรงงานด้านการเกษตร จำนวน ๑๓ แห่ง ได้แก่โรงสีขนาดใหญ่ จำนวน ๒ แห่ง และ โรงงานอื่น ๆ จำนวน ๑๑ แห่ง

ภาพที่ ๓๖ แสดงแหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรอำเภอองไกรลาค จังหวัดสุโขทัย (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาค, ๒๕๖๕)

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

อำเภอองไกรลาค มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ต้นแบบด้านข้าวจำนวน ๓ ราย และมี Smart Farmer ซึ่งมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer แปลงใหญ่ จำนวน - ราย องค์ความรู้ที่ทักษะความชำนาญ เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๒๑ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในการผลิตข้าว อำเภอองไกรลาค จังหวัดสุโขทัย

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เป็น	สาขา
๑	นายทองคำ เข้มทองคำ	๓	ไกรกลาง	องไกรลาค	๒๕๕๙	ทำนา
๒	นายเอกศักดิ์ โพธิ์ทอง	๕	อง	องไกรลาค	๒๕๖๐	ทำนา
๓	นายสมศักดิ์ สีบัว	๑๔	ไกรโน	องไกรลาค	๒๕๖๓	ทำนา

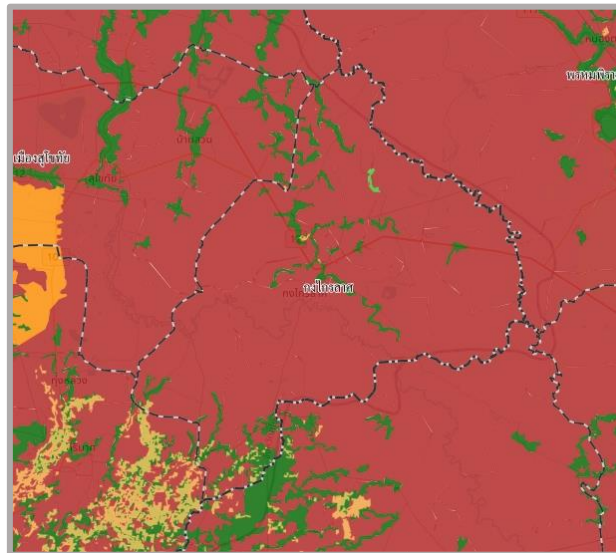
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาค, ๒๕๖๕)

ชนิดสินค้า ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

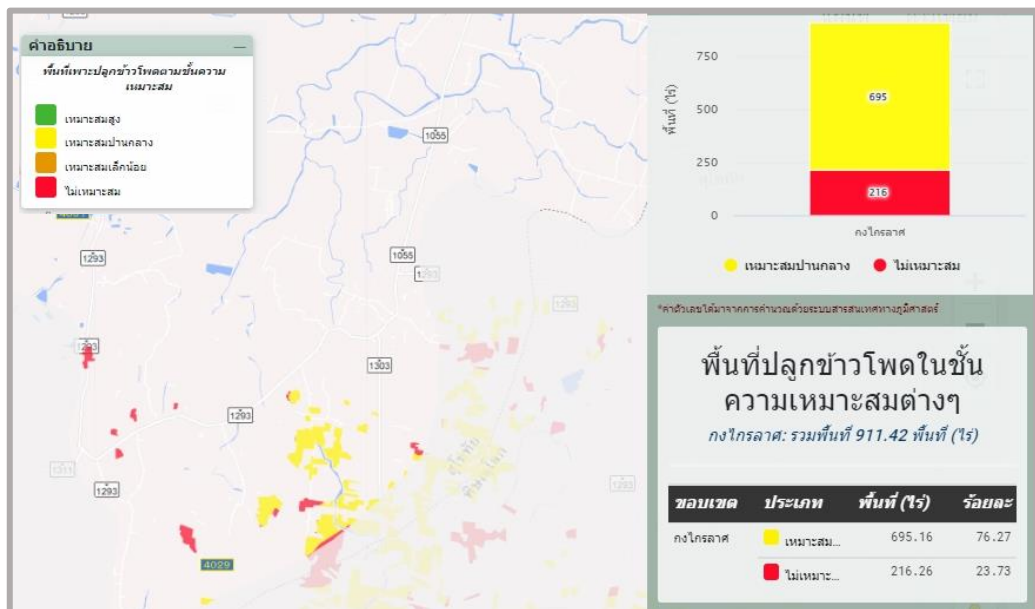
๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

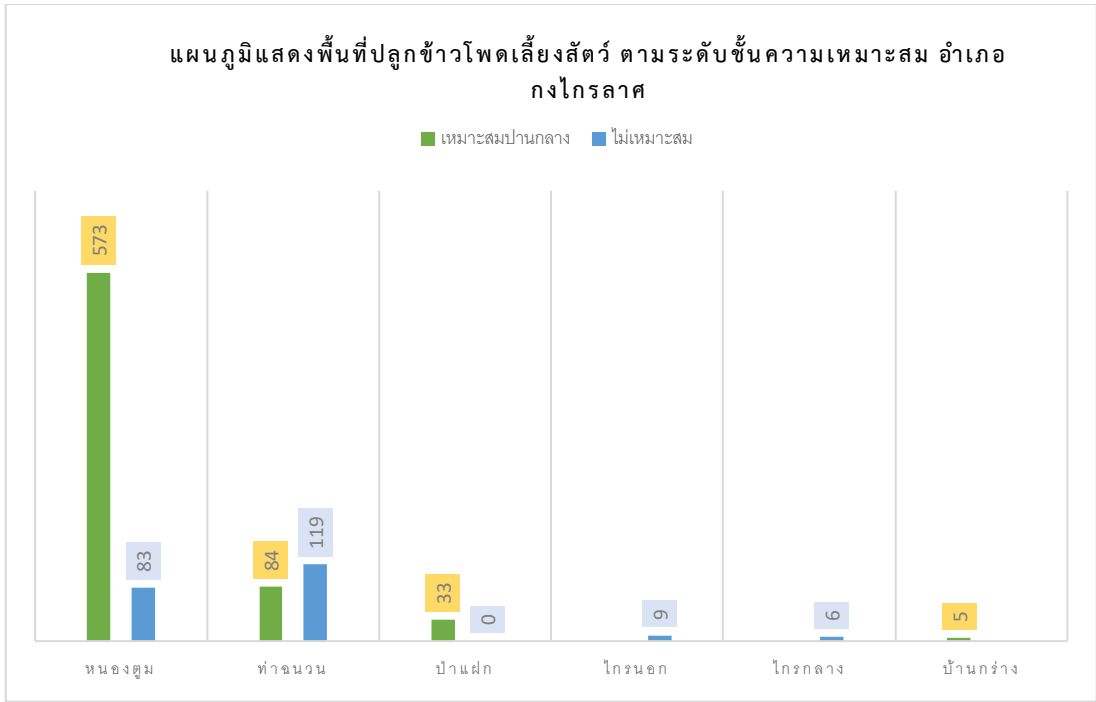
อำเภอองไกรลาศมีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าวโพด จำนวน ๖๙๕.๑๖ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสม พื้นที่เหมาะปานกลาง (S๒) จำนวน ๖๙๕.๑๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๒๗ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๒๑๖.๒๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๗๓

ภาพที่ ๓๗ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่มีศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอองไกรลาศ (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาศ, พ.ศ.๒๕๖๕)

ภาพที่ ๓๘ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอองไกรลาศ (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาศ, พ.ศ.๒๕๖๕)

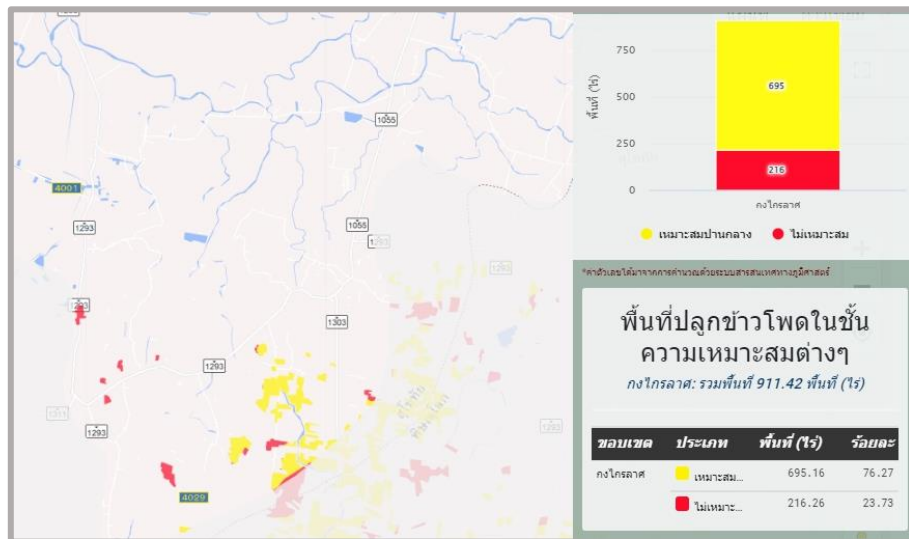

ภาพที่ ๔๑ แสดงการเปรียบเทียบพื้นที่เขตความเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกจริงในแต่ละระดับความเหมาะสมของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอกงไกรลาศ

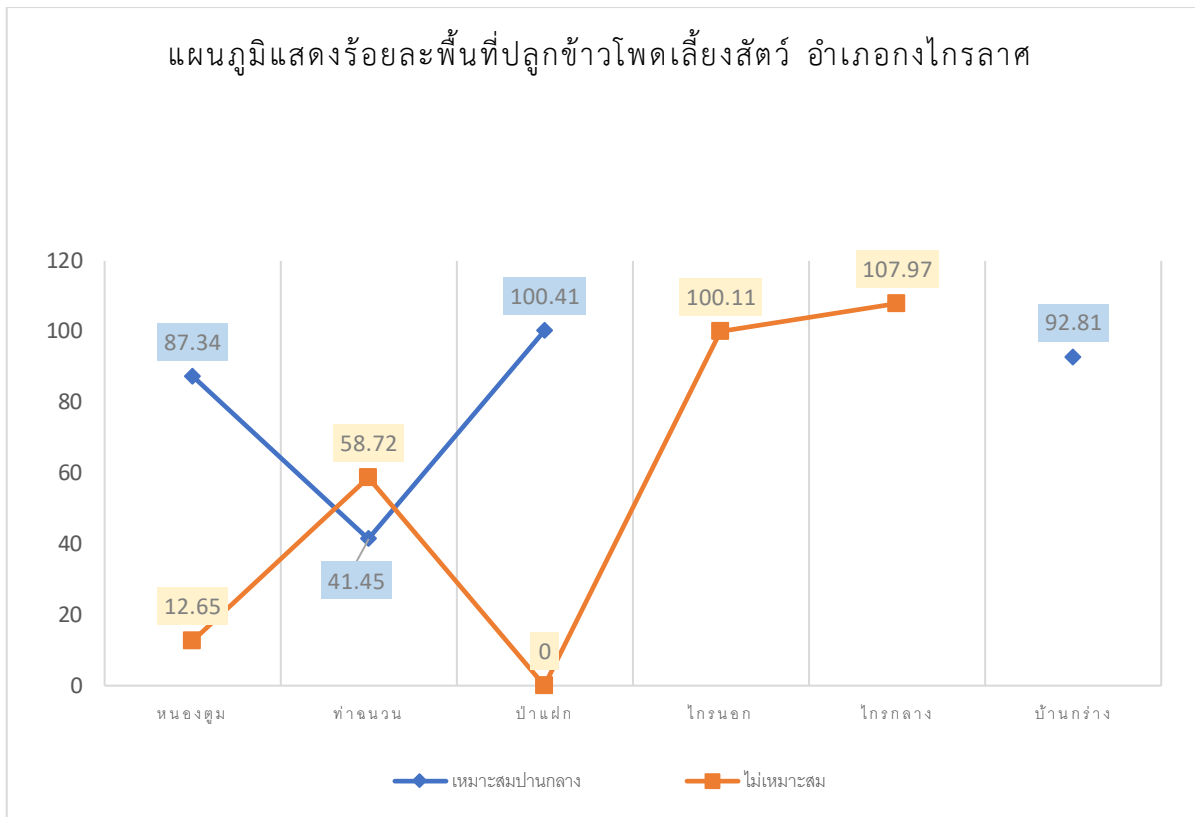
(ที่มา : ข้อมูลจากสำนักงานเกษตรอำเภอกงไกรลาศ, พ.ศ.๒๕๖๕)

(๔) พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตามระดับชั้นความเหมาะสม

อำเภอกงไกรลาศ มีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตามระดับชั้นความเหมาะสม จำนวน ๕๙๖๗.๗๐ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๕,๙๖๗.๗๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๒๗ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๑,๘๕๖.๗๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๗๓

ภาพที่ ๔๒ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอกงไกรลาศ (ที่มา : ข้อมูลจากสำนักงานเกษตรอำเภอกงไกรลาศ, พ.ศ.๒๕๖๕)

ภาพที่ ๔๓ แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอองไกรลาศ (ที่มา : ข้อมูลจากสำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาศ, พ.ศ.๒๕๖๕)

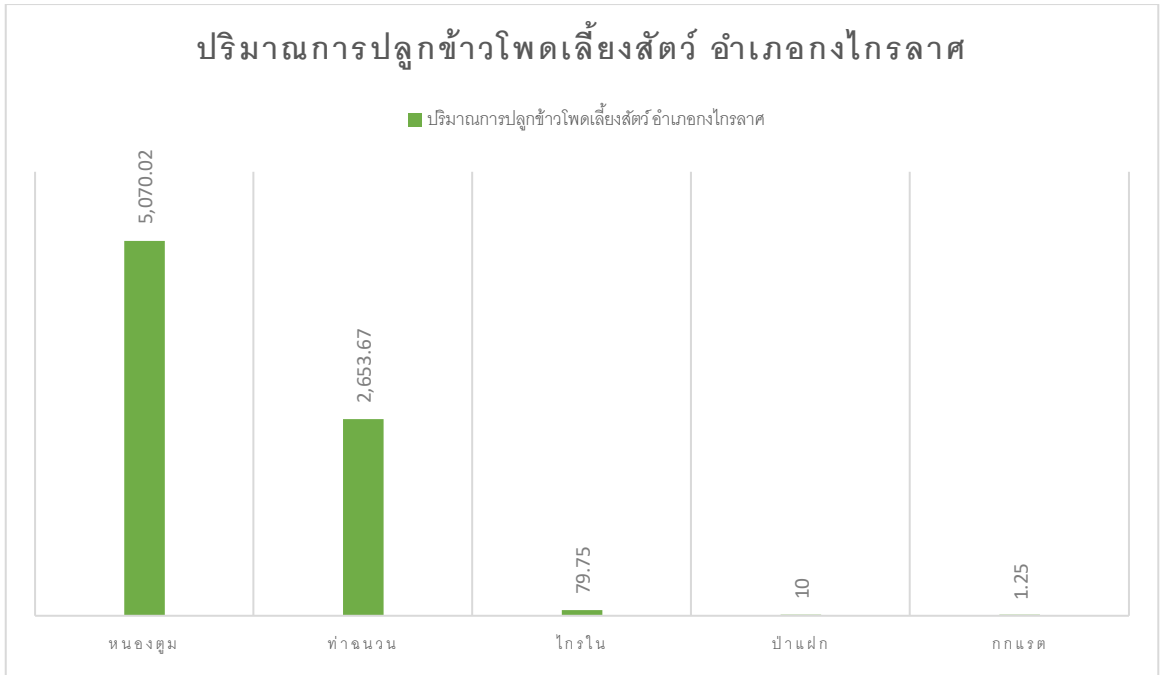
๒) ปริมาณการผลิต

อำเภอองไกรลาศมีพื้นที่การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จำนวน ๗,๘๒๐.๖๙ ไร่ ๔๗๖ ครัวเรือน โดยมีพื้นที่ปลูกมากอยู่ที่ตำบลหนองตุม จำนวน ๕,๐๗๐.๐๒ ไร่ ๒๘๘ ครัวเรือน รองลงมาคือตำบลท่าฉนวน จำนวน ๒,๖๕๓.๖๗ ไร่ ๑๘๒ ครัวเรือน และตำบล จำนวน ๗๙.๗๕ ไร่ ๑๓ ครัวเรือน

ตารางที่ ๒๒ แสดงปริมาณการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
หนองตุม	๒๘๘	๕,๐๗๐.๐๒	๕,๐๗๐.๐๒	๗,๖๐๕.๐๓	๑.๕
ท่าฉนวน	๑๘๒	๒,๖๕๓.๖๗	๒,๖๕๓.๖๗	๒,๙๑๙.๐๔	๑.๑
ไกรใน	๑๓	๗๙.๗๕	๗๙.๗๕	๗๙.๗๕	๑
ป่าแฝก	๑	๑๐	๑๐	๑๐	๑
กกแรต	๑	๑.๒๕	๑.๒๕	๑.๒๕	๑
รวม	๔๗๖	๗,๘๒๐.๖๙	๗,๘๒๐.๖๙	๑๐,๖๑๕.๐๗	๑.๑๒

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาศ, พ.ศ.๒๕๖๕

ภาพที่ ๔๔ แสดงปริมาณการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาศ,พ.ศ.๒๕๖๕)

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

เกษตรกรในอำเภอองไกรลาศ เน้นการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ด้วยการใช้สารเคมี ควบคู่กับการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน เนื่องจากมีการแพร่ของหนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด จึงไม่สามารถผลิตแบบปลอดสารเคมีได้ โดยเกษตรกรที่มีความเชี่ยวชาญจะใช้ระบบการบริหารจัดการน้ำมาช่วยในการเพิ่มผลผลิต

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอองไกรลาศ มีการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ฤดูการปลูกเริ่มตั้งแต่เดือน พฤษภาคม ถึงเดือน กรกฎาคม ปลูกสูงสุดใน เดือนพฤษภาคม การเก็บเกี่ยวระหว่าง กันยายน ถึงเดือน พฤศจิกายน เก็บเกี่ยวสูงสุดในเดือนกันยายน โดยมีปฏิทินการเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในอำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูฝน					△				▽			

สัญลักษณ์ ←→ ช่วงฤดูปลูก △ ปลูกสูงสุด
 ←.....→ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว ▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๔๕ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในอำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาศ, พ.ศ.๒๕๖๕)

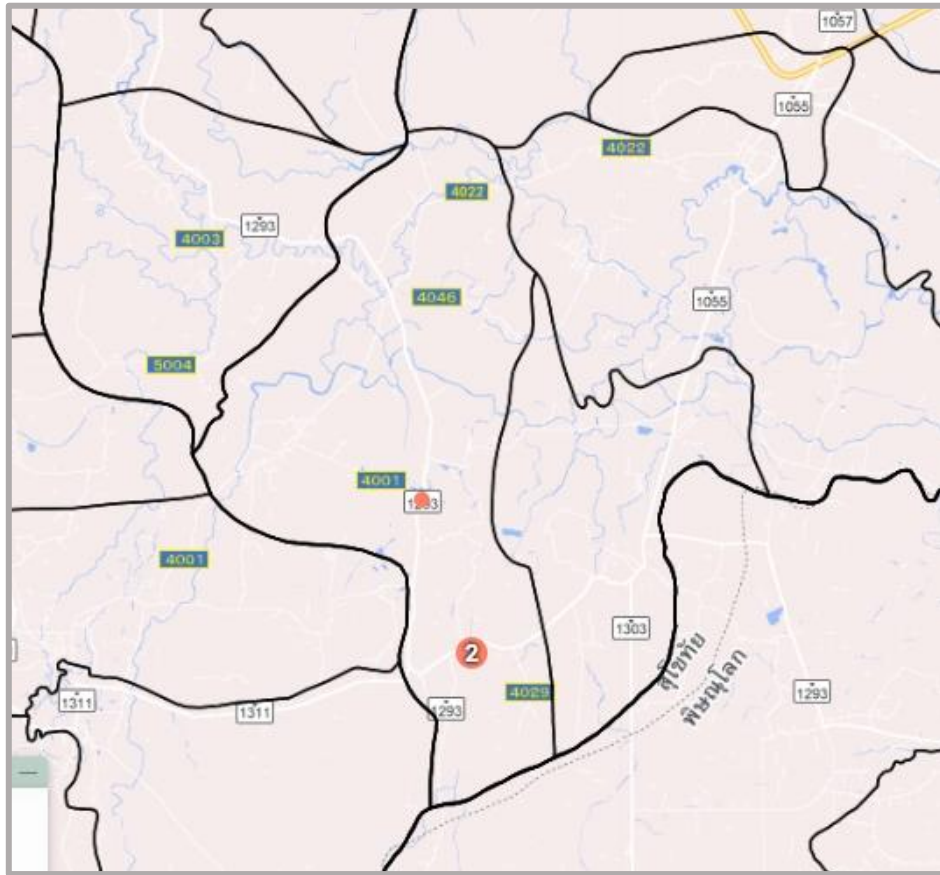
๕) ต้นทุนการผลิต

อำเภอองไกรลาศ มีต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นเงิน ๔,๔๒๔.๓๖บาท/ไร่

ตารางที่ ๒๓ แสดงต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ต่อไร่ ปี ๒๕๖๕ อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ต้นทุนการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร	๑	ไร่
๑. ค่าใช้จ่าย		
๑.๑ ค่าแรงงาน	๑,๘๓๐.๐๐	บาท
ค่าเตรียมดิน	๗๐๐.๐๐	บาท
ค่าปลูก รวมค่าเตรียมพันธุ์	๑๒๐.๐๐	บาท
ค่าดูแลรักษา	๒๔๐.๐๐	บาท
ค่าเก็บเกี่ยว รวบรวบ	๗๕๐.๐๐	บาท
๑.๒ ค่าวัสดุ	๒,๔๕๐.๐๐	บาท
ค่าพันธุ์	๘๐๐.๐๐	บาท
ค่าปุ๋ย	๒,๕๐๐.๐๐	บาท
ค่ายาปราบศัตรูพืชและวัชพืช	๓๕๐.๐๐	บาท
ค่าวัสดุอื่นๆ น้ำมันเชื้อเพลิง และค่าซ่อมแซมอุปกรณ์	๓๐๐.๐๐	บาท
๑.๓ เสียโอกาสเงินลงทุน (อัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๖.๕ ต่อปี)	๙๒.๗๓	บาท
๑.๔ ค่าเช่าที่ดิน	๕๐๐-๑,๒๐๐	บาท
๑.๕ ค่าเสื่อมอุปกรณ์ (เป็นค่าเฉลี่ยจากการคำนวณของ สศก.)	๔๓.๔๔	บาท
๑.๖ ค่าเสียโอกาสอุปกรณ์ (เป็นค่าเฉลี่ยจากการคำนวณของ สศก.)	๘.๑๙	บาท
๒. ผลผลิต ที่คาดว่าจะเก็บเกี่ยวได้ในแปลงนี้	๑,๑๒๐.๐๐	กิโลกรัม
๓. ราคาที่คาดว่าจะขายได้	๖,๕๐๐.๐๐	บาท/ ตัน
๔. ผลการคำนวณตามต้นทุนของท่าน		
ต้นทุนรวม ของเกษตรกร	๕,๙๒๔.๓๖	บาท
รายได้	๑๒,๔๘๘.๐๐	บาท
กำไร / ขาดทุน	๖,๕๖๓.๖๔	บาท
๕. ต้นทุนของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร(สศก.)	๔,๓๕๑.๘๐	บาท

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป
อำเภอองเกรลาศ จังหวัดสุโขทัย มีจุดรับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จำนวน ๑ แห่ง โดยตั้งอยู่ตำบลท่าฉนวน

ภาพที่ ๕๗ แสดงแหล่งรับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอองเกรลาศ

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองเกรลาศ, พ.ศ.๒๕๖๕)

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

อำเภอองเกรลาศ มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ต้นแบบ ด้านข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จำนวน ๓ ราย และมี Smart Farmer ซึ่งมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer จำนวน ๑ ราย

องค์ความรู้ทักษะความชำนาญ

เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้
การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อย่างมีประสิทธิภาพให้ผลผลิตสูง

ตารางที่ ๒๔ แสดง Smart Farmer ต้นแบบ/ Smart Farmer อำเภอองเกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เป็น	สาขา
๑	นายแดน น้อยอินทร์	๕	หนองตุม	องเกรลาศ	๒๕๖๑	ทำไร่(ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์)
๒	นายลำไพ อินทาดกรวด	๕	หนองตุม	องเกรลาศ	๒๕๖๔	ทำไร่(ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์)
๓	นางสาวจุฑามาศ สุขเกษม	๕	หนองตุม	องเกรลาศ	๒๕๖๕	ทำไร่(ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์)

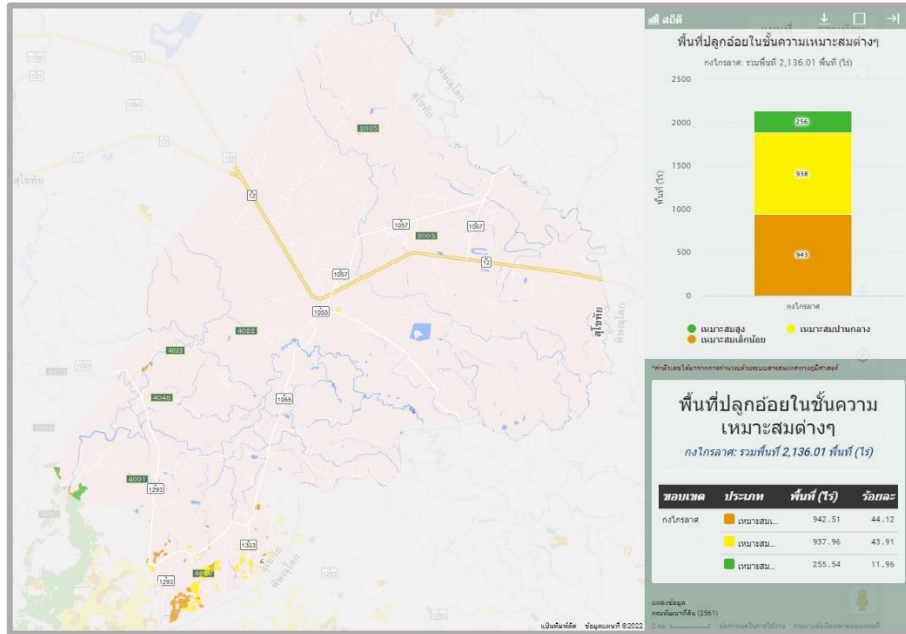
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองเกรลาศ, พ.ศ.๒๕๖๕)

ชนิดสินค้า อ้อยโรงงาน

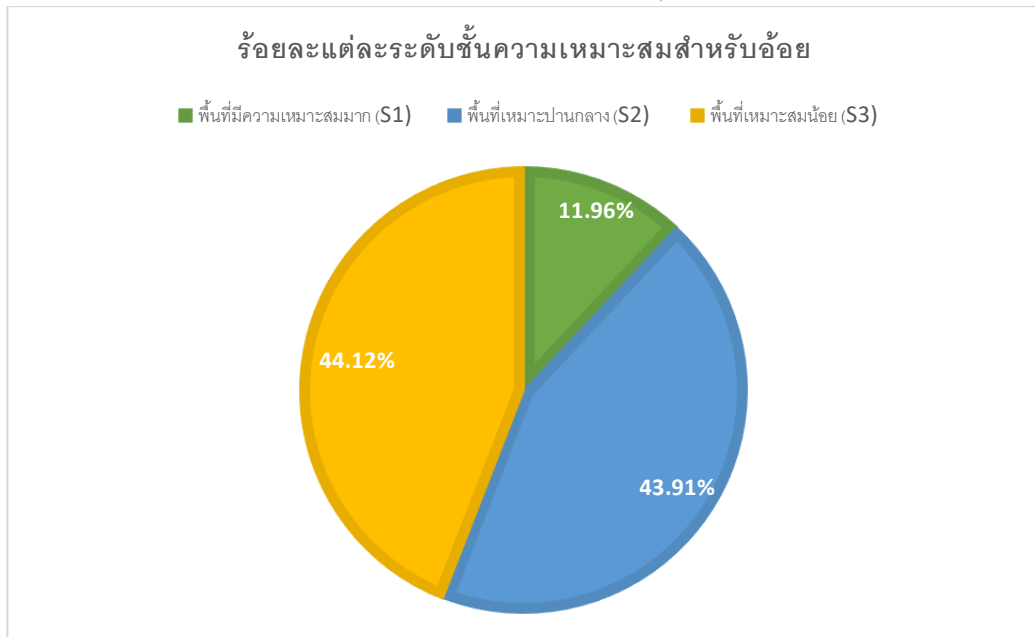
๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

อำเภอองไกรลาศมีพื้นที่ ที่เหมาะสมสำหรับปลูกอ้อย จำนวน ๒,๑๓๖.๐๑ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๒๕๕.๕๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๙๖ พื้นที่เหมาะปานกลาง (S๒) จำนวน ๙๓๗.๙๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๙๑ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๙๔๒.๕๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๑๒

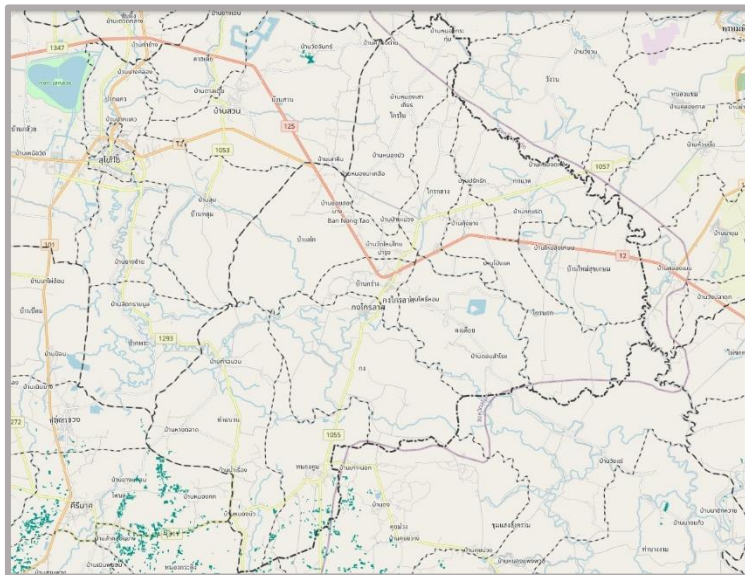
ภาพที่ ๔๘ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ที่มีศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อย อำเภอองไกรลาศ (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาศ, พ.ศ.๒๕๖๕)

ภาพที่ ๔๙ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับอ้อย อำเภอองไกรลาศ (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาศ, พ.ศ.๒๕๖๕)

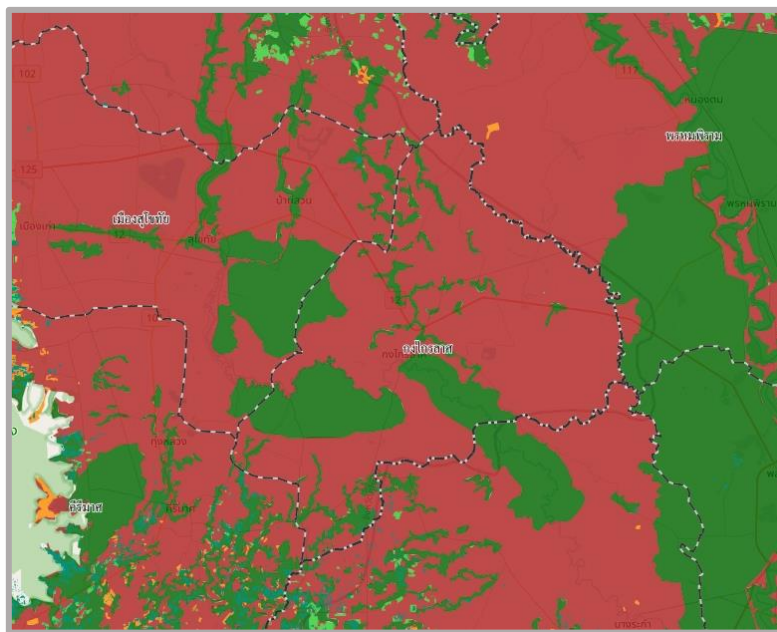
(๒) พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน

อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย มีพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน จำนวน ๑,๐๓๔.๒๕ ไร่ โดยมีพื้นที่ปลูกมากที่สุดคือ ตำบลท่าฉนวน จำนวน ๗๐๐.๗๕ ไร่ รองลงมาคือตำบลหนองตุม จำนวน ๓๒๐.๐๐ ไร่ และตำบลกง จำนวน ๑๓.๕๐ ไร่ ตามลำดับ

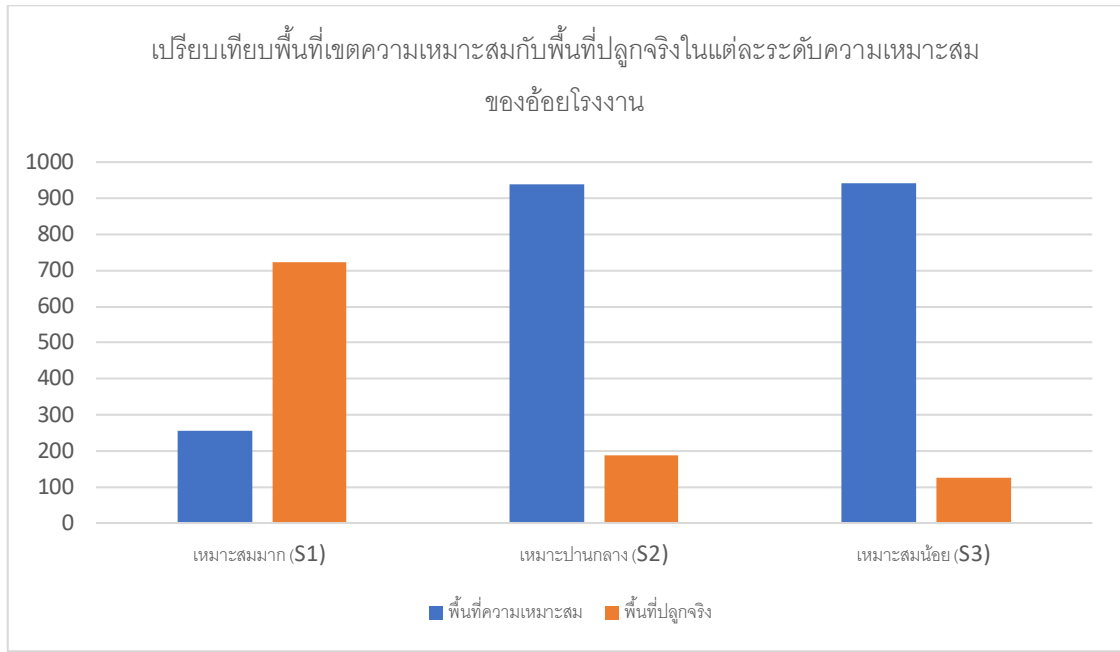
ภาพที่ ๕๐ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอองไกรลาศ (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาศ, พ.ศ.๒๕๖๕)

(๓) การซ้อนทับพื้นที่เขตความเหมาะสมสำหรับปลูกพืชกับพื้นที่ปลูกจริง

ภาพที่ ๕๑ แผนที่แสดงการซ้อนทับพื้นที่เขตความเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกจริงของอ้อยโรงงาน

อำเภอองไกรลาศ (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาศ, พ.ศ.๒๕๖๕)

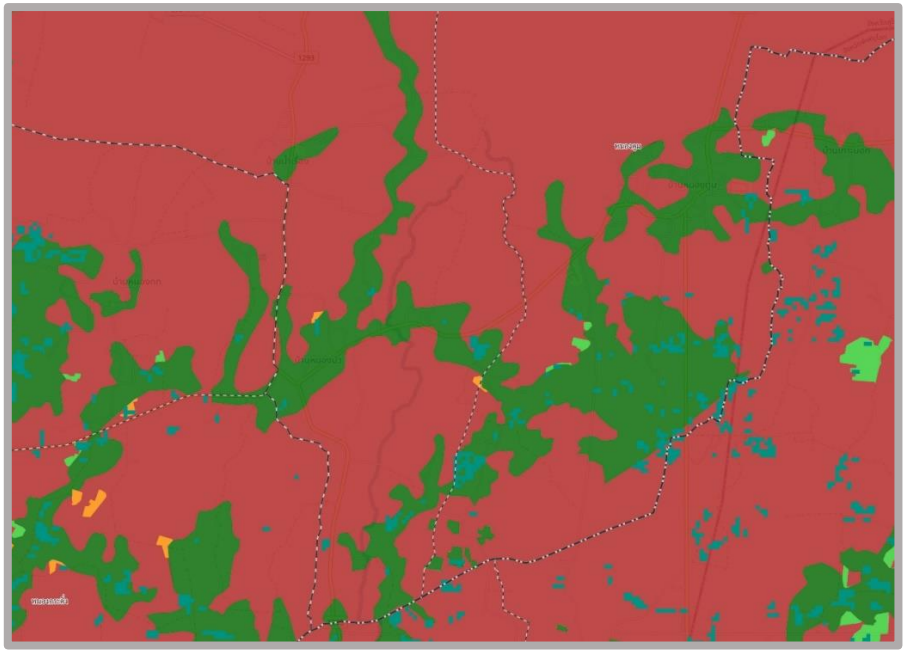

ภาพที่ ๕๒ แสดงการเปรียบเทียบพื้นที่เขตความเหมาะสมกับพื้นที่ปลูกจริงในแต่ละระดับความเหมาะสมของอ้อยโรงงาน อำเภอองไกรลาศ

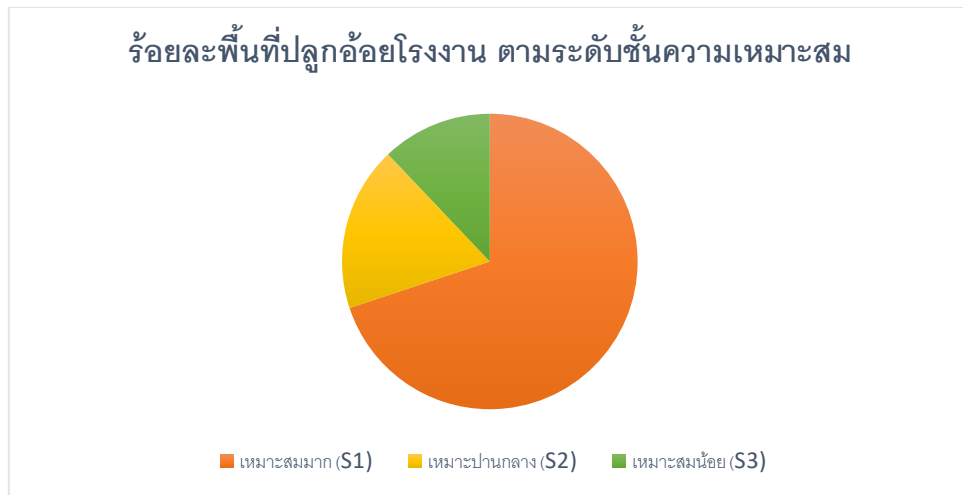
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาศ, พ.ศ.๒๕๖๕)

(๔) พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน ตามระดับชั้นความเหมาะสม

อำเภอองไกรลาศมีพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน ตามระดับชั้นความเหมาะสม จำนวน ๑,๐๓๔.๒๕ ไร่ โดยมีพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๗๒๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๙๐ มีพื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๑๘๖.๒๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๘ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๑๒๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๑

ภาพที่ ๕๓ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอองไกรลาศ (ที่มา : ข้อมูลจากสำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาศ, พ.ศ.๒๕๖๕)

ภาพที่ ๕๔ แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอกงไกรลาศ
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอกงไกรลาศ, พ.ศ.๒๕๖๕)

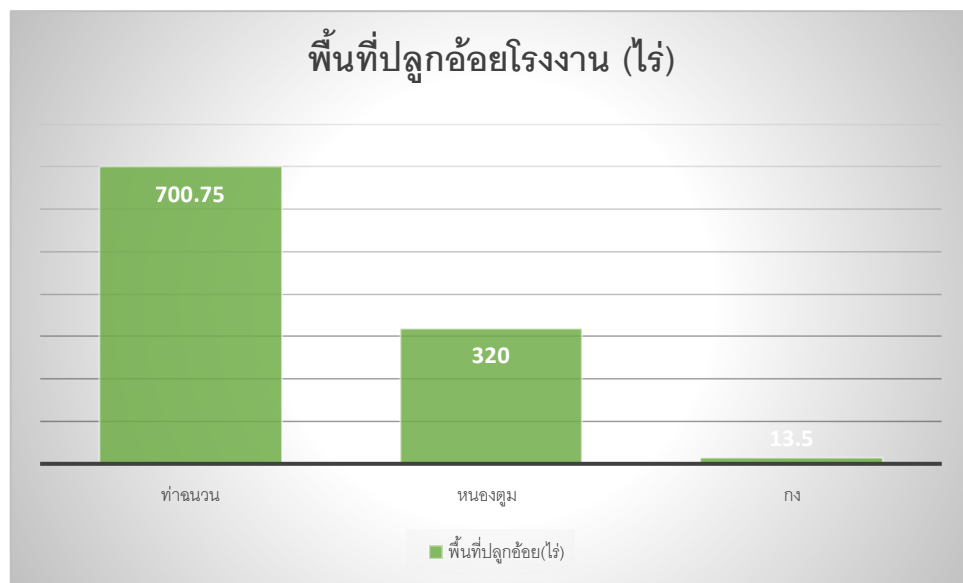
๒) ปริมาณการผลิต

อำเภอกงไกรลาศ มีพื้นที่การปลูกอ้อยโรงงาน จำนวน ไร่ ๑,๐๓๔.๒๕ ไร่ โดยพื้นที่ปลูกมากอยู่ที่ตำบล ท่าฉนวน จำนวน ๗๐๐.๗๕ ไร่ ๔๗ ไร่ ๔๗ ไร่ รองลงมาคือตำบล หนองตุม จำนวน ๓๒๐.๐๐ ไร่ ๒๕ ไร่ และตำบลกง จำนวน ๑๓.๕๐ ไร่ ๑ ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๕ แสดงปริมาณการผลิตอ้อยโรงงาน อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ตำบล	ครัวเรือน	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)
ท่าฉนวน	๔๗	๗๐๐.๗๕	๗๐๐.๗๕	๑๒,๙๖๓.๘๗	๑๘.๕
หนองตุม	๒๕	๓๒๐.๐๐	๓๒๐.๐๐	๕,๔๔๐	๑๗
กง	๑	๑๓.๕๐	๑๓.๕๐	๒๐๒.๕	๑๕

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอกงไกรลาศ, พ.ศ.๒๕๖๕

ภาพที่ ๕๕ แสดงปริมาณการผลิตอ้อยโรงงาน อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

๕) ต้นทุนการผลิต

อำเภอองไกรลาค มีต้นทุนการผลิตอ้อยโรงงาน เป็นเงิน ๘,๔๔๐ บาท ต่อไร่ (ปีแรก)

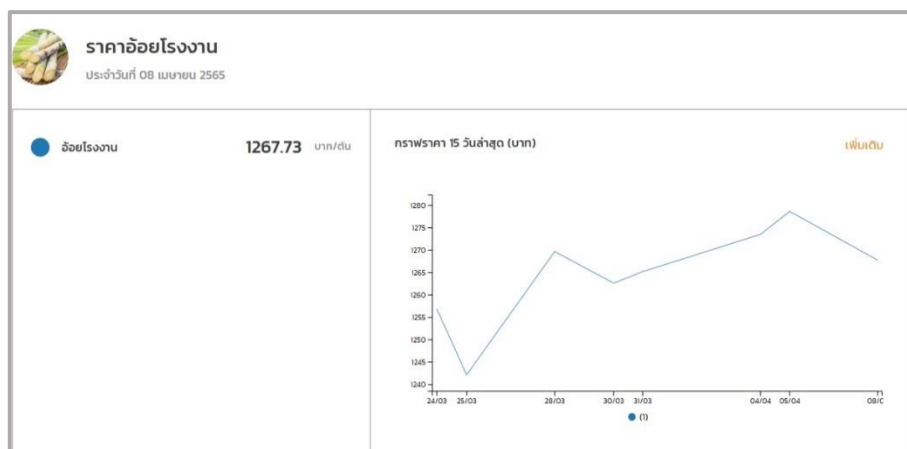
ตารางที่ ๒๖ แสดงต้นทุนการผลิตอ้อยโรงงาน ต่อไร่ ปี ๒๕๖๕ อำเภอองไกรลาค จังหวัดสุโขทัย

ที่	รายการ	ต้นทุนการผลิต (บาท/ไร่)		
		ปีปลูก	ปีที่ ๑	ปีที่ ๒
๑	ค่าเตรียมดิน	๑,๖๐๐	-	-
๒	ค่าจ้างปลูก	๙๐๐	-	-
๓	ค่าซักร่อง พูนโคน/ใส่ปุ๋ย	๔๔๐	๔๔๐	๔๔๐
๔	ค่าพันธุ์อ้อย	๒,๐๐๐	-	-
๕	ค่าปุ๋ยเคมี	๑,๕๐๐	๑,๕๐๐	๑,๕๐๐
๖	ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืช	๓๐๐	๓๐๐	๓๐๐
๗	ค่าแรงงานคนปลูก/ใส่ปุ๋ย/พ่นสารเคมี	๓๐๐	๑๕๐	๑๕๐
๘	ค่าจ้างตัด-ขนย้าย	๒,๓๐๐	๒,๓๐๐	๒,๓๐๐
รวม		๙,๓๔๐	๔,๖๙๐	๔,๖๙๐
ผลผลิตเฉลี่ย (ตัน/ไร่)		๑๕	๑๓	๑๐
ราคาผลผลิต/ตัน(บาท)		๑,๒๐๐	๑,๒๐๐	๑,๒๐๐
รายได้รวม (บาท/ไร่)		๑๘,๐๐๐	๑๕,๖๐๐	๑๒,๐๐๐
กำไรสุทธิ (บาท/ไร่)		๘,๖๖๐	๑๐,๙๑๐	๗,๓๑๐

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาค,๒๕๖๕)

ผลผลิตเฉลี่ย	๑๕,๐๐๐	กก./ไร่
ราคาผลผลิต กก.ละ	๑.๒๐	บาท
เป็นเงิน	๑๘,๙๐๐	บาท
หักต้นทุน	๙,๓๔๐	บาท
กำไร	๘,๖๖๐	บาท/ไร่

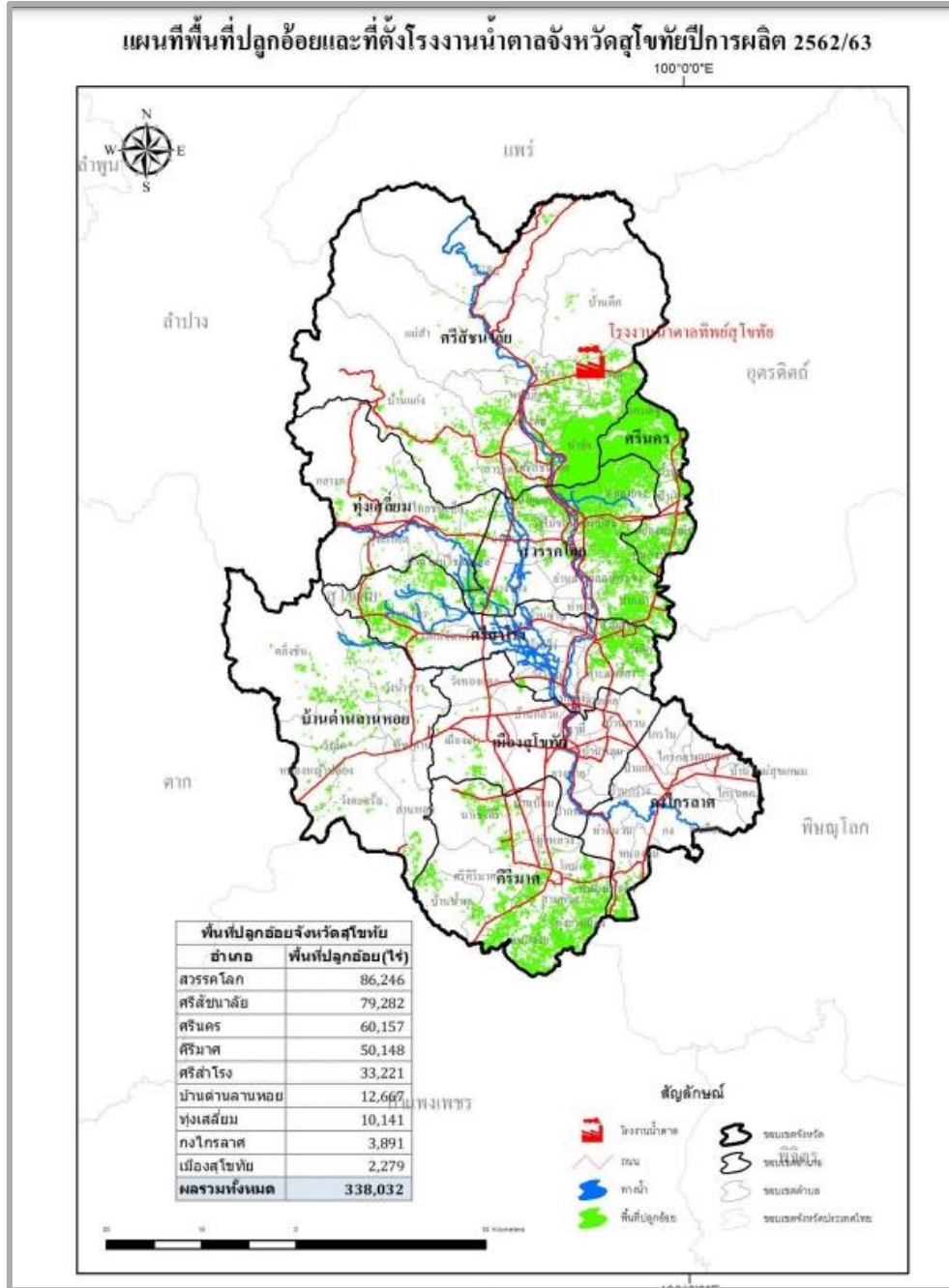
๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

ภาพที่ ๕๗ แสดงราคาอ้อยที่เกษตรกรขายได้

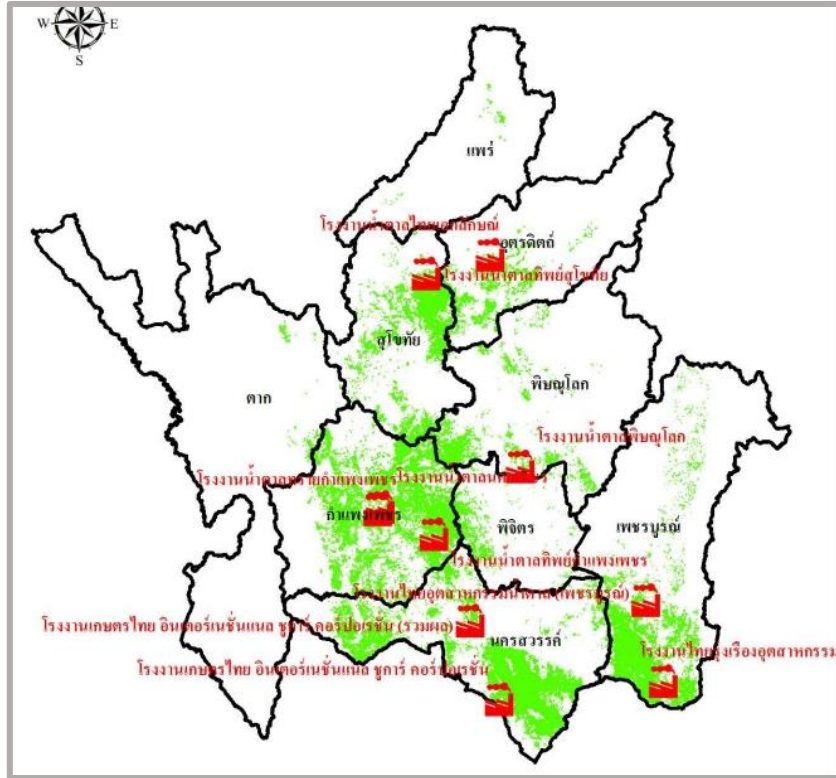
ที่มา : <https://www.kasetprice.com> : วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๕

(๑) วิธีการตลาดอ้อยโรงงาน เกษตรกรจะขายผลผลิตโดยมีขั้นตอนและแนวทางในการปฏิบัติดังนี้ ผลผลิตทั้งหมดจัดส่งเป็นวัตถุดิบเข้าโรงงาน ทั้งหมด ๓ โรงงานคือ โรงงานไทยเอกลักษณ์ โรงงาน นครเพชร และโรงงานทิพย์สุโขทัย ซึ่งอำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย ไม่มีจุดรับซื้ออ้อยโรงงาน

ภาพที่ ๕๘ แสดงวิธีการตลาดอ้อยโรงงาน ของอำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอกงไกรลาศ, สุโขทัย)

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป
 อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย ไม่มีจุดรับซื้ออ้อยโรงงาน ส่งขายโรงงานข้างเคียงในจังหวัดสุโขทัย และ
 จังหวัดกำแพงเพชร

ภาพที่ ๕๙ แสดงแหล่งรับซื้ออ้อยโรงงาน
 (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาศ, ๒๕๖๕)

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่
 อำเภอองไกรลาศ มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ต้นแบบด้านการ
 ปลูกอ้อยโรงงาน จำนวน ๑ ราย

องค์ความรู้ทักษะความชำนาญ
 เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิตอ้อย ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๒๗ แสดงเกษตรกร ต้นแบบ/ อ้อยโรงงาน อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เริ่ม	สาขา
๑	นายส่งเสริม จูด้วง	๑	หนองตุม	องไกรลาศ	๒๕๖๒	การทำไร่ (อ้อย)

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอองไกรลาศ,พ.ศ.๒๕๖๕)

๒.๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ตารางที่ ๒๘ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
<p>ด้านพื้นที่และทรัพยากร</p> <p>๑. ดินมีความสมบูรณ์ต่ำ</p> <p>๒. น้ำไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร</p>	<p>เกษตรกรเพาะปลูกพืชโดยใช้ปุ๋ยเคมีอย่างต่อเนื่อง ขาดการปรับปรุงบำรุงดิน</p> <p>การทำการเกษตรต้องอาศัยน้ำฝนในช่วงฤดูแล้ง จึงทำให้การเกษตรได้เฉพาะฤดูฝน หากฝนทิ้งช่วงทำให้ประสบปัญหาภัยแล้งได้</p>	<p>๑. ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยหมัก น้ำหมัก สารชีวภัณฑ์</p> <p>๒. ส่งเสริมการปลูกปอเทืองเพื่อไถกลบ</p> <p>๓. ส่งเสริมงดเผาตอซังในนาข้าว</p> <p>๑. ส่งเสริมการปลูกพืชใช้น้ำน้อยในฤดูแล้ง เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเขียว เป็นต้น</p> <p>๒. ส่งเสริมการปลูกพืชหลากหลายในฤดูแล้ง</p> <p>๓. ส่งเสริมอาชีพเสริม เช่น เลี้ยงไก่ เลี้ยงกบ เพาะเห็ด เป็นต้น</p>	<p>ต.กกแรต,ต.บ้านกร่าง,ต.กง ต.ไกรนอก,ต.ไกรกลาง, ต.ไกรโน,ต.ป่าแฝก,ต.ดงเตี้ย ต.หนองตุม,ต.ท่าฉนวน ต.บ้านใหม่ฯ</p> <p>ต.บ้านกร่าง,ต.กง ต.ไกรนอก,ต.ไกรกลาง, ต.ไกรโน,ต.ป่าแฝก,ต.ดงเตี้ย ต.หนองตุม,ต.ท่าฉนวน</p>	<p>ด่วน</p> <p>ปานกลาง</p>

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
<p><u>ด้านการผลิตสินค้าและการตลาด</u></p> <p>๑. ต้นทุนการผลิตสูง</p>	<p>ต้นทุนการผลิตสูงจากการขึ้นราคาของปุ๋ย สารเคมี ค่าแรงที่สูงขึ้น และขาดอำนาจในการต่อรองในการซื้อปัจจัยการผลิต</p>	<p>๑. ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามหลักวิชาการ เช่น ใช้แม่ปุ๋ย ปุ๋ยหมัก น้ำหมัก สารชีวภัณฑ์ สารพด. ต่างๆ เป็นต้น</p> <p>๒. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม และทุนแรง เช่น เครื่องหยอดเมล็ดข้าวโพด เครื่องเกี่ยวข้าว เป็นต้น</p> <p>๓. ส่งเสริมการรวมกลุ่มในรูปแบบแปลงใหญ่เพื่ออำนาจต่อรองราคาในการซื้อปัจจัยการผลิต</p>	<p>ต.กกแรต,ต.บ้านกร่าง,ต.กง ต.ไกรนอก,ต.ไกรกลาง, ต.ไกรโน,ต.ป่าแฝก,ต.ตงเตี้ย ต.หนองตุม,ต.ท่าฉนวน ต.บ้านใหม่ฯ</p>	<p>ปานกลาง</p>

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
<p>ด้านการผลิตสินค้าและการตลาด</p> <p>๒. ราคาผลผลิตตกต่ำ ไม่สามารถ ต่อรองได้</p>	<p>เนื่องจากเป็นการผลิต รายบุคคล จะขายตามท่าข้าว ในพื้นที่ใกล้เคียง ไม่มีอำนาจ ต่อรองราคา ทำให้ถูกกดราคา นอกจากนี้เกษตรกรยังปลูก ข้าวที่ไม่ตรงตามความต้องการ ของตลาด และไม่มีมาตรฐาน รองรับขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ ข้าว</p>	<p>๑. ส่งเสริมการรวมกลุ่มใน รูปแบบแปลงใหญ่เพื่ออำนาจ ต่อรองราคา</p> <p>๒. ส่งเสริมการปลูกข้าวที่ตรง ตามความต้องการของตลาด</p> <p>๓. ส่งเสริมการผลิตข้าวที่ได้ มาตรฐาน เช่น GAP มาตรฐาน อินทรีย์</p> <p>๔. ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่า ผลิตภัณฑ์ เช่น บรรจุภัณฑ์ที่ เป็นเอกลักษณ์ของตำบล การทำตลาดออนไลน์ เป็นต้น</p> <p>๕. ให้ความรู้ในการจัดทำแปลง เมล็ดพันธุ์ การคัดพันธุ์ และ การเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์</p>	<p>ต.กกแรต,ต.บ้านกร่าง,ต.กง ต.ไกรนอก,ต.ไกรกลาง, ต.ไกรใน,ต.ป่าแฝก,ต.ดงเดี๋ย ต.หนองตูม,ต.ท่าฉนวน ต.บ้านใหม่ฯ</p>	<p>ปานกลาง</p>

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
<p><u>ด้านการเกษตรและองค์กรการเกษตร</u></p> <p>๑. ขาดองค์กรสนับสนุนด้านการตลาด</p> <p>๒. ไม่มีอาชีพเสริม</p> <p>๓. ขาดการรวมกลุ่มหรือมีการรวมกลุ่ม แต่ไม่มีประสิทธิภาพ</p>	<p>เกษตรกรขาดความรู้เรื่อง การตลาด และไม่มีองค์กร หรือหน่วยงานที่มีความชำนาญด้านนี้มาให้ความรู้</p> <p>เกษตรกรทำอาชีพเพียงอย่างเดียวไม่มีรายได้ด้านอื่น</p> <p>เกษตรกรไม่เข้าใจการบริหารกลุ่ม ไม่เข้าใจบทบาท หน้าที่ ของตนเองในกลุ่ม</p>	<p>ติดต่อหน่วยงานที่มีความรู้ด้าน การตลาดมาให้ความรู้แก่ เกษตรกร</p> <p>ส่งเสริมอาชีพเสริมในชุมชน</p> <p>ส่งเสริมให้กลุ่มเกษตรกร เล็งเห็นถึงประโยชน์ของการ รวมกลุ่ม จัดหาผู้มีความรู้มาให้ ความรู้แก่เกษตรกร</p>	<p>ต.กกแรต,ต.บ้านกร่าง,ต.กง ต.ไกรนอก,ต.ไกรกลาง, ต.ไกรโน,ต.ป่าแฝก,ต.ดงเดี๋ย ต.หนองตูม,ต.ท่าฉนวน ต.บ้านใหม่ฯ</p> <p>ต.กกแรต,ต.บ้านกร่าง,ต.กง ต.ไกรนอก,ต.ไกรกลาง, ต.ไกรโน,ต.ป่าแฝก,ต.ดงเดี๋ย ต.หนองตูม,ต.ท่าฉนวน ต.บ้านใหม่ฯ</p> <p>ต.กกแรต,ต.บ้านกร่าง,ต.กง ต.ไกรนอก,ต.ไกรกลาง, ต.ไกรโน,ต.ป่าแฝก,ต.ดงเดี๋ย ต.หนองตูม,ต.ท่าฉนวน ต.บ้านใหม่ฯ</p>	<p>ปานกลาง</p> <p>ปานกลาง</p> <p>ปานกลาง</p>

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
<p>ด้านการแปรรูปผลผลิตและผลิตภัณฑ์</p> <p>๑. ขาดความรู้ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์</p> <p>๒. ไม่มีตลาดรองรับ</p>	<p>เกษตรกรไม่มีความรู้ด้านการแปรรูปผลผลิต การเพิ่มมูลค่าสินค้า และการตลาดที่ทันสมัย เช่น การตลาดออนไลน์</p>	<p>จัดหาผู้มีความรู้ ความชำนาญ มาให้ความรู้กับเกษตรกร</p>	<p>ต.กกแรต,ต.บ้านกร่าง,ต.กง ต.ไกรนอก,ต.ไกรกลาง, ต.ไกรโน,ต.ป่าแฝก,ต.ดงเดี๋ย ต.หนองตุม,ต.ท่าฉนวน ต.บ้านใหม่ฯ</p>	<p>ปานกลาง</p>
<p>๓. ขาดปัจจัยในการแปรรูป</p>	<p>ไม่มีเครื่องจักร อุปกรณ์ที่ใช้ในการแปรรูปข้าว</p>	<p>จัดตั้งโรงสีข้าวชุมชน เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต จัดหาเครื่องจักร เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต</p>	<p>ต.กกแรต,ต.บ้านกร่าง,ต.กง ต.ไกรนอก,ต.ไกรกลาง, ต.ไกรโน,ต.ป่าแฝก,ต.ดงเดี๋ย ต.หนองตุม,ต.ท่าฉนวน ต.บ้านใหม่ฯ</p>	<p>ปานกลาง</p>

๒.๓ การจัดทำ TOWS Matrix

ตารางที่ ๒๙ แสดงการจัดทำ TOWS Matrix อำเภอองไทรลาด จังหวัดสุโขทัย

	<p>จุดแข็ง (S)</p> <p>๑. มีการคมนาคมสะดวก</p> <p>๒. เกษตรกรมีความสามารถในการแปรรูปสินค้าเกษตร</p> <p>๓. พื้นที่มีศูนย์เรียนรู้ทางการเกษตรระดับประเทศ</p> <p>๔. มีแม่น้ำธรรมชาติหลายแหล่งสำหรับการทำการเกษตร</p>	<p>จุดอ่อน (W)</p> <p>๑. ทรัพยากรดินเสื่อมโทรม</p> <p>๒. ขาดแคลนน้ำสำหรับการทำการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง</p> <p>๓. ผลผลิตทางการเกษตรไม่ได้รับรองมาตรฐานและคุณภาพต่ำไม่ตรงตามตลาดต้องการ</p>
<p>โอกาส (O)</p> <p>๑. มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวกในการขนส่งสินค้าเกษตร</p> <p>๒. มีแหล่งรองรับผลผลิต</p> <p>๓. มีเทคโนโลยีในการช่วยลดต้นทุนการผลิต</p>	<p>กลยุทธ์เชิงรุก (SO)</p> <p>๑. สร้างเกษตรกรผู้นำในตำบลให้เป็นเกษตรกรต้นแบบ</p> <p>๒. ให้ความรู้เรื่องการตลาดนำการผลิตและเทคโนโลยีต่าง ๆ</p>	<p>กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)</p> <p>๑. ส่งเสริมการปลูกพืชใช้น้ำน้อย</p> <p>๒. ส่งเสริมให้ปลูกบ่อเทืองเพื่อไถกลบ</p> <p>๓. ส่งเสริมให้งดเผาตอซัง</p> <p>๔. ส่งเสริมให้ผลิตข้าวพันธุ์ที่ตรงตามตลาดต้องการ</p>
<p>ภัยคุกคาม (T)</p> <p>๑. ราคาสินค้าเกษตรมีความแปรปรวนทำให้เกษตรกรมีรายได้ไม่คงที่</p> <p>๒. ราคาปุ๋ย สารเคมีกำจัดวัชพืชปราบศัตรูพืชมีราคาสูงขึ้น</p> <p>๓. ประสบปัญหาภัยธรรมชาติ เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม</p>	<p>กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)</p> <p>๑. ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองในการซื้อปัจจัยการผลิต และการขายผลผลิต</p> <p>๒. ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยธรรมชาติ และสารชีวภัณฑ์</p>	<p>กลยุทธ์เชิงรับ (WT)</p> <p>๑. ส่งเสริมอาชีพเสริมหลังจากว่างเว้นการทำเกษตรกรรม</p> <p>๒. จัดหากองทุนเพื่อสนับสนุนกลุ่มเกษตรกร</p>

กำหนดเป็นกลยุทธ์ ดังนี้

๑. กลยุทธ์เชิงรุก

- ๑.๑ สร้างเกษตรกรผู้นำในตำบลให้เป็นเกษตรกรต้นแบบ
- ๑.๒ ให้ความรู้เรื่องการตลาดนำการผลิต และเทคโนโลยีต่างๆ

๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข

- ๒.๑ ส่งเสริมการปลูกพืชใช้น้ำน้อย
- ๒.๒ ส่งเสริมให้ปลูกปอเทืองเพื่อไถกลบ
- ๒.๓ ส่งเสริมให้งดเผาตอซัง
- ๒.๔ ส่งเสริมให้ผลิตข้าวพันธุ์ที่ตรงตามตลาดต้องการ

๓. กลยุทธ์เชิงป้องกัน

- ๓.๑ ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองในการซื้อปัจจัยการผลิตและการขายผลผลิต
- ๓.๒ ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยธรรมชาติ และสารชีวภัณฑ์

๔. กลยุทธ์เชิงรับ

- ๔.๑ ส่งเสริมอาชีพเสริมหลังจากว่างเว้นการทำเกษตรกรรม
- ๔.๒ จัดหางบทุนเพื่อสนับสนุนกลุ่มเกษตรกร